

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ ΚΓ΄
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 274
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
2001

ΑΠΟΚΡΙΩΝ ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Μήνας των Αποκριών ο Φλεβάρης. Κι είναι οι Αποκριές γιορτή της ευωχίας και του κεφιού, του ξεφάντωματος, της αντάμωσης συγγενών και φίλων της συμφιλίωσης και αλληλοσυγχώρησης των εχθρών. Κι είναι ακόμα, όπως όλες οι μεγάλες γιορτές (Χριστούγεννα, Πάσχα) γιορτή σπονδής στο λαϊκό μας πολιτισμό και την παράδοση, στα ήθη και τα έθιμά μας.

Για τ' αδιασμένα χωριά μας, όμως, τις τελευταίες δεκαετίες, οι μέρες αυτές έρχονται φορτωμένες με πολύ νοσταλγία. Την Τσικνοπέμπτη, λίγες γωνιές θα «τσικνίσουν» εκεί κι οι γάστρες, σκουριασμένα μουσειακά αντικείμενα μιας άλλης εποχής, δεν ψήνουν πια τις περίφημες Ζαγορίσιες κρεατόπιτες και τυρόπιτες της Τυρινής. Οι «τζαμάλες», οι «Καλοί Λόγοι» κι οι «Αφανοί», αν κι όπου ανάψουν, θα φωτίσουν —φοβάμαι— πιο οδυνηρά τη γύμνια και την ερημιά των χωριών μας. Έτσι σκέφτηκα ακούγοντάς την, καλοπροαίρετη, πρόταση στο Δήμο του Κεντρικού Ζαγορίου:

«Να στείλουμε στα χωριά μας λίγα ξύλα και λίγο κρασί, για τ' Αποκριάτικο γλέντι και τις φωτιές». Ξύλα και κρασί, εύκολα βρίσκονται, είπα μέσα μου. Τον κόσμο που να στηθεί και να χορέψει γύρω στις φωτιές, που να τον βρούμε; Κι ολομιάς οι μνήμες σ' αρπάζουν στα φτερά τους

χωριό του, το μακρινό 1938, που κοσμεί το πρωτοσέλιδο. Αφορμή η φωτογραφία αυτή για ν' αρχίσει ο Τάκης να ξετυλίγει, χωρίς σκολασμό, προσωπικές παιδικές μνήμες από το απυρόκλητο τότε και γεμάτο ζωή χωριό του με τα τρικούβερτα γλέντια του, τέτοιες μέρες.

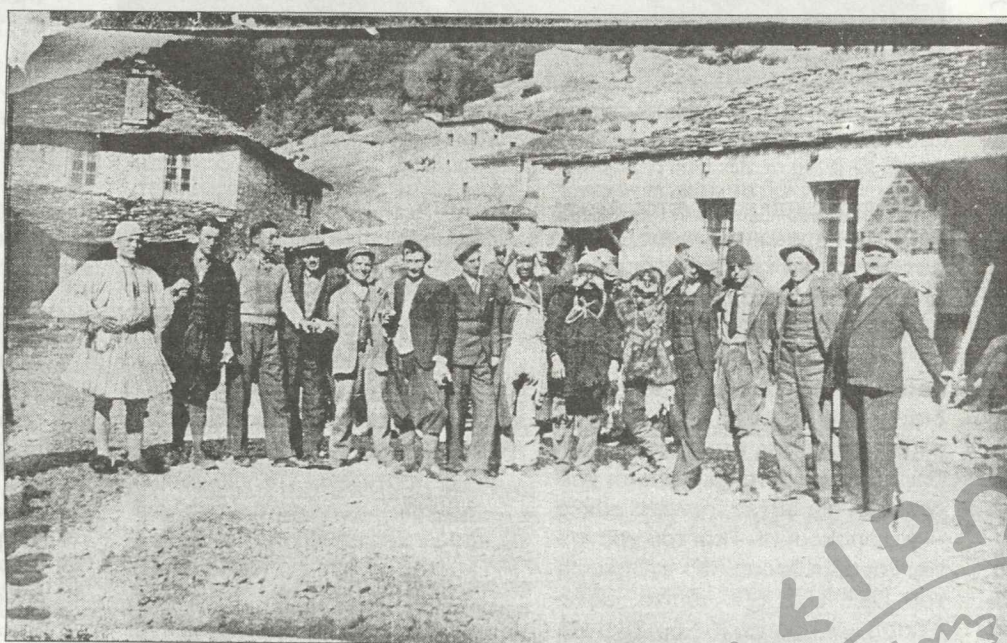
στάθηκε ικανή ν' αλλάξει την όποια πραγματικότητα. Κι είναι μια πραγματικότητα, η σημερινή, πολύ δύσκολα αναστρέψιμη. Μια πραγματικότητα αντίξοχη και εχθρική όσο ποτέ για τα ήθη και τα έθιμά μας, για την πολιτισμική μας παράδοση. Η περιώνυμη παγκοσμιοποίηση, ει-

μη, κρεολές να λικνίζονται στους δρόμους και τις πλατείες μας προς δόξαν της ...πολιτιστικής μας παράδοσης. Και μη χειρότερα...

Μόνη ελπίδα, κάποιον θύλακες αντίστασης, στην αλώβητη —ακόμα— επαρχιακή Ελλάδα. Χαίρεσαι εκεί κάποιες εκδηλώσεις και κάποια δρώμενα που έρχονται από πολύ μακριά κι έχουν τις ρίζες τους πολύ βαθιά στην πλούσια παράδοση κι έχουν τις ρίζες τους πολύ βαθιά στην πλούσια παράδοση και την ιστορική πορεία του λαού μας. Πόση η διαφορά των αποκριάτικων εκδηλώσεων του ...Μοσχάτου π.χ. μ' εκείνες που έτυχε να χαρώ εκεί κάπου στην περιοχή της Βέροιας με τους μασκαρομένους «κλαρίτες» και φυγόδικους, να κατεβαίνουν κάθε τέτοιες μέρες στα χωριά τους να συναντήσουν τους δικούς τους. Ιστορία, παράδοση και πολιτισμός απόφα δεμένα με ταξί τους.

Μακάρι οι θύλακες αυτοί ν' αντέξουν και ν' αποτελούν πρότυπα πολιτιστικά προς μίμηση. Αλλιώς...

B.T.

Δοβρά. Απόκριες του 1938. Μπροστά στο καφενείο του «Πυροστιά».

και σε γυρίζουν πίσω σε χρόνια φορτωμένα από έντονες παιδικές εικόνες και συγκινήσεις. Είπαμε: Στα χωριά μας σήμερα, περισσεύει η νοσταλγία.

Η νοσταλγία αυτή έφερε εδώ στο περιοδικό μας τον Τάκη, το Δοβριανίτη φίλο και τη φωτογραφία του από μια παλιά Αποκριά στο

Η ίδια νοσταλγία, έφερε και την Ελένη, με το γεμάτο μνήμες καλογραμμένο (όπως πάντα) κείμενό τους, για κάποιες άλλες Αποκριές στο χωριό της.

Ναι, περισσεύει η νοσταλγία για τα χωριά μας τέτοιες μέρες, όπως όλες τις χρονιές, όπως όλες τις χρονιές. Η νοσταλγία, όμως, ποτέ δεν

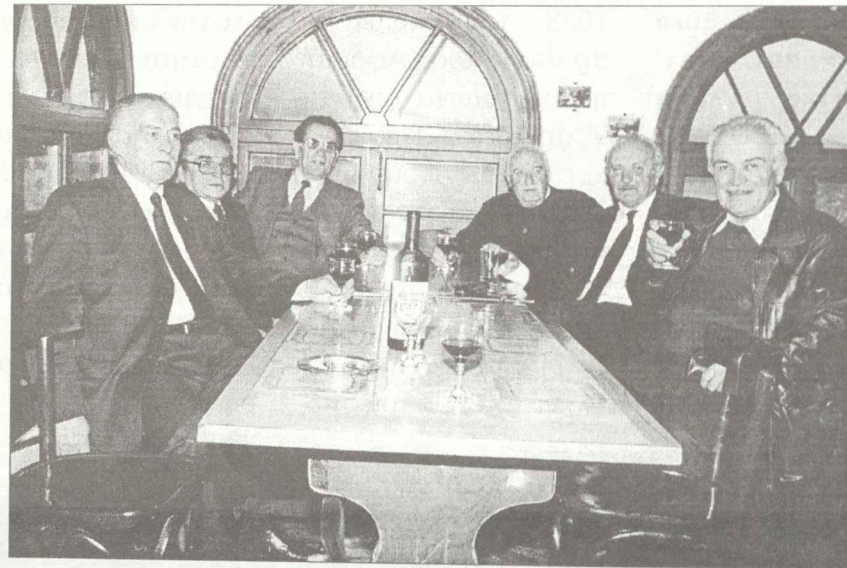
σβάλλει ιστοπεδοτικά και στον τομέα αυτό. Το βιώνουμε και τις μέρες αυτές, μέσα από τις οθόνες των «χαζοκουτιών» μας παρακολουθώντας τις αποκριάτικες εκδηλώσεις εκεί στα πολύβορα μεγαλοαστικά μας κέντρα. Μια απέραντη ...Βραζιλία γίναμε, με τις ξεβράκωτες αυθεντικές και

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Ζαγορισιακά...

σαν κάποιο κενό. Ήδη, το περιοδικό, από την έκδοσή του, το υπηρετεί μια δεύτερη γενιά εθελοντών, μετά πό την ομάδα των αξιολογών πρωτεργατών, που σε κάποιο χρόνο θα αναγκαστεί, εκ των πραγμάτων, να παραδώσει τη σκυτάλη σε μια τρίτη γενιά. Ποιά θα είναι αυτή; Οι άνθρωποι αυτοί πρέπει να είναι **διαποτισμένοι με το «ηδύποτο» του Ζαγοριού**. Με τις σημερινές συνθήκες το Ζαγόρι χάνει τους

Πολύς και εκλεκτός ο κόσμος, απόλυτη τάξη και ροή της εκδήλωσης μέχρι τις μεταμεσονύκτιες ώρες. Ο χορός έδωσε την ευκαιρία σ' όλον τον κόσμο να ...ξεμουδιάσει (από τον καναπέ της τηλεόρασης) και στα «θουρωβώδη» νιάτα να «βγάλουν ...τ' απωθημένα τους» (δηλ. το σφρίγος τους). Η βράβευση του κ. Αγαπίου Τόλη επεβλημένη και επαινετή.

Μετά τη βασιλόπιτα του «Ζ». «Εθελοντές» του περιοδικού σ' ένα «προσωπικό» τραπέζι.

ανθρώπους του και γίνεται χώρος τουριστικής περιπλάνησης... Αλλά αυτό είναι μια ...άλλη ιστορία που θα με απασχολήσει σε εύθετο χρόνο.

Στην εκδήλωση του Πολιτιστικού Συνδέσμου τα πράγματα ήταν διαφορετικά διάφορα. Και ήταν φυσικό... Δεν ήταν, απλά, ένα τσάι ή καφές, η βασιλόπιτα, κάποιοι χαιρετισμοί και ευχές, πολλές ευχές —για αποκούμπι— και του χρόνου να ξαναβρεθούμε. Η εκδήλωση του ΠΣΖ είχε βασιλόπιτα, συνεστίαση και προπαντός όργανα και χορό. Γι' αυτό και η παρουσία των «τηνέιτζερς» πληθωρική.

Ο ΠΣΖ σαν πολιτιστικός σύνδεσμος είναι και πρέπει να είναι πλαίσιο, όσο γίνεται, από νέο κόσμο. Οι τοπικοί, μάλιστα, που στις βασικές τους δραστηριότητες συμπεριλαμβάνονται χαιρετικές ομάδες ή άλλες καλλιτεχνικές απασχολήσεις γίνονται μαγνήτες για τους νέους ανθρώπους, ακόμα και για ...πιταρίκια (ποιός δε χειροκρότησε τη μικρή (σε ηλικία) χορευτική ομάδα του Συνδέσμου που με ύφος και σοβαρότητα άνοιξε την εκδήλωση;). Γενικά, η όλη ατμόσφαιρα ήταν ενθουσιώδης.

Αυτά, με «λίγα» λόγια για τις εκδηλώσεις. Να κλείσω με κάποιες σκέψεις γενικότερες, ευκαιρικά.

• Οι εκδηλώσεις, οι οποίες εκδηλώσεις, πρέπει να γίνονται κι όσο γίνονται, περισσότερο. Ο «κόσμος» που πλαισιώνει τους οποίους πολιτιστικούς φορείς, τις προτιμάει, για διάφορους λόγους κοινωνικο-ψυχολογικούς. Ξεφεύγει από το «καβούκι» του, ανανεώνεται και επιβεβαιώνεται από την ανθρώπινη επικοινωνία και επαφή, κι έχει μια εμπειρία για να θυμάται —όχι μόνο στα «γεράματα»— πάντα.

• Σίγουρα, οι άνθρωποι που πλαισιώνουν τους πολιτιστικούς φορείς να εκφράζονται, πολλές φορές, με παράπονο για την αδιαφορία των ανθρώπων στους οποίους απευθύνονται. Δεν τους παρακολουθούν, δε συμμετέχουν, δε συνεισφέρουν. Από πείρα το υπογραμμίζω. Είναι αλήθεια. Όπως διαμορφώνεται ο σημερινός άνθρωπος της ελεύθερης αγοράς, του χρηματιστηρίου, της τηλεόρασης και του ζαμαν-

φουτισμού, δεν νοιάζεται για τέτοια «πολιτιστικά ιδεολογήματα». Αυτά είναι για κάποιους ανθρώπους που διακατέχονται από τέτοιο μεράκι, πολλή αντοχή και πείσμα. Το φάρμακο, λοιπόν, είναι οι εκδηλώσεις που θα επιτυγχάνουν την επαφή και την επικοινωνία: συνεστιάσεις, εκδρομές (οργάνωστε το Ζαγορίσιο χώρο, το έχουν ανάγκη και οι ντόπιοι), καλλιτεχνικές εκδηλώσεις κλπ. Μέσα απ' αυτές τις εκδηλώσεις θα καλλιεργηθεί η ενότητα του «κόσμου» τους και θα αφυπνιστεί το ενδιαφέρον τους.

• Το «Ζαγόρι μας» είναι το έντυπο που καλύπτει όλο το Ζαγόρι —ήδη πρόσθεσε ένα ακόμα χρόνο ζωής και δραστηριότητας. **Είναι κρίκος σύνδεσης, επαφής και ενημέρωσης.** Φρονώ πως πρέπει να καλλιεργηθεί μια συνεργασία όλων των Ζαγορίσιων Πολιτιστικών Συλλόγων με το περιοδικό. Να έχουν τη σελίδα τους. Η ενημέρωση του «κόσμου» τους είναι βασικός παράγοντας για τη στενότερη σύνδεσή τους και συνεργασία. Όλοι μιλάμε για το Ζαγόρι. Στις οποίες δραστηριότητές μας ας μην το κομματιάσουμε. Ας το δούμε κι ας το υπηρετήσουμε ενιαίο κι αδιάσπαστο. **Σύμπνοια και συνεργασία, λοιπόν...**

• Και ένα τελευταίο. Σαν άνθρωποι, ατομικά, εκφραζόμαστε πάντα με ευκολία, για να σχολιάσουμε ή να επικρίνουμε τις όποιες πράξεις άλλων ή γεγονότα. Φυσικά, απευθυνόμαστε σε άλλους, στον περίγυρό μας. Τον ίδιο μας τον εαυτό δεν τον βλέπουμε. Πρέπει να βρεθούμε μπροστά στον καθρέπτη μας. Όσο ξέρω, στο «Ζαγόρι μας», από την έκδοσή του μέχρι σήμερα, έχουν γραφτεί πάμπολλες γνώμες, υποδείξεις, προτάσεις, σχέδια κλπ. Ετσι, κληρονομήσαμε πίσω από το ...δάκτυλό μας και είμαστε «Ζαγορισιακά» ικανοποιημένοι. Πράξαμε το καθήκον μας! Σταθήκαμε, όμως, μπροστά σ'ένα καθρέπτη, ώστε αντικρίζοντας την αφεντιά μας να τον ρωτήσουμε: **«[Εσσύ] δηλ. Εγώ ως Ζαγορίσιος τι έχω κάνει και τι κάνω για το Ζαγόρι;** Ο καθένας μας θα περιμένει την απάντησή από τον ίδιο του εαυτό. Ετσι, θα διαπιστώσουμε αν μπορούμε να μιλάμε, σε προσωπικό επίπεδο, να δικαιολογούμε, να μιλάμε για το Ζαγόρι μας και την προδοσή του ή την επιβίωσή του (ιστορική, πολιτιστική κλπ.) στην επερχόμενη τουριστική αλλοτρίωση.

ΣΤ. ΣΥΚΙΩΤΗΣ

Θυμάμαι μια Αποκριά...

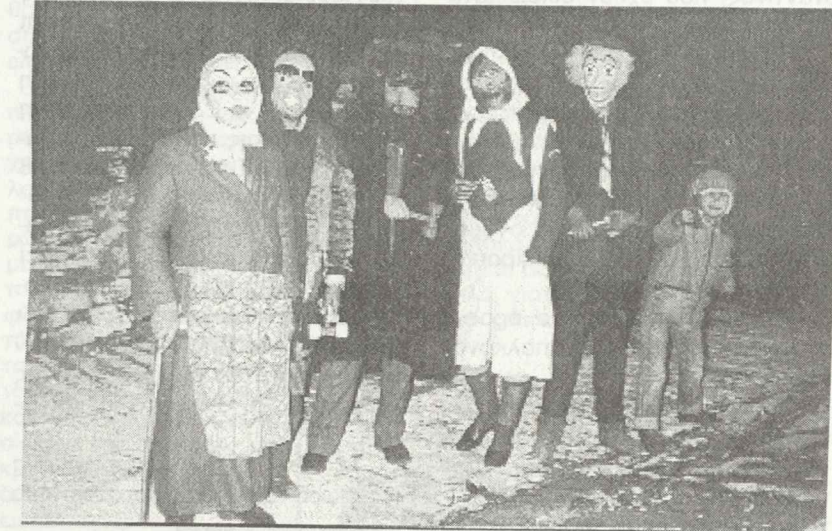
της Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

ρίως. Τα κούτσουρα τριζοβολούσαν το τζάκι σκορπίζοντας γλυκιά ζεστασιά αλλά κι ενισχύοντας το φως της λάμπας που έφεγγε από το μπουχαρί.

Ανακατεμένες οι σκίες, από τις φλόγες αλλά και τα παιδικά κορμιά που κουντορίχνονταν μ' ανοιχτό στόμα στα στρώματα, καθώς το αυγό πήγαινε πέρα

και την παραθύρα».

Θυμάμαι μια αποκριά, καθώς η προσφιλέστερη μεταμφίεση ήταν η νύφη κι ο γαμπρός τον Πίδα Ντιναλέξη —πάντα γελαστό και κεφάτο και πειραχτήρι— ντυμένο νύφη καβάλα ανάποδα στο γομάρ και πίσω ο γαμπρός ίσως ο Κώστος Ματσίκας, δεν θυμάμαι καλά.

Από κάποιες Αποκριές στο Τσεβέρι (από το βιβλίο του κ. Μ. Κικοπούλου).

δύο σαν εκκρεμές, παιχνιδίζαν στους τοίχους.

Τυχρόν αυτές που θα το «έχαβε» και βοηθούσε σ' αυτό το πατρικό χέρι. Κι ύστερα, μόλις βράδιζε, κι αφού οι προσωπίδες που γκιζερύσαν πάνω κάτω όλη μέρα μαζεύονταν στο μισχώρ άναβαν τον «καλό λόγο».

Μέρες πριν τα παιδιά έκβλεπαν ξύλα από τις ελοθές. Άλλα καβαλάρωναν στον οβόρο κι άλλα καρτερούσαν απ' έξω.

Μάζευαν τσάνκα, πουνάρι, κουτισοπάτ, κάψαλα αλλά και κούτσουρα γρεντές, παλιά παπούτσια, τραγδώντες

«Μπάμπου νόμου ξύλα σου βαρώ τη θύρα

Ηρθαν στο Παπαγιωτάτκο έβγαλαν τ' σιδερά απ' τν εξώπορτα κι έβαλαν το γομάρ με τ' νύφ στην πόρτα, άνοιξαν και τη σαλόπορτα και μπήκαν στη σάλα. Η γομάρα στολγμέν τάχασε και στήλωσε τα ποδάρια. Η νύφη με μπουντρίκι κι φιασίδα όλο τσαλμάκια (νάζια) κι ο γαμπρός όλο χάδια. Από κοντά κι άλλα καρναβάλια μικρά παιδιά, γέλια, τραγούδια, αψιτίες (σόκιν). Απ' τα μάτια τ'ς Μάκας έτρεχαν κομπούλα τα δάκρυα και πότιζαν την μαύρη κρασελιά καθώς μουρμούριζε:

— «Ούι να γέντι εικ να γέντι, μι πόνι κι κλιά απ' τα γέλια. Κέρνα τα πιδιά Κώστω απ' τ' αρχίγο το βαέν'».

Στη στιγμή ο Παπς κατέβηκε σ' μπιμ-τσα και ανέβη με μια λίτρα κρασί που

ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ

Αποκριά 1945

«Τα λουκάνικα που δεν ήταν λουκάνικα...»

κονσέρβα ήταν σπαράγγια, μπουρτένιες όπως τις λέγαμε στο χωριό. Την πήρα και έτρεξα στο σπίτι.

Μάνα, μάνα ο δασκαλός μου έδωσε κονσέρβα με λουκάνικα. Θα μας το κάνει αύριο την αποκριά.

Χάρηκε η καμένη. Μόνο γούρισε αλού τα μάτια της, δεν έβρω γιατί.

Και βέβαια θα σας τα κάνω. Έχω και τρία αυγά θα σας βάλω και βούτυρο, θα φάμε μια χαρά.

Ώρα και τα τρία είμαστε καθισμένα δίπλα στο τζάκι. Βλέπουμε το βούτυρο να τοιτριάζει στο τηγάνι και τα αυγά έτοιμα να πέσουν μετά τα λουκάνικα, μέσα στο τηγάνι κι αυτά, τρία όμορφα μάτια.

Παίρνω εγώ το μαχαίρι, το βάζω πάνω από την κονσέρβα και τσάκ μια με μια πέτρα να την ανοίξω, να τη ν κόψω γύρω-γύρω, να βγουν τα μυρωδάτα λουκάνικα.

Στο μυαλό μου έρχονται σαν κάποιο μακρινό όνειρο κάποιες παλιές αποκριές. Το χωριό είναι μαζεμένο κάτω από την εκκλησία στην τσατούρα.

Έχουν φέριε όλοι τα φαγητά που πε-

έλαμπε σαν την μεταλαβία και μοσχομυρίζει απ' τις δόγες (τα ξύλα του βαρελιού). Επαιν, τραγούδσαν κι όταν ρούποσαν (χορτάσαν), κίναν να φύγουν. Όμως η γομάρα, ούτε μπρος ούτε πίσω. Είδαν κι έπαθαν να την βγάλουν από τη σάλα.

Η Αμαλία τ' λεωνίδα πάλι απ' το πρωί χάλευε σ' όλο το χωριό να την βρει γιατί την είχαν κλέψει απ' τ' αχούρι.

Το βράδι το χωριό έλαμπε απ' τη φωτιά. Όλοι χόρευαν και τραγουδούσαν: «Ξύλα για τ'ς Αποκριές να χορεύουν οι γριές με τις κόκκινες ποδιές» ή «Πως στομυρίζουν το πιπέρι του διαόλ' κι καλογέροι. Με τη μύτη το στομυρίζουν και το διπλοσκοκινίζουν» ύστερα «με το γόνα», «με τον κώλο», κι έκαναν και τις ανάλογες κινήσεις και η επωδός «Για σκωθή-τι παλληκάρια με σπαθιά κι με χατζάρια».

Λογής λογής καρναβάλια, οι κοπέλες άντρες με παντελόνια, κασκέτο και γραβάτα πνίγονταν καθώς προσπαθούσαν να καπνίσουν (άλλοι καιροί) οι άντρες μπάμπες με καμπούρα, άλλοι νιες αγκαστρομένες, άλλοι με κδούνια στη μέση κι ο Κίτσο Πάλας γανωμένος στο πρόσωπο και με τη χλεν ένα μανίκι μέσα, ένα έξω.

Και δώστου κούτσουρα στη φωτιά κι οι σκαντλήθρες (σπίθες) έφταναν ως τον ουρανό.

Κι έτσι γλεντούσαν ως τα μεσάνυχτα.

Πηγαίο ανάβλυζε απ' τις καρδιές το γέλιο και ξελάφρωνε τη δύσκολη και μονότονη ζωή.

Το πρωί της Καθαροδευτέρας τους έβρισκε όλους κουρασμένους, αλλού σκιά (ρούχα), αλλού ποδήματα (παπούτσια) κι ωστόσο ευτυχισμένους με μόνο το πρόβλημα, ποιάς θα σκωθεί το πρωί να σιασ' τα ζωά;

Σήμερα, τα έχουμε όλα και δεν έχουμε τίποτε. Μονίμως νωθροί και κουρασμένοι, άκεφοι και κατσούφηδες, βαριεστημένοι και κουρασμένοι, αγέλαστοι, μοναχικοί και μόνι, βιαστικοί, απληστοί κι ανικανοποίητοι και μονίμως αγχωμένοι.

Τάχα «για να κάνουμε τη ζωή μας καλύτερη». Ετσι λέμε... Κι ίσως να το πιστεύουμε.

Είναι όμως έτσι; Μήπως χρησιμοποιούμε λάθος συνταγή;

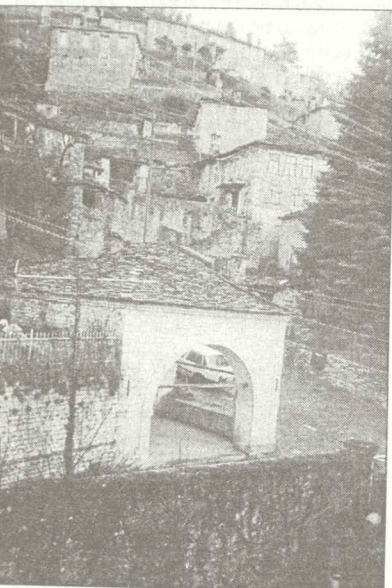
Κι αξίζει άραγε τον κόπο; Καλή Αποκριά. Καλή Σαρακοστή. Κι τ'ν Πασχαλιά μ' γαία.

Γιάννης Βακάμης
Από το Κουκούλι

«Γενάρη μήνα κλάδευε, φεγγάρι μη κοιτάζεις»

Κήποι, 18 του Γενάρη 2001
Καινούργιος χρόνος, καινούργιος αιώνας, καινούργια χιλιετία!!!
Μέρα καλή... Ο ήλιος από τις 11 παίζει με αραϊά άσπρα σύννεφα, ψηλά στον ουρανό. Είναι παγοκρύσταλλοι, το θυμάμαι από τη Μετεωρολογία.

Ο θαυμαστός κόσμος του σύμπαντος. Αυτός που με τόση σοφία «εποίησε» ο Δημιουργός κι εμείς οι

Η Βρύση του Καλάντζου. (Φωτό Κ.Δ.Χ.)

απειροελάχιστοι κι απέρисκεπτοι πάμε να Του τον καταστρέψουμε. Ενεργούμε αργά μα σταθερά προς τον όλεθρό μας!!

Το θερμόμετρο μεγίστου και ελαχίστου, στον τοίχο, δείχνει θερμοκρασία 7°C υπό σκιάν. Κρύο! Πηγαίνω προς τον ήλιο. Αισθάνομαι τη ζεστασιά του, καθώς δεν φυσάει καθόλου. Πλήρης άπνοια.

Αποσπών την προσοχή μου δυο σταχτοκίτρινες παπαδίτσες που κάνουν ακροβατικούς ελιγμούς στα γυμνά κλαδιά της λεφτοκαρυάς στον κήπο. Είναι το είδος «καλόγερος» (Pargus major) της οικογένειας Παρίδαι (Paridae). Φαίνονται χαρούμενες καθώς τσιμπολογούν και τσιτσιβίζουν. Σίγουρα είναι ερωτευμένο ζευγάρι και αισθάνονται τον ερχομό της άνοιξης!! Τις παρακολουθώ για λίγο, είναι τόσο όμορφα πουλάκια. Βιάζομαι όμως, παίρνω την τρίποδη σκάλα, τη στηρίζω κάτω από την περγουλί κι αρχίζω. Κλαδεύω γρήγορα. Χρόνια τώρα την έχω στρώσει κι είναι πολύ εύκολο. Είχα καλόν δάσκαλο. Όμως και προχθές τον ρώτησα: Ν' αφήσω περισσότερα μιάτα; «Όχι, μια και καλή κλαδεύω εγώ. Δυο μιάτα! Κι αν πάθουν και κάτι, είναι κι οι τσιμπλά. Δίνει κι αυτή στην ανάγκη».

Αλλωστε, συmlηρώνω εγώ, τα πολλά κρύα, οι παγωνιές οι μεγάλες πέρασαν. Ποιές παγωνιές; Ο χειμώνας ακόμα δεν έδειξε τα δόντια του. Κι ίσως να μην προλάβει να το κάνει. Όπου νάναι ο Γενάρης τελειώνει «κι ο Φλεβάρης κι αν φλεβίσει, ανοιξιάς θε να μυριάσει»! Ανεβοκατεβαίνω στη σκάλα, τη μετακινώ και κλαδεύω. Αφήνω και καμιά βέρβα, που τη δένω στα σύρματα με σκοπό να εξασφαλίσω σκιά για το καλοκαίρι. Βλέπεις είναι κι η Μαρία-Βεατρίκη, η Χρυσοβαλάντη κι ο Κωσταντίνος, που έχουν δικαιώματα και την αποζητούν.

Τελειώνω! Μαζεύω τις κληματόβερρες, σκουπίζω την πλακόστρωτη αυλή και ρίχνω μια ματιά να ιδώ το αποτέλεσμα. Και τότε βλέπω και το κλήμα στα παραδοσιακά κάγκελα στο μπαλκόνι. Τα είχε κατασκευάσει εκείνα τα χρόνια ονομαστός σιδεράς, ο Σδράκας. Χειροποίητα, μασίφ και περίτεχνα.

Ανεβαίνω στον πρώτο όροφο, ανοίγω τη σφραγισμένη μπαλκονόπορτα και βγαίνω.

Και τότε, ελικρινά το λέω, μένω άναυδος! Είναι η ώρα που οι ακτίνες του ήλιου πέφτουν κάθεται στην πλαγιά, που πάνω σ' αυτή αμφιθεατρικά από τη Βρύση Καλάντζου και πάνω λαμποκοπούν τα πετρόχτιστα και πλακοσκεπασμένα σπίτια.

Θυμάμαι και πριν από δυο χρόνια, την ίδια χειμωνιάτικη εποχή, καθώς βρισκόμουν στην αυλή του Καλεντζάτικου κι αγνάντευα το ίδιο θέαμα, ένιωσα μοναξιά και την είχα εκφράσει με το ΒΟΥΒΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΗΣ ΕΡΗΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ!! Τώρα αντίθετα, από το μπαλκόνι, μου φάνηκαν όλα χαρωπά. Ήταν ο ήλιος; Ήταν τα ίδια τα σπίτια, που ήξεραν ότι έρχεται η άνοιξη, έρχεται το Πάσχα, έρχεται το καλοκαίρι, θάρρουν τα αφεντικά τους και γι' αυτό λαμποκοπούσαν; Μπορεί νάναι κι έτσι.

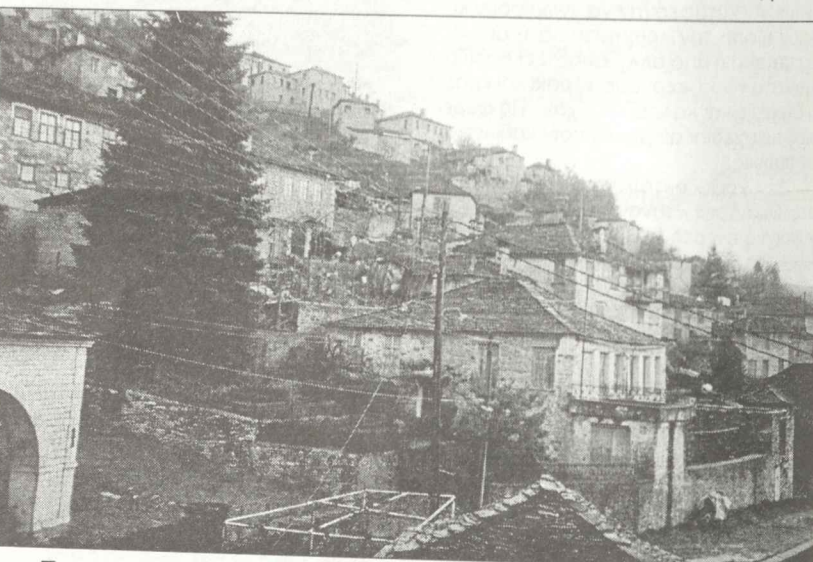
Και ξαφνικά πέφτει το μάτι μου στο μισάνοιχτο πράσινο παντζουρί του καλοχτισμένου σπιτιού του Ζαμποπούλου. Έχει γούστο λέω, να ήρθαν τώρα το χειμώνα κι ν' ακούσω σε λίγο να ξεφωνίζουν τα Ζαμποπούλικά!! Ίσως όμως να μην είχαν βάλει καλά το γάτζο και ν' άνοιξε το φύλλο του παντζουριού, εκεί ψηλά από τον αέρα.

Αγναντεύω πιο ψηλά στα πανώσπιτα. Κοιτάζω με προσοχή, μη τυχόν κι είναι στο μπαλκόνι, ο φίλος μου ο Κώστας και με παρακολουθεί με τα κυάλια. Α, μπα, όχι! Είναι καλύτερα στα Γιάννινα, έχουμε κι υποχρεώσεις...

Όμως απέναντί μου πήρε το μάτι μου μια κίνηση. Η Λουκία! Μαζί με το Βασίλη της δεν το κουνούν από το χωριό. Πλο πέρα η Φωτεινή με τον όμορφο σκύλο ράτσας του Μπάμπη. Από τις πολυμελείς οικογένειες, με τρία άτομα! Ακόμη πιο πέρα η οικογένεια του Τάκη με τέσσερα άτομα. Είναι κι ο Κώστας με τρία άτομα. Δώδεκα ακόμα οικογένειες με δύο άτομα. (Της Ευτυχίας

και του Σωκράτη, της Αθηνάς και του Γιώργου, της Αθηνάς και του Μιχάλη, της Αγγελικής και του Κώστα, της Ανθούλας και του Παύλου, της Μαρίνας και του Κώστα, της Λιάνας και του Μπαρτ, της Ρήνας και του Γιάννη, της Βασιλείας και του Κώστα, της Βαγγελίτσας και του Λούσια, της Χρυσούλας και της Ελένης). Άλλα δώδεκα σπίτια είναι ανοιχτά με ένα άτομο (η Ανδρομάχη, ο Αγάπιος, η Σοφία, ο Νίκος, η Ελεονώρα, η κ. Ελένη, η γιαγιά η Μέλπω, ο Τάκης, η Βαγγελή, ο Παντελής και η Ευτυχία). Σύνολο 28 σπίτια ανοιχτά και άτομα 45! Σίγουρα δεν είναι αισιόδοξα τα πράγματα.

Όμως το χωριό δεν έχει χάσει την ταυτότητά του. Δεν έχει αλλοτριωθεί από την ξενούρα. Ούτε οι άνθρωποι καταλήφθηκαν από την απληστία και τα συμφέροντα της σημερινής καταναλωτικής κοινωνίας...
Μ' αυτούς τους λογαριασμούς τελείωσα το κλάδεμα και στο κλήμα

Τα πετρόχτιστα παραδοσιακά σπίτια των Κήπων. (Φωτό Κ.Δ.Χ.)

του μπαλκονιού, έκλεισα καλά την πόρτα και έριξα μια ματιά στο εσωτερικό. Όλα εντάξει, σταλαματιά καμιά, αλλά ψύχρα. Θερμοκρασία 4°C. Πάλι καλά γιατί στις μεγάλες παγωνιές εκεί γύρω στον 1°C η θερμοκρασία.

Όμως για νάναι σίγουρος για καμιά σταλαματιά της σκεπής, δεν αρκούμαι σ' αυτό που είδα και αποφασίζω ν' ανεβώ στο ταβάνι. Βάζω το φος της μπαλαντζέας στην πρίζα στην αποθηκούλα κι ανεβαίνω στη σκάλα, που έχω μόλις τοποθετημένη εκεί. Από τη γκλαβανή σκαρφαλώνω στο εσωτερικό, πατώντας με προσοχή στις γρεντές. Κοιτάζω σ' όλες τις γωνίες προσεκτικά μετακινώντας τη μπαλαντζέα με το μακρύ καλώδιο, ρίχνω μια ματιά κι από πάνω στο οριζόντιο δοκάρει (στον καβαλάρη). Δόξα τω Θεώ, όλα στεγνά!!

Από χρόνια εφαρμόζω μια μέθοδο. Κάθε φθινόπωρο ανεβαίνω στη

στέγη και συμμαζεώ τις μικρές κυρίως πλάκες, που έχουν ξεφύγει ή χαλαρώσει και ιδιαίτερα προς τον καβαλάρη. Ετσι είμαι σίγουρος σχεδόν για τη στεγανότητα, όταν αρχίσουν οι βροχές και τα χιόνια.

Θα διερωτηθείτε: Γιατί όλα αυτά και σας κουράζω με κοινοτοπίες; Πρώτα για να δείξω το πρόβλημα που έχουμε όλοι οι Ζαγορίσιοι με τις πλακόστρωτες σκεπές και τις σταλαματίες κι είμαστε γι' αυτό σε ετοιμότητα να το αντιμετωπίσουμε. Ύστερα το θεωρώ άδικο και μου κακοφαίνεται το γεγονός, ότι η Πολιτεία «καταδέχεται» να προσπορίζεται έσοδα με τη φορολογία των παραδοσιακών σπιτιών των ορεινών χωριών, εξισώνοντάς τα με τις πολυτελείς εξοχικές κατοικίες και τις βίλες στις παραλίες και τα νησιά (Μύκονος, Ρόδος, Κέρκυρα κλπ.).

Όμως πριν τελειώσω, ήθελα να ρωτήσω: Εσείς κλαδέψατε τις περγουλιές σας; Μη διστάζετε να το κάνετε. Ο λαός, χωρίς συμβουλές γεωπόνων κι άλλων ειδικών, με πα-

ρατηρήσεις αιώνων, κατάληξε στο συμπέρασμα ότι το Γενάρη πρέπει να γίνεται το κλάδεμα. Κι αυτό έχει την επιστημονική του εξήγηση. Είναι σίγουρος, ότι θα ξέρετε, πως το χειμώνα οι χυμοί των φυτών κατεβαίνουν χαμηλά προς τις ρίζες. Αυτό συμβαίνει και στα κλήματα. Κλαδεύοντας το Γενάρη, η τομή κλείνει χωρίς να κλαίνει τα κλήματα και να στάζουν χυμούς στην αυλή. Οι χυμοί δεν είναι καθαρό νερό, αλλά θρεπτικό υγρό, που όταν κινηθούν την άνοιξη προς τα κλαδιά, τροφοδοτούν τα μάτια για να βλαστήσουν και πάλι την καινούργια βλαστητική περίοδο.

Μου αρέσει πολύ αυτή η παροιμία, γι' αυτό και κλεινω πάλι με την ίδια: «Γενάρη μήνα κλάδευε, φεγγάρι μη κοιτάζεις»!!!

Γειά σας Ζαγορίσιοι και φίλοι και καλά «διάφορά»!

Γιάννινα 29 του Γενάρη 2001
Κ.Δ.Χ.

ΒΥΡΩΝΑ ΒΑΡΖΩΚΑ

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ (ΞΑΝΑ)ΔΙΨΑΣΟΥΜΕ

Η σπουδαιότητα του έργου υδροδότησης των ανυδρων χωριών του Ζαγοριού, η γνωστή —και συγγνωστή, πιστεύω— ευαισθησία μου γι' αυτό λόγω της σύνδεσής μου με την προιστορία του, η σημερινή κατάσταση του και τα όσα συνεβήσαν την περασμένη χρονιά με παρακινούν να ασχοληθώ πάλι με αυτό, ελπίζοντας στην ανοχή —και την ανοχή— των φίλων και συμπατριωτών, που μου κάνουν την τιμή να με διαβάσουν και τους οποίους, φοβούμαι, δε θα πάψω να ταλαιπωρώ με το ίδιο θέμα μέχρι ότου λήξει η όλη υπόθεση κατά πως το επιθυμούμε όλοι μας, αισίως. Στην απασχόλησή μου θα στηριχτώ σε κάθε τι, θετικό ή αρνητικό, που έγινε πέρα ως προς την προώθηση του έργου, σε όσα γραφτήκαν, εδώ στο «Ζαγόρι μας» στο ίδιο διάστημα και στις δηλώσεις των Δημάρχων των δυο ενδιαφερομένων Δήμων (ιδε «Ζαγοριακά Νέα», φυλ. 34) με τις όσες ευοίωνες προοπτικές και τα όσα ερωτηματικά δημιουργούν για την πορεία προς την ολοκλήρωση και την καλή λειτουργία του όλου συστήματος.

Αυτονόητο ότι ο λόγος θα είναι κυρίως για το έργο υδροδότησης από την πηγή «Αρβανίτα» Ηλιοχωριού, που όπως γνωρίζουμε όλοι μας απέχει ακόμη από την ώρα της παράδοσής του. Για το δεύτερο έργο, την υδροδότηση από τη γεώτρηση Ασπραγγέλων, θα μιλήσουμε λιγότερο μια κι έχει σχεδόν συντελεστεί, αλλά και γιατί ο ρόλος του είναι συμπληρωματικός, πλην αποτελεσματικός, κατά την περίοδο της μεγάλης ζήτησης. Στοιχειώδης υποχρέωση επιβάλλει να επαναλάβω τον έπαινο προς τους συντελεστές του έργου (Δήμο Κεντρικού Ζαγοριού, Ριζάριοι και ιδιαίτερα τον κόσμο της Δοβράς). Και να σημειώσω με λύπη μου ότι δεν διάβασα στις στήλες του περιοδικού κάποιο ευχαριστήριο από εκείνους που ωφελήθηκαν, πλην του φίλου κ. Αθ. Βασδέκη. Δυστυχώς τέτοιου είδους παραλείψεις όλο και πυκνώνουν τελευταία στον τόπο μας...

Και τώρα στην ουσία του θέματος με τα όσα συνέβησαν πέρυσι: 1.- Στα **θετικά** μετρούμε: α) Την προώθηση του αγωγού μέχρι τους Κήπους, το Δίλοφο και τη Βίτσα, πράγματα που είχαμε ζητήσει σαν ελάχιστο επίτευγμα για την περασμένη χρονιά. β) Την επιτυχή γεώτρηση στο Τσεπέλοβο, της οποίας η απόδοση είναι πολύ ικανοποιητική, και την κατασκευή νέου αγωγού από την πηγή «Χαμουρί» για το Σκαμνέλι, που αναμένεται να τελειώσει τον Ιούνιο (ιδε δήλωση Δημάρχου Τύμφης). Με τα έργα αυτά εξασφαλίζονται πρόσθετες ποσότητες νερού για τα δυο χωριά και θα αποσυμφορήσουν σε σημαντικό βαθμό το κύριο δίκτυο προς όφελος των άλλων. Για τις προγραμματισμένες γεωτρήσεις στο Καπέσοβο και τους Κήπους, ιδίως, 2.- Στα **αρνητικά** μετρούμε: α) Την αδιαφορία και την ασυδοσία ως προς τη διανομή του νερού. Σε κάθε διακλάδωση γύριζαν το νερό και παίρνανε όλη την ποσότητα ανεξέλεγκτα και αδιαφορώντας αν οι παρακάτω διψούσαν. β) Τα επανειλημμένα φραξίματα του αγωγού στην υδρομάστευση από ασυνειδήτους - επαίσχυντη και κατ'απύστη πράξη. γ) Τις αραίες μετρήσεις των ποσοτήτων νερού και τους σπάνιους ελέγχους της κατάστασης του δικτύου. δ) Την έλλειψη παρακολούθησης ως προς τη χρήση του νερού. Αποτέλεσμα η δίψα και οι διαμαρτυρίες των καταναλωτών. Που θα είχαν αποφευχθεί ή περιορισθεί σε σημαντικό βαθμό, αν είχε διοριστεί ελεγκτής υδρονομέας.

Με βάση τα παραπάνω μπορούμε πια απαντώντας τις δυνατότητες που υπάρχουν για την ύδρευση των χωριών μας φέτος και ιδιαίτερα το καλοκαίρι και διαγράφοντας τις προοπτικές, που διανοούνται για περαιτέρω βελτίωση της κατάστασης, να σημειώσουμε το δέον γενέσθαι, δηλαδή τα μέτρα που επιβάλλεται να ληφθούν, ώστε να έχουμε όσο το δυνατό περισσότερο νερό όλο το χρόνο και ξεχωριστά τους μήνες της μεγάλης κατανάλωσης, που είναι καλοκαίρι και μήνες της μικρότερης παραγωγής. Οι δυνατότητες που έχουμε είναι:

1) Η παροχή του κεντρικού έργου ύδρευσης από την πηγή «Αρβανίτα» Ηλιοχωριού, που κατά τις μετρήσεις των προηγούμενων ετών μας δίνει άφθονο νερό τουλάχιστον για οχτώ μήνες (Νοέμβριο-Ιούνιο) και λίγο ή λιγότερο για τους υπόλοιπους ανάλογα με το ύψος των βροχοπτώσεων κάθε χρονιά (260 - 50 μμ ημερησίως).

2) Η παροχή από τις τοπικές πηγές από τις οποίες υδρεύονται τα χωριά μας, που παρουσιάζουν την ίδια εικόνα με το κεντρικό έργο από άποψη ποσότητας και διάρκειας παραγωγής νερού. Είναι ευνόητο ότι σ' αυτές περιλαμβάνεται και η άντληση των Βαρκών. Και από φέτος υπολογίζουμε την απόδοση της γεώτρησης Τσεπέλοβου και του νέου έργου συμπληρωματικής ύδρευσης του Σκαμνελιού από το «Χαμουρί», που αναμένεται, όπως είπαμε, να λειτουργήσει τον ερχόμενο Ιούνιο. Και:

3) Η παροχή παραγωγή νερού της γεώτρησης Ασπραγγέλων (αυτής κάτω από το δρόμο Ιωαννίνων-Καπακίου).

Από τις τρεις αυτές δυνατότητες (και πραγματικότητες) μας δίνουν νερό με φυσική ροή, δηλαδή ανεξόδα, η πρώτη και οι πηγές των χωριών, που υπάρχουν στο Δήμο Τύμφης, εκτός, γι' «Χαμουρί» για το Σκαμνέλι, που αναμένεται να τελειώσει τον Ιούνιο (ιδε δήλωση Δημάρχου Τύμφης). Με τα έργα αυτά εξασφαλίζονται πρόσθετες ποσότητες νερού για τα δυο χωριά και θα αποσυμφορήσουν σε σημαντικό βαθμό το κύριο δίκτυο προς όφελος των άλλων. Για τις προγραμματισμένες γεωτρήσεις στο Καπέσοβο και τους Κήπους, ιδίως, 2.- Στα **αρνητικά** μετρούμε: α) Την αδιαφορία και την ασυδοσία ως προς τη διανομή του νερού. Σε κάθε διακλάδωση γύριζαν το νερό και παίρνανε όλη την ποσότητα ανεξέλεγκτα και αδιαφορώντας αν οι παρακάτω διψούσαν. β) Τα επανειλημμένα φραξίματα του αγωγού στην υδρομάστευση από ασυνειδήτους - επαίσχυντη και κατ'απύστη πράξη. γ) Τις αραίες μετρήσεις των ποσοτήτων νερού και τους σπάνιους ελέγχους της κατάστασης του δικτύου. δ) Την έλλειψη παρακολούθησης ως προς τη χρήση του νερού. Αποτέλεσμα η δίψα και οι διαμαρτυρίες των καταναλωτών. Που θα είχαν αποφευχθεί ή περιορισθεί σε σημαντικό βαθμό, αν είχε διοριστεί ελεγκτής υδρονομέας.

Με βάση τα παραπάνω μπορούμε πια απαντώντας τις δυνατότητες που υπάρχουν για την ύδρευση των χωριών μας φέτος και ιδιαίτερα το καλοκαίρι και διαγράφοντας τις προοπτικές, που διανοούνται για περαιτέρω βελτίωση της κατάστασης, να σημειώσουμε το δέον γενέσθαι, δηλαδή τα μέτρα που επιβάλλεται να ληφθούν, ώστε να έχουμε όσο το δυνατό περισσότερο νερό όλο το χρόνο και ξεχωριστά τους μήνες της μεγάλης κατανάλωσης, που είναι καλοκαίρι και μήνες της μικρότερης παραγωγής. Οι δυνατότητες που έχουμε είναι:

1) Η παροχή του κεντρικού έργου ύδρευσης από την πηγή «Αρβανίτα» Ηλιοχωριού, που κατά τις μετρήσεις των προηγούμενων ετών μας δίνει άφθονο νερό τουλάχιστον για οχτώ μήνες (Νοέμβριο-Ιούνιο) και λίγο ή λιγότερο για τους υπόλοιπους ανάλογα με το ύψος των βροχοπτώσεων κάθε χρονιά (260 - 50 μμ ημερησίως).

2) Η παροχή από τις τοπικές πηγές από τις οποίες υδρεύονται τα χωριά μας, που παρουσιάζουν την ίδια εικόνα με το κεντρικό έργο από άποψη ποσότητας και διάρκειας παραγωγής νερού. Είναι ευνόητο ότι σ' αυτές περιλαμβάνεται και η άντληση των Βαρκών. Και από φέτος υπολογίζουμε την απόδοση της γεώτρησης Τσεπέλοβου και του νέου έργου συμπληρωματικής ύδρευσης του Σκαμνελιού από το «Χαμουρί», που αναμένεται, όπως είπαμε, να λειτουργήσει τον ερχόμενο Ιούνιο. Και:

3) Η παροχή παραγωγή νερού της γεώτρησης Ασπραγγέλων (αυτής κάτω από το δρόμο Ιωαννίνων-Καπακίου).

Από τις τρεις αυτές δυνατότητες (και πραγματικότητες) μας δίνουν νερό με φυσική ροή, δηλαδή ανεξόδα, η πρώτη και οι πηγές των χωριών, που υπάρχουν στο Δήμο Τύμφης, εκτός, γι' «Χαμουρί» για το Σκαμνέλι, που αναμένεται να τελειώσει τον Ιούνιο (ιδε δήλωση Δημάρχου Τύμφης). Με τα έργα αυτά εξασφαλίζονται πρόσθετες ποσότητες νερού για τα δυο χωριά και θα αποσυμφορήσουν σε σημαντικό βαθμό το κύριο δίκτυο προς όφελος των άλλων. Για τις προγραμματισμένες γεωτρήσεις στο Καπέσοβο και τους Κήπους, ιδίως, 2.- Στα **αρνητικά** μετρούμε: α) Την αδιαφορία και την ασυδοσία ως προς τη διανομή του νερού. Σε κάθε διακλάδωση γύριζαν το νερό και παίρνανε όλη την ποσότητα ανεξέλεγκτα και αδιαφορώντας αν οι παρακάτω διψούσαν. β) Τα επανειλημμένα φραξίματα του αγωγού στην υδρομάστευση από ασυνειδήτους - επαίσχυντη και κατ'απύστη πράξη. γ) Τις αραίες μετρήσεις των ποσοτήτων νερού και τους σπάνιους ελέγχους της κατάστασης του δικτύου. δ) Την έλλειψη παρακολούθησης ως προς τη χρήση του νερού. Αποτέλεσμα η δίψα και οι διαμαρτυρίες των καταναλωτών. Που θα είχαν αποφευχθεί ή περιορισθεί σε σημαντικό βαθμό, αν είχε διοριστεί ελεγκτής υδρονομέας.

Με βάση τα παραπάνω μπορούμε πια απαντώντας τις δυνατότητες που υπάρχουν για την ύδρευση των χωριών μας φέτος και ιδιαίτερα το καλοκαίρι και διαγράφοντας τις προοπτικές, που διανοούνται για περαιτέρω βελτίωση της κατάστασης, να σημειώσουμε το δέον γενέσθαι, δηλαδή τα μέτρα που επιβάλλεται να ληφθούν, ώστε να έχουμε όσο το δυνατό περισσότερο νερό όλο το χρόνο και ξεχωριστά τους μήνες της μεγάλης κατανάλωσης, που είναι καλοκαίρι και μήνες της μικρότερης παραγωγής. Οι δυνατότητες που έχουμε είναι:

1) Η παροχή του κεντρικού έργου ύδρευσης από την πηγή «Αρβανίτα» Ηλιοχωριού, που κατά τις μετρήσεις των προηγούμενων ετών μας δίνει άφθονο νερό τουλάχιστον για οχτώ μήνες (Νοέμβριο-Ιούνιο) και λίγο ή λιγότερο για τους υπόλοιπους ανάλογα με το ύψος των βροχοπτώσεων κάθε χρονιά (260 - 50 μμ ημερησίως).

2) Η παροχή από τις τοπικές πηγές από τις οποίες υδρεύονται τα χωριά μας, που παρουσιάζουν την ίδια εικόνα με το κεντρικό έργο από άποψη ποσότητας και διάρκειας παραγωγής νερού. Είναι ευνόητο ότι σ' αυτές περιλαμβάνεται και η άντληση των Βαρκών. Και από φέτος υπολογίζουμε την απόδοση της γεώτρησης Τσεπέλοβου και του νέου έργου συμπληρωματικής ύδρευσης του Σκαμνελιού από το «Χαμουρί», που αναμένεται, όπως είπαμε, να λειτουργήσει τον ερχόμενο Ιούνιο. Και:

3) Η παροχή παραγωγή νερού της γεώτρησης Ασπραγγέλων (αυτής κάτω από το δρόμο Ιωαννίνων-Καπακίου).

Από τις τρεις αυτές δυνατότητες (και πραγματικότητες) μας δίνουν νερό με φυσική ροή, δηλαδή ανεξόδα, η πρώτη και οι πηγές των χωριών, που υπάρχουν στο Δήμο Τύμφης, εκτός, γι' «Χαμουρί» για το Σκαμνέλι, που αναμένεται να τελειώσει τον Ιούνιο (ιδε δήλωση Δημάρχου Τύμφης). Με τα έργα αυτά εξασφαλίζονται πρόσθετες ποσότητες νερού για τα δυο χωριά και θα αποσυμφορήσουν σε σημαντικό βαθμό το κύριο δίκτυο προς όφελος των άλλων. Για τις προγραμματισμένες γεωτρήσεις στο Καπέσοβο και τους Κήπους, ιδίως, 2.- Στα **αρνητικά** μετρούμε: α) Την αδιαφορία και την ασυδοσία ως προς τη διανομή του νερού. Σε κάθε διακλάδωση γύριζαν το νερό και παίρνανε όλη την ποσότητα ανεξέλεγκτα και αδιαφορώντας αν οι παρακάτω διψούσαν. β) Τα επανειλημμένα φραξίματα του αγωγού στην υδρομάστευση από ασυνειδήτους - επαίσχυντη και κατ'απύστη πράξη. γ) Τις αραίες μετρήσεις των ποσοτήτων νερού και τους σπάνιους ελέγχους της κατάστασης του δικτύου. δ) Την έλλειψη παρακολούθησης ως προς τη χρήση του νερού. Αποτέλεσμα η δίψα και οι διαμαρτυρίες των καταναλωτών. Που θα είχαν αποφευχθεί ή περιορισθεί σε σημαντικό βαθμό, αν είχε διοριστεί ελεγκτής υδρονομέας.

Με βάση τα παραπάνω μπορούμε πια απαντώντας τις δυνατότητες που υπάρχουν για την ύδρευση των χωριών μας φέτος και ιδιαίτερα το καλοκαίρι και διαγράφοντας τις προοπτικές, που διανοούνται για περαιτέρω βελτίωση της κατάστασης, να σημειώσουμε το δέον γενέσθαι, δηλαδή τα μέτρα που επιβάλλεται να ληφθούν, ώστε να έχουμε όσο το δυνατό περισσότερο νερό όλο το χρόνο και ξεχωριστά τους μήνες της μεγάλης κατανάλωσης, που είναι καλοκαίρι και μήνες της μικρότερης παραγωγής. Οι δυνατότητες που έχουμε είναι:

1) Η παροχή του κεντρικού έργου ύδρευσης από την πηγή «Αρβανίτα» Ηλιοχωριού, που κατά τις μετρήσεις των προηγούμενων ετών μας δίνει άφθονο νερό τουλάχιστον για οχτώ μήνες (Νοέμβριο-Ιούνιο) και λίγο ή λιγότερο για τους υπόλοιπους ανάλογα με το ύψος των βροχοπτώσεων κάθε χρονιά (260 - 50 μμ ημερησίως).

2) Η παροχή από τις τοπικές πηγές από τις οποίες υδρεύονται τα χωριά μας, που παρουσιάζουν την ίδια εικόνα με το κεντρικό έργο από άποψη ποσότητας και διάρκειας παραγωγής νερού. Είναι ευνόητο ότι σ' αυτές περιλαμβάνεται και η άντληση των Βαρκών. Και από φέτος υπολογίζουμε την απόδοση της γεώτρησης Τσεπέλοβου και του νέου έργου συμπληρωματικής ύδρευσης του Σκαμνελιού από το «Χαμουρί», που αναμένεται, όπως είπαμε, να λειτουργήσει τον ερχόμενο Ιούνιο. Και:

3) Η παροχή παραγωγή νερού της γεώτρησης Ασπραγγέλων (αυτής κάτω από το δρόμο Ιωαννίνων-Καπακίου).

Από τις τρεις αυτές δυνατότητες (και πραγματικότητες) μας δίνουν νερό με φυσική ροή, δηλαδή ανεξόδα, η πρώτη και οι πηγές των χωριών, που υπάρχουν στο Δήμο Τύμφης, εκτός, γι' «Χαμουρί» για το Σκαμνέλι, που αναμένεται να τελειώσει τον Ιούνιο (ιδε δήλωση Δημάρχου Τύμφης). Με τα έργα αυτά εξασφαλίζονται πρόσθετες ποσότητες νερού για τα δυο χωριά και θα αποσυμφορήσουν σε σημαντικό βαθμό το κύριο δίκτυο προς όφελος των άλλων. Για τις προγραμματισμένες γεωτρήσεις στο Καπέσοβο και τους Κήπους, ιδίως, 2.- Στα **αρνητικά** μετρούμε: α) Την αδιαφορία και την ασυδοσία ως προς τη διανομή του νερού. Σε κάθε διακλάδωση γύριζαν το νερό και παίρνανε όλη την ποσότητα ανεξέλεγκτα και αδιαφορώντας αν οι παρακάτω διψούσαν. β) Τα επανειλημμένα φραξίματα του αγωγού στην υδρομάστευση από ασυνειδήτους - επαίσχυντη και κατ'απύστη πράξη. γ) Τις αραίες μετρήσεις των ποσοτήτων νερού και τους σπάνιους ελέγχους της κατάστασης του δικτύου. δ) Την έλλειψη παρακολούθησης ως προς τη χρήση του νερού. Αποτέλεσμα η δίψα και οι διαμαρτυρίες των καταναλωτών. Που θα είχαν αποφευχθεί ή περιορισθεί σε σημαντικό βαθμό, αν είχε διοριστεί ελεγκτής υδρονομέας.

Με βάση τα παραπάνω μπορούμε πια απαντώντας τις δυνατότητες που υπάρχουν για την ύδρευση των χωριών μας φέτος και ιδιαίτερα το καλοκαίρι και διαγράφοντας τις προοπτικές, που διανοούνται για περαιτέρω βελτίωση της κατάστασης, να σημειώσουμε το δέον γενέσθαι, δηλαδή τα μέτρα που επιβάλλεται να ληφθούν, ώστε να έχουμε όσο το δυνατό περισσότερο νερό όλο το χρόνο και ξεχωριστά τους μήνες της μεγάλης κατανάλωσης, που είναι καλοκαίρι και μήνες της μικρότερης παραγωγής. Οι δυνατότητες που έχουμε είναι:

1) Η παροχή του κεντρικού έργου ύδρευσης από την πηγή «Αρβανίτα» Ηλιοχωριού, που κατά τις μετρήσεις των προηγούμενων ετών μας δίνει άφθονο νερό τουλάχιστον για οχτώ μήνες (Νοέμβριο-Ιούνιο) και λίγο ή λιγότερο για τους υπόλοιπους ανάλογα με το ύψος των βροχοπτώσεων κάθε χρονιά (260 - 50 μμ ημερησίως).

3) Τη σύσταση ενός ολιγομελούς προσωρινού διοικητικού οργάνου κοινού των δύο Δήμων, που έργο του θα έχει την παρακολούθηση της καλής λειτουργίας του δικτύου, την κατανομή των ποσοτήτων νερού, που πρέπει να ρέει προς κάθε διακλάδωση, ανάλογα πάντα με το ύψος της παραγωγής, την άμεση επέμβαση προς αποκατάσταση των ανωμαλιών που τυχόν θα παρουσιαστούν και γενικά κάθε άμεση λήψη κάθε επείγοντος μέτρου βάσει καλούς γενικής οδηγίας των δυο Δημοτικών Συμβουλίων.

4) Την πρόκληση για ένα πεντάμνητο ενός ή δύο υδραυλικών, που θα ασχολούνται με την τακτική παρακολούθηση της παροχής νερού από την πηγή, τον έλεγχο της στερεότητας και ακεραιότητας του αγωγού, την ενημέρωση του διοικητικού οργάνου για την εν γένει κατάσταση του όλου συστήματος, την εκτέλεση των εντολών του και την άμεση επέμβαση για την αποκατάσταση των βλαβών, εφόσον είναι στις δυνατότητές τους. Εδώ ανήκει η προμήθεια του ειδικού μηχανήματος εντόπισης των διαρροών νερού.

5) Τον τακτικό καθαρισμό της υδρομάστευσης, των σωληνώσεων και των δεξαμενών του κυρίου δικτύου, αλλά και των τοπικών δικτύων, και η παρακολούθηση της καθαρότητας και ποιότητας του νερού.

Και 5) Τον αυστηρό έλεγχο της κατανάλωσης, της χρήσης και της σπατάλης νερού από τους καταναλωτές.

Αυτά για φέτος. Για του χρόνου: 1) Την τοποθέτηση ατομικών υδρομετρητών από τους καταναλωτές.

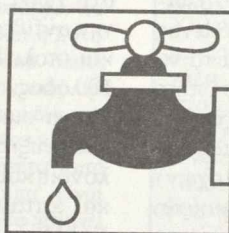
2) Την κατάρτιση του κανονισμού ύδρευσης, που προηγούμενως να τεθεί υπόψη και των καταναλωτών, να κάνουν τις παρατηρήσεις τους, αφού εν τέλει αυτούς θα αφορά.

3) Την μέριμνα για την εξεύρεση και νέων πηγών, με το νερό των οποίων θα αυξηθεί η παραγόμενη ποσότητα, για να μπορεί το σύστημα να ανταποκριθεί με επάρκεια κατά το χρόνο της μεγάλης κατανάλωσης.

Και 4) Η προετοιμασία για την ίδρυση διαδημοτικής εταιρείας ύδρευσης, που θα έχει στο εξής την όλη ευθύνη της υδροδότησης των δώδεκα χωριών. Την εταιρεία περιμένει πολλή, μα πολλή δουλειά.

Φαίνεται πως φθάσαμε στο τέλος. Αλλά πέρα και μακριά από τις φωνές, τα παράπονα και τις διαμαρτυρίες, τους ελέγχους, τις συμβουλές και τις υποδείξεις ένα είναι πια το αναμφισβήτητο γεγονός: ότι από το περασμένο καλοκαίρι και έδωθε το σκασμένο από τη δίψα βόρειο και δυτικό Ζαγόρι, το Ζαγόρι του «σιούραγκα» και της στέρνας, έτσι κι αλλιώς, αρχίζει να ξεδιψάει! Και όσο περνάει ο καιρός όλο και περισσότεροι θα ξεδιψάει.

Γι' αυτό τότε-πότε πίνοντας μες το κατακαλόκαιρο ένα ποτήρι νερό, να καταλαβαίνει η δίψα μας, ας θυμούμαστε να λέμε εδω κι από μέσα μας ένα «ευχαριστώ» προς όλους τους συντελεστές του έργου και προπάντων προς τους Ντομπρινοβίτες και τους Ντοβριανίτες...

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ - ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΡΑΧΘΟΥ

Η ανάγκη ενός «μετώπου νερού» στη Β.Δ. Ελλάδα

Το παρακάτω άρθρο το αναδημοσιεύουμε από το διμηνιαίο περιοδικό «ΠΥΡΡΟΣ» Δεκεμβρίου 2000-Ιανουαρίου 2001 — Γιατί: α) το θέμα που διαπραγματεύεται (τον νερό), αφορά όλους και β) ο Γιάννης Παπαδημητρίου εκτός από Τζου-μερκιώτης, κατά το ήμισυ, είναι και Ζαγορίσιος, εκ μητρός το γένος Δά-νου από τη Βίτσα.

Άρα το δικαιούνται και το δικαιούμαστε.

«Το Ζαγόρι μας»

Η πρόσφατη κινητοποίηση εναντίον των 4 συνεχόμενων υδροηλεκτρικών έργων στον **Καλαρρύτερο** ποταμό και τους παραποτάμιους του **Χρούσια** (Συρρακιώτικου) και **Ματσουνιώτικου**, που είχε μάλιστα ως αποτέλεσμα μια πρώτη τακτική νίκη, την αναστολή της ισχύος των σχετικών εγκριτικών αποφάσεων των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ, Ανάπτυξης και Γεωργίας μέχρι να γνωμοδοτήσει το Νομαρχιακό Συμβούλιο Ιωαννίνων, επαναφέρει στην επικαιρότητα το αίτημα του συντονισμού των αγώνων για την υπεράσπιση του περιβάλλοντος και της οικολογικής ισορροπίας των Ηπειρωτικών ποταμών.

Δεν έχουν λείψει ανάλογοι αγώνες στην περιοχή μας την τελευταία τετραετία. Με αφητηρία τη νικηφόρα κινητοποίηση για την **προστασία του Αράχθου από το μεγάλο φράγμα της ΔΕΗ στον Άγιο Νικόλαο**, στη διάρκεια της διετίας 1997-98, τη σκιά της πήραν η κινητοποίηση στα **Θεοδώριανα**, πάλι εναντίον υδροηλεκτρικών έργων στους ανατολικούς παραποτάμιους του Αχελώου, και οι προσπάθειες των **Θεσπρωτών** να ματαιώσουν το έργο ύδρευσης από τις πηγές Λαγκάβιστας Καλαμά, που θεωρείται γιγάντιο. Θα προσπαθήσω να προσεγγίσω κάποια προβλήματα, που κατά τη γνώμη μου θέτουν αυτοί οι αγώνες.

Ο περιήριμος «πόλεμος του νερού» δεν είναι σημερινό πρόβλημα, αλλά πάγιο γνώρισμα από την εποχή των πρώτων πολιτισμών της ανθρωπότητας. Καθόλου ανεξήγητα, αφού ο έλεγχος του νερού ήταν συνώνυμος της εξουσίας. Όποια κοινωνική ομάδα κατόρθωνε να ελέγξει τους υδατικούς πόρους, αποκτούσε αμέσως σημαντική οικονομικά και πολιτικά

πλεονεκτήματα.

Αυτό που σήμερα τροποποιεί ριζικά τα δεδομένα, είναι αφενός μεν οι μεγάλες τεχνικές δυνατότητες, αφετέρου δε η φοβερή ζήτηση γλυκού νερού, κατάλληλου δηλαδή για πολλές χρήσεις (κυρίως ύδρευση και άρδευση), λόγω των αλλαγών και στο παραγωγικό και στο κοινωνικό μοντέλο. Όλο και συχνότερα χρησιμοποιείται η έκφραση «ο επόμενος μεγάλος πόλεμος θα γίνει για το νερό», που αντανάκλα τον αδυσώπητο καθημερινό ανταγωνισμό για τη χρήση του νερού — όχι μόνο μεταξύ των κρατών, αλλά και μεταξύ περιοχών ή ακόμη και στο εσωτερικό μικρών κοινοτήτων.

Το νερό, όμως, εκτός από προϋπόθεση για οικονομική ανάπτυξη, είναι ταυτόχρονα ένας εξαιρετικά ευαίσθητος φυσικός πόρος. Τα ανθρώπινα οικονομικά και κοινωνικά συστήματα κατόρθωσαν να μετατρέψουν το νερό από ανανεώσιμο πόρο σε αγαθό εν ανεπαρκεία. Η συνειδητοποίηση αυτής της πραγματικότητας, πολλές φορές με οδυνηρό τρόπο και αφού έχουν προηγηθεί μεγάλες οικολογικές καταστροφές, έχει οδηγήσει σε μια παγκόσμια διαδικασία ριζικής αναθεώρησης των αντιλήψεων για τη διαχείριση των υδατικών πόρων.

Τα ποτάμια της Ηπείρου, και κατ' επέκταση ολόκληρης της Β.Δ. Ελλάδας, βρίσκονται πια σε οριακή κατάσταση. Η ποιότητα των νερών και η ισορροπία και αντοχή των οικοσυστημάτων τους δοκιμάζονται από πολλούς παράγοντες:

— Την εντατική **χρησιμοποίησή τους ως αποδεκτών υγρών και στερεών λυμάτων**.

— Την **ρύπανση των υδροφόρων οριζώντων από βιομηχανικές δραστηριότητες και αγροτικά λιπάσματα και παρασιτοκτόνα**.

— Την **αλόγιστη χρήση νερού για υδροφόρες καλλιέργειες**.

— Την **δημιουργία φραγμάτων και ταμιευτήρων, που διακόπτουν τη φυσική ροή των ποταμών**.

— Τις **διανοίξεις άσκαπων δρόμων και λοιπές εργολαβικές δραστηριότητες με μοναδικό στόχο την απορρόφηση κονδυλίων**.

— Την **ιδιωτικοποίηση των πηγών με στόχο την εμφιάλωση και εμπορία του νερού**.

— Την **καταπάτηση κοινόχρηστων εκτάσεων στις όχθες**.

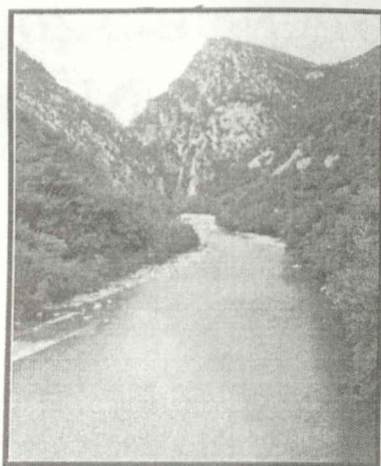
— Το **παράνομο ψάρεμα και κυνήγι**.

— Τα **πρώτα προβλήματα από φαινόμενα ανεξέλεγκτου τουρισμού**.

Ένας σημαντικός παράγοντας δημιουργίας προβλημάτων συνδέεται με τις περιφερειακές ανισότητες στη χώρα μας και συγκεκριμένα με την αντίθεση μεταξύ της οικονομικά και πολιτικά ισχυρής Ανατολικής Ελλάδας, όπως ορίζεται από τον άξονα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης Αθήνα - Λάρισα - Θεσσαλονίκη και της συγκριτικά αδύναμης, και κατά κανόνα ορεινής, Δυτικής Ελλάδας. Οι πλούσιοι υδάτινοι πόροι της δεύτερης θυσιάζονται στο βωμό αναπτυξιακών στρατηγικών — ανθρωπολογικών πολλές φορές — για την πρώτη, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ούτε οι ισορροπίες των οικοσυστημάτων ούτε οι ανάγκες των πληθυσμών. Η εκτροπή του Αχελώου για την άρδευση του Θεσσαλικού κάμπου, είναι ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού του «**υδατικού ιμπεριαλισμού**».

Στην αντίληψη της εντατικής εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων της Ηπείρου εντάσσεται ασφαλώς η παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας από ιδιωτικές εταιρίες, αθηναϊκές κυρίως, αλλά και ντόπιες, στα πλαίσια της περιβόητης απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας. Παρότι τα μικρά υδροηλεκτρικά έργα δεν είναι εξ ορισμού ασύμβατα με το περιβάλλον, η υπερβολή (σύμφωνα με το προεκλογικό πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ, 26 αιτήσεις μόνο στο νομό Ιωαννίνων!), η νοστορπία «κάθε πηγή και υδροηλεκτρικό» και η τάση μεγιστοποίησης του κέρδους εκ μέρους των εταιριών, εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους.

Φοβούμεν ότι πιπιλίζοντας ορισμένους την καραμέλα «της μετατροπής της Ηπείρου σε ενεργειακό κέντρο της Ελλάδας», θυσιάζουν την οικολογική ισορροπία των Ηπειρωτικών ποταμών. Η περίπτωση του Καλαρρύτερου, με 4 συνεχόμενα φράγματα, σε μια μοναδική και ιδιαίτερα ευπαθή περιοχή, επιβεβαιώνει τους παραπάνω φόβους. Κι όλα αυτά σε μια εποχή που σε συνολικό επίπεδο δεν λείπουν οι εναλλακτικές λύσεις παραγωγής ενέργειας με πλε-

ονεκτήματα, είτε στο οικονομικό κόστος (λ.χ. το φυσικό αέριο) είτε στις περιβαλλοντικές συνέπειες (λ.χ. η παραγωγή αιολικής ή ηλιακής ενέργειας, η επεξεργασία βιομάζας κλπ.). Βρισκόμαστε, κατά την άποψή μου, μπροστά σε μια **νέα εποχή αγώνα με άξονα το περιβάλλον**. Οι πιέσεις στα Ηπειρωτικά ποτάμια και οι καταστροφικές εμπνεύσεις, πάντοτε στο όνομα της «ανάπτυξης» εννοείται, αυτός ο δολοφονικός συνδυασμός ιδιωτικής απληστίας και κρατικής ανοχής, αναμένεται να ενταθεί τα επόμενα χρόνια.

Όσοι θέλουμε να αντιδράσουμε, οφείλουμε να γίνουμε αποτελεσματικοί. Οφείλουμε, κυρίως, να πείσουμε τους ανθρώπους ότι η βιώσιμη ανάπτυξη των παραποτάμιων περιοχών, η σύνδεση δηλαδή της αναπτυξιακής διαδικασίας και της καθημερινής ζωής των ανθρώπων με την προστασία του περιβάλλοντος και της φυσικής ροής του νερού, μπορεί να αποδεχθεί ο καλύτερος τρόπος για την αναζωογόνηση της περιοχής τους. Ότι το ανεκτίμητο φυσικό κεφάλαιο της Ηπείρου είναι σε θέση να εγγυηθεί ένα καλύτερο αύριο για τους ανθρώπους της, υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι δεν θα θυσιαστεί στο βωμό ευκαιριακών επιλογών. Ότι οι παραποτάμιες και γενικά οι ορεινές περιοχές δεν χρειάζονται γενικά και αόριστα «επενδύσεις», αλλά συνεχές ενδιαφέρον, συστηματική μεταφορά πόρων, δημιουργία βασικών υποδομών και αναπτυξιακό σχεδιασμό με κριτήριο την αειφορία.

Η ενότητα των οικολογικών αγώνων «από τα κάτω», η ανταλλαγή των εμπειριών και ο συντονισμός της δράσης σε όλα τα επίπεδα είναι δικιά μας όπλα. Ας μη λησμονούμε ότι η **14η Μαγτίου** έχει οριστεί από το δίκτυο μη κυβερνητικών οικολογικών οργανώσεων με την ονομασία «International Rivernet» και σημαντική δράση και εμπειρία στα προβλήματα των ποταμών, ως η **παγκόσμια ημέρα του αγώνα υπέρ των ποταμών, του νερού και της ζωής και εναντίον των φραγμάτων**.

Ας δυναμώσουμε ένα τοπικό «μέτωπο νερού» στην Ηπειρο και γενικότερα στη Βορειοδυτική Ελλάδα. Το παλιό καλό σύνθημα «σέφνου γενικά - δράσε τοπικά» διατηρεί αμείωτη την αξία του.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ ΑΝΕΞΕΛΕΓΚΤΟ ΤΟ ΛΑΘΡΟΚΥΝΗΓΙ ΣΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΔΡΥΜΟ

Δεν υπάρχει μέρα που να βρεθεί κανείς στον Εθνικό Δρυμό Βίκου Αώου, που να μην ακουστούν οι μπαταρίες των λαθροκυνηγών. Θέλεις στη χαράδρα του Αώου όπου βάλθηκαν να εξοντώσουν τα τελευταία αγριόγαιδα, θέλεις στην περιοχή Βοιδομάτη-Αρίστης-Κλειδωνιάς-Αγίου Μηνά-Πατίγκου όπου έχουν καταφύγει τα ενστικτώως κατακυνηγημένα αγριογούρουνα που το κυνήγι τους υποτίθεται πως τελείωσε εδώ και μερικές εβδομάδες; Που θέλεις, παντού τα ίδια...

Ειδικά ο εγκατελειμένος οικισμός της Κλειδωνιάς αποτελεί το ιδανικό ορμητήριο τους. Τάχα βγάζουν τα σκυλιά να...κατουρήσουν... Κρύβουν τα όπλα, μπαμ μπαμ οι παγάδες, βγαίνουν τα γουρούνια, σε μισή ώρα όλα έχουν τελειώσει... Και ατλάθηκε ξανά απόλυτη ησυχία στο δάσος...

Εμείς; τσιχλές κυνηγάμε... θα πουν μετά... κι ως ξέρονι όλοι πως έχουν απέναντί τους τους πιο διάσημους αγριογούρουνοκυνηγούς (και κυρίως αγριογούρουνοκυνηγούς) όλης της περιφέρειας. Φυσικά τα κυνήγια και πολύ περισσότερο οι ασύρματοι κάνουν καλά τη δουλειά τους... Για νόμιμη προστασία τους έχουν —μας είπαν—...εξοπλιστούντα βέβαια ταχύτητα μεταξύ τους και τα γουρούνια στην καρδιά του αγροτικού κατεβαίνουν από άλλο

δρόμο... Καλά τι κακό είναι αυτό στο Πάπιγκο; Τουριστικό χωριό λέει... Σάββατο (3 Φεβρουαρίου 2000) μεσημέρι λέει... χιονισμένο τοπίο... οι τουρίστες ποιότητας —από οικονομική άποψη— απολαμβάνουν τα πραγματικά θαυμάσια εδώματα στις πραγματικά ωραίες ταβέρνες... Ξάφην αγροτικό 4Χ4 λευκού χρώματος σταματά στο κέντρο του χωριού και πέντε Κοσοβάρτοι Ουτσέκδες μάλλον —αν κρίνει κανείς από την ενδυμασία τους— κατεβαίνουν και αλαφιασμένοι αναζητούν στις απέναντι πλαγιές (κατά το Βίκο), όπου και ο πυρήνας του Δρυμού, τα κυνηγосκιά τους... Προσπαθούν οι θηροφύλακες της κυνηγετικής ομοσπονδίας και μπάμπο τους... Αλλά δεν φτάνει... Εδώ πρέπει να επέμβει ειδικό κλιμάκιο της αντιτρομοκρατικής υπηρεσίας... Το είπαμε και το ξαναλέμε, δασοαρχεία δεν υπάρχουν όσον αφορά το θέμα (παίρνουν τηλεφώνη την Κυριακή και δεν υπάρχει κανείς). Μόνο αν η Αστυνομία και η Συνοριακή Φρουρά βοηθούμενη από όλους (Δασαρχεία, ΟΤΑ, περιβαλλοντικές οργανώσεις, Κυνηγετική Ομοσπονδία και σύλλογοι κ.ά.) αναλάβει ουσιαστική δράση να εξαλειφθεί το απαράδεκτο αυτό φαινόμενο. Όλα τα υπόλοιπα είναι απλώς λόγια... κι ο αέρας που τα παίρνει του αγροτικού κατεβαίνουν από άλλο

ΚΥΝΗΓΟΙ, ΛΑΘΡΟΚΥΝΗΓΟΙ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΙΔΟ-ΚΥΝΗΓΟΙ...

Οι κυνηγοί ισχυρίζονται πως υπάρχουν δύο κατηγορίες του είδους τους: οι κανονικοί κυνηγοί και οι λαθροκυνηγοί... Εμείς θα προσθέσουμε άλλη μία... τους πινακίδο-κυνηγούς...

Είναι απαράδεκτο σε ολόκληρο το Νομό να βλέπεις παντού πινακίδες οδικής σήμανσης διάρτησης από τα σκάγια των κυνηγών. Σε όποια διασταύρωση και να σταθείς και παρατηρήσεις τις πινακίδες είναι όλες πυροβολημένες από άκρη σε άκρη. Χαρακτηριστικό σημείο αποτελεί η θέση Βίγλα, στη διασταύρωση της εθνικής οδού Ιωαννίνων Κόνιτσας στο ύψος της διασταύρωσης για Παγώνι (Βασιλικό και Λοιπά χωριά). Προσπαθούν οι έρμιοι οι χωριανοί και οι αρμόδιες υπηρεσίες να βάλουν καλαίσθητες πινακίδες ενημέρωσης του κοινού και των τυχόν επισκεπτών που μπορεί να περάσουν καμιά Κυριακή από τα χωριά τους. Τίποτα οι κυνηγοί... εκεί τις πυροβολούν συνεχώς... Λες και οι πινακίδες έχουν αυτά και μοιάζουν με λαγούς... Βλέπετε το σημείο αποτελεί τόπος συνάντησης των γουρουνοκυνηγών, και άλλωστε κάπου πρέπει να προπονηθούν τα παλικάρια πριν το κυνήγι όπως επίσης και να γλεντήσουν ή να βγάλουν τα αποθήματα τους μετά από αυτό... Δε σέβονται τους καμένους τους κατοίκους των χωριών, που προσπαθούν να σουλουνιάσουν ξανά τις πινακίδες. Πάνε μόνοι τους οι άνθρωποι και με μπλε μπογιά βάφουν ξανά τις τρύπες από τις δραμαρές, όπως στην πινακίδα του «ΩΡΑΙΟΚΑ-

ΣΤΡΟΥ». Εκεί οι κυνηγοί το άλλο σαββατοκύριακο ξανά τα ίδια... Ούτε το σταυρό με την ένδειξη του μοναστηριού δε σεβάστηκαν. Τον τυπώσαν και αυτόν... Τι τους έπαιζε το μοναστήρι; Ασε που λίγο θέλει κι αν εκείνη τη στιγμή βγει κανένα αυτοκίνητο από το δρόμο της Κόνιτσας, την έφαγε ο οδηγός στο κεφάλι, όπως ο καπνισμένος ο συνοριακός φρουρός, οδηγός του αστυνομικού λεωφορείου το φθινόπωρο στο Παγώνι... Κι όλοι το έχασαν το θέμα... Λες και ψηφίζουν μόνο οι κυνηγοί σε αυτή τη χώρα...

Τώρα θα μας πουν πως τάχα είμαστε αντικυνηγοί, πως υποκινούμαστε από αόρατα συμφέροντα, πως είμαστε προδότες του κυνηγετικού έθνους και άλλα παρόμοια που γεννιούνται στη σκοτεινή φαντασία τους...

Εμείς ένα ξέρουμε πως τις πινακίδες δεν τις πυροβολούν ούτε οι φανταριοί μας, ούτε οι συνοριακοί φρουροί μας ούτε οι αστυνομικοί —όπως υποστηρίζουν μερικοί— που με κίνδυνο της ζωής τους —μην πυροβοληθούν όχι μόνο από τους λαθρομεταναστευτές αλλά και από τους κυνηγούς— μας φυλάνε νύχτα μέρα, όλα τα παλικάρια οι κυνηγοί που καλά και σον κατι πρέπει να πυροβολήσουν.

Κι ένα πράγμα ξητάμε όπως κι οι κάτοικοι των χωριών: «Φύλοι κυνηγοί μην πυροβολείτε τις πινακίδες... Εκτός από αυτές, τα γουρούνια και τους λαγούς υπάρχουν και τα σκυλεπτήρια... άλλωστε τι σας φταίνει και οι διερχόμενοι οδηγοί».

Πωλείται δρυμός!

Τον τελευταίο καιρό φημιολογείται έντονα η παραχώρηση της χαράδρας του Βίκου σε γνωστό όμιλο επιχειρήσεων, με σκοπό την «τουριστική αξιοποίηση» της περιοχής μας...

Εμείς, οι απλοί επαρχιώτες, δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε τί αποφασίζουν οι σταυροφόροι της ανάπτυξης. Δεν μας συγκινούν τα σχέδια των ομίλων για τον τόπο μας, ούτε μας ενδιαφέρει, αν θα είναι «στρατηγικοί επενδυτές», «αναπτυξιακοί σύμβουλοι», «μάντζερ», «ενοικιαστές», ή σιδηροπτε άλλο. Δυστυχώς όμως, η αναισθησία και ο παραλογισμός, που κυριαρχούν παγκοσμίως τα τελευταία χρόνια, δεν μας αφήνουν περιθώρια να θεωρούμε αδύνατη μια τέτοια εξέλιξη. Δεν είναι δυνατόν να βολεύομαστε σε καθησυχαστικές ανακοινώσεις «αρμοδίων»: Η επικαιρότητα δείχνει ότι, όταν μας καθησυχάζουν οι επίσημοι, εμείς πρέπει να ανησυχούμε! Και φυσικά, η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν ενημερώνεται, ούτε θα της ζητηθεί ο λόγος. Οι «όμιλοι» μπορούν να τακτοποιούν τέτοιες «λεπτομέρειες», για το καλό του τόπου μας πάντοτε, έτσι ώστε να μας «αναπτύξουν», βρισκόμαστε αυτήν τη στιγμή σε «τεχνοκρατική απομόνωση»...

Μακάρι όλοι αυτοί οι ψιθύροι να είναι ανυπόστατες φήμες. Όμως η μέθοδος είναι γνωστή: Μυστικές συμφωνίες, διαφεισεις, εφησυχασμός και ξαφνικά βρισκόμαστε μπροστά σε τελεσίμενα γεγονότα.

Και τι είδους εξιοποίηση θα είναι αυτή; Δόξα τω Θεώ, ο Βίκος δεν έχει ανάγκη από παρεμβάσεις. Ο Δημιουργός τον στόλισε με απaráμιλλη ομορφιά και οι άνθρωποι επί αιώνες σεβάστηκαν την ιερότητα του τόπου. Όμως, κάποιον «αρχιτέκτονες του μέλλοντος» οραματίζονται διαφορετικά το Ζαγόρι. Το βλέπουν ως τουριστικό πάρκο, κάτι σαν τη Ντισνέιλαντ δηλαδή: Ενδεχομένως με εισιτήριο στη χαράδρα, σάλε στη Δρακολίμνη, τηλεφερίκι, εστιατόρια και ξενοδοχεία για λίγους (πρόσβες, σείχηδες, αργυρόνιτες ηθοποιούς του Χόλγουντ, βαθύπλουτους λαθροεμπόρους όπλων, καθώς και εγχώριες απομυμήσεις των ανωτέρω εντιμοτάτων κυριών). Άλλο ένα σενάριο προβλέπει μεγύλα ξενοδοχεία στον Κάμπο της Ντοβράς, ταχυδεσματοπωλεία, ντίσκο, μπαρ και τα συναφή.

Τη δεκαετία που πέρασε, γίναμε θεατές πολλών παραλογισμών ανά τον κόσμο. Κι αυτά που κοροϊδεύαμε, μπορεί να τα δούμε και στην πόρτα μας! Το Ζαγόρι δεν πρέπει να γίνει «ατοικία», ούτε ταφικά κάποιων ομίλων. «Κι εκατομμύρια ευρώ να σας δώσουν, να μην τα πουλήσετε! Γι' αυτά πολεμήσαμε!» θα μας έλεγε ο Μακρυγιάννης, αν ζούσε σήμερα. Γι' αυτά άλλωστε πολεμήσαν και οι πρόγονοί μας πριν από εξήντα χρόνια στην Γκραμπάλα, τότε που η τιμή δεν είχε τιμή.

Σήμερα, όμως, το κράτος κάνει τους υπολογισμούς του και καμιά φορά εκποιεί την περιουσία του: τις δημόσιες επιχειρήσεις. Όμως, οι δρυμοί είναι εθνικοί, δεν είναι κρατικοί. Είναι νοιά, όχι κτήματα! «Τον κόσμο δεν τον κληρονομήσαμε από τους πατεράδες μας. Τον δανειστήκαμε από τα παιδιά μας!» λέει μια σοφή ινδιάνικη παροιμία. Ο τόπος μας δεν είναι, ούτε πρέπει να γίνει, Μονοπολύ, για να παίζουν πάνω του οι επιχειρήσεις.

Είπαν και άλλα σοφά οι Ινδιάνοι (ήταν οι «τρομοκράτες» του 19ου αι., όπως και ο Μακρυγιάννης): Ο Σιάτλ, ο αρχηγός μιας φυλής Ινδιάνων, απάντησε τα εξής στον Αμερικάνο πρόεδρο Φράνκλιν Πίρς (1853-1857), όταν ο τελευταίος ζήτησε να αγοράσει τη γη τους: «Ο μεγάλος αρχηγός στην Ουάσινγκτον μίλησε πως θέλει να αγοράσει τη γη μας... Πώς μπορείτε να αγοράζετε τη γη που είναι του ουρανού, τη ζεστή της γης; Για μας μοιάζει παρόξενο. Η δροσιά του αέρα ή το άφρισμα του νερού ωστόσο δε μας αφήνουν. Πώς μπορείτε να τα αγοράσετε από μας; Κάθε μέρος της γης αυτής είναι ιερό για το λαό μου.

Κάθε αστραφτερό πενκοβελόνα, κάθε θολούρα στο σκοτεινό δάσος, κάθε ξέφωτο και κάθε ζουζούνη που ζουζουνηεί είναι, στη μνήμη και στην πείρα του λαού μου, ιερό. Ξέρουμε πως ο λευκός δεν καταλαβαίνει τους τρόπους μας. Τα μέρη της γης, το ένα με το άλλο, δεν κάνουν γι' αυτόν διαφορά, γιατί είναι ένας ξένος που φτάνει τη νύχτα και παύει από τη γη, όσα του χρειάζονται. Η γη δεν είναι ασεφός του, αλλά εχθρός του, κι αφού την κατακτήσει, πηγαίνει παρακάτω... Ένα ξέρουμε: Ο Θεός σας είναι ο ίδιος Θεός. Η γη Του είναι ακριβή. Ακόμα κι ο λευκός δε γίνεται να απαλλάχτεί από την κοινή μοίρα». Στην εποχή μας, η ιερότητα της πατρίδας ως αξία αντικαταστάθηκε από την αποδοτικότητα της σε οικονομικά μεγέθη. Εμείς οφείλουμε να επανοπνύμε. Ένας φίλος έθεσε έναν προβληματισμό: «Αν ένας μεγάλος εξασφάλισαι δόξα, εμείς τι μπορούμε να κάνουμε».

Καλή ερώτηση! Την απάντηση τη δίνει το Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 120, παράγραφος 4): «Η τήρηση του Συντάγματος επαφίεται εις τον πατριωτισμόν των Ελλήνων...».

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΑΠΙΚΩΣΤΗΣ

ΣΝ' ΑΡΕΝΤΑ

Πως αλλιώς, εξόν από την υπαρξιακή μας απόζευξη και την μεταφυσική επανασύσταση, μπορεί κανείς να διανοηθεί τον, δια της εκμηδενισέως που εγώ ή ακόμη και της πλήρους αποσπορκοποίησης, αγώνα, για την απεξάρτηση από την αισθητή, ή παράσθητη, αυτή παράσταση και την αθεροποίηση της ψυχής, που τόσο βαρυγγομά κάτω από τους αποσυνθετικούς τριγμούς και την εκκριματική αποφορά της ταγισμένης ύλης...

Φωκίων Ιωάν. Καψάλης

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΒΙΤΣΑΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΔΕΝΤΡΙΟΥ

του Στάθη Βασδέκη

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

1902	Πληθυσμιακά στοιχεία Μονοδέντρι Κάτοικοι: 465 Βίτσα Κάτοικοι: 738 Από έγγραφο αρχείου Μητροπόλεως Ιωαννίνων	Από έντυπο μηνιαίο Ιουνίου έκδοσης 1862 εκκλησίας Άνω Βίτσας «Η πείνα εις ύψος Ιμαλαίων έφτασε. 26/4/917» Από έντυπο μηνιαίο Απριλίου έκδοσης 1862 εκκλησίας Άνω Βίτσας
1904	Μονυχάρης Άνω Βίτσας ο Πέτρος Σακελλαρίου	«Ευρεθέντες εν αποκλεισμού παρά της Αγγλίας Γαλλίας Ρωσίας ηγκαθήσθην να αγοράζωμεν αραβόσιτον προς δραχμάς 3.50 εκ κάτωθεν χωρίου Καλμακίου ενώ εις Ιωάννινα ήτο φρικτή πείνα τρεφόμενοι οι άνθρωποι με λάχανα και σπόρους από σκούπες. Μην Φεβρουάριος Χρ. Πίκος» Από έντυπο τριωδίου έκδοσης 1882 εκκλησίας Άνω Βίτσας
1904-1977	Ο Διομήδης Σεμετέλος από το Μονοδέντρι με διαθήκη του μοίρασε την περιουσία του στο Δήμο Μεσολογγίου όπου και έζησε, στη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων, στον Εθνικό Στάλο και στο σχολείο Μονοδεντρίου.	Κατά το έτος αυτό ενώθηκαν οι Μεσούς (Άνω Βίτσα) και Κάτω μαχαλάς (Κάτω Βίτσα) σε μία κοινότητα (Βασιλικό Διάταγμα στις 7 Αυγούστου 1919, Φ.Ε.Κ Α' 184/1919), μετά από συστάσεις της Γενικής Διοίκησης Ιωαννίνων, η οποία υποδείκνυε και στις τρεις κοινότητες (Μονοδέντρι, Άνω και Κάτω Βίτσα) να αποτελέσουν μία κοινότητα, όπως παλιά, διατηρώντας η κάθε μία την ιδιοκτησία της και τα δικαιώματά της. *Ζαγοριακόν θεσμίον έρευνα' Δημητρίου Σάργου
1905	Πληθυσμιακά στοιχεία Μονοδέντρι Οικογένειες: 70 Βίτσα Οικογένειες: 110 «Κάδικος: εκπαίδευση» Αρχείο Μητροπόλεως Ιωαννίνων Β'	Πληθυσμιακά στοιχεία Μονοδέντρι Κάτοικοι: 191 Άνω Βίτσα Κάτοικοι: 121 Κάτω Βίτσα Κάτοικοι: 196 Προφήτης Ηλίας Μοναχοί: 6 Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδος
1906	Μονυχάρης Άνω Βίτσας ο Αριστοτέλης Ζώνιος	Συγχώνευση των δύο δημοτικών σχολείων Άνω και Κάτω Βίτσας σε ένα
1910	Πληθυσμιακά στοιχεία Κάτω Βίτσα Οικογένειες Παρούσες: 49 Αποδημούσες: 7 Κάτοικοι Άντρες: 155 Γυναίκες : 153 Αθήγαντοι Οικογένειες: 7 Άντρες: 17 Γυναίκες : 14 Σύνολο: 339 Σχολεία: Δημοτικό σχολείο Μαθητές: 20 Νηπιαγωγείο Μαθητές: 4	1927 Ο Φύλιππος Βριζόπουλος κατασκεύασε στην Κάτω Βίτσα δαπανώντας 800.000 δραχμές την ομώνυμη καλλιμάρμαρο Σχολή, μαζί με τη στέγη .
	Άνω Βίτσα Σχολεία: Ελληνική Σχολή Μαθητές: 7 Δημοτικό σχολείο Μαθητές: 9 Νηπιαγωγείο Μαθητές: 3 Παρθενιαγωγείο Μαθητριες: 17 Νηπιαγωγείο Μαθητριες: 5	1928 Πληθυσμιακά στοιχεία Μονοδέντρι Κάτοικοι: 223 Άνω Βίτσα Κάτοικοι: 139 Κάτω Βίτσα Κάτοικοι: 233 Προφήτης Ηλίας Μοναχοί: 2 Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδος
1913	«Φεβρουάριον εξιμερόνντος της 25 μέρα Πέμπτη επήραν ι έλινες τα Ιωάννινα 6 ες ι ώρα της νυκτός ώ παντοδήναμος Θεός μας ελευθέρωσε από το πλάσμα τον κακούργον. Παπα Ιωάννης Δημητρίου» και παρακάτω «=22 Φεβρουάριον εμπήκε ο Διάδοχος Κων/νος τώρα Βασιλεύς. Μ. Σ. Δ.» Από έντυπο Παρακλητικής εκδ. 1900 εκκλησίας Άνω Βίτσας «Μαρτίου 1 ήλθε τακτικός στρατός 340 άνδρες υπό τον ανθυπολοχαγόν κ. Παυλίδη» Από έντυπο τριωδίου 1882 εκκλησίας Άνω Βίτσας	1929 «Τον Ιανουάριον και Φεβρουάριον τον 1929 έπεσε άφθονο χιόν μέχρι 2 μέτρων θερμοκρασία 17 υπό του 0...» Γιαννής Από έντυπο τριωδίου έκδοσης 1882 εκκλησίας Άνω Βίτσας
1913	Πληθυσμιακά στοιχεία Μονοδέντρι Κάτοικοι: 110 Βίτσα Κάτοικοι: 420 Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδος Μονοδέντρι Κάτοικοι: 185 Μαθητές: 43 Άνω Βίτσα Κάτοικοι: 280 Σχολεία: Αρρεναγωγείο Μαθητές: 29 Νηπιαγωγείο Μαθητές: 7 Παρθενιαγωγείο Μαθητριες: 24 Κάτω Βίτσα Κάτοικοι: 260 Σχολεία: Δημοτικό σχολείο Μαθητές: 23 Τα Ζαγοριακά στα αρχ. των αιώνων μας, Σπύρος Εργολάβος, Ιωάννινα 1993	1930 Το Ελληνικό Σχολείο καταργείται και ιδρύεται Ημιγυμνάσιο Βίτσας. Συμπληρωματικό Σημείωμα: Το Ελληνικό Σχολείο (Σχολαρχείο) καταργείται και ιδρύεται το Ημιγυμνάσιο Βίτσας (Οι δυο πρώτες τάξεις του Γυμνασίου). Στεγάζεται μαζί με το Δημοτικό Σχολείο, στις δυο βορινές αίθουσες του νεοκτιστού διδακτηρίου της Βριζοπουλείου Σχολής.
1914	«Σήμερον αδελφοί εις τας 10 Απριλίου απεβίωσεν ο ηγούμενος Γεωργής Ιερομόναχος του προφήτου Ηλιού και εκδυσθη μεγαλοπρεπώς με δεκαπέντε ιερείς εξ αν οι δυο ήσαν ηγούμενοι. Τη 10 Απριλίου 1914» Από έντυπο μηνιαίο Απριλίου 1761 εκκλησίας Άνω Βίτσας	1931 «Το δε 1931 έγενε μεγαλειτέρα πείνα έφθασε η Μπομπότη 8 δραχμάς και που; Π. Ζαφείρης» Από έντυπο μηνιαίο Ιουνίου έκδοσης 1862 εκκλησίας Άνω Βίτσας
1915	Γεωργική παραγωγή Άνω Βίτσας σε οκάδες: Σίτος 14.670 Κριθή 1.760 Φασόλια 400 Χόρτον 10.000 Τρυφίλλι 400 Αραβόσιτος 9.540 Ρόβι 640 Ρεβίθια 450 Φακή 0 Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδος	1931 Γεωργική παραγωγή της κοινότητας Βίτσας σε οκάδες: Σίτος 12.600 Κριθή 4.000 Βρώμη 70 Σίκαλις 17.800 Αραβόσιτος 2.000
1916	Έρχεται στο μοναστήρι του Προφήτη Ηλία να μονάσει ο πατήρ Ιάκωβος	1931 Φακή 3.400 Ρόβι 2.400 Ρεβίθια 200 Φασόλια 200 Σταφυλαί Α) γλεύκους 350 Β) φαγητού 800 *Ιστορική μονογραφία περί της εν Ηερίρω χώρας Βεζήτης' Νικολαΐη Ιωάννη Ιωάννινα 1939
1917	«Παραμονή των Αγίων Πάντων εγένετο η κατάληψις των Ιωαννίνων υπό των Ιταλών. Μεγάλη έλεινις γεννημάτων μέχρι της σημερον τιμή αραβόσιτου δρχ. 6.50 σίτου δρχ. 8 εις χρυσόν τη Μαΐου 1917» Χριστ. Πίκος Από έντυπο πεντηκοσταρίου έκδοσης 1902 εκκλησίας Άνω Βίτσας «Πείνα μεγάλη 5-6 δραχμές η οκά ποπότα και δεν ευρίσκομεν πουθενά ... Βασύ... Παπάζογλου»	1936 Ιδρύεται η Φιλοδασική Ένωση Βίτσας 1938 Το 1938 χρειάστηκε να αφαιρεθούν οι λίγες αρκάδες που είχαν απομείνει στο γεφύρι του Μίσσιου και να αντικατασταθούν με πεζούλια. Οι αρκάδες έγιναν βορά σε ένα παλιό έθιμο που χάνεται στα βάθη του χρόνου. Κατά το έθιμο όποια γυναίκα ατυχώντας γεννούσε το παιδί της πεθαμένο, αφού κατέβαινε στο ποτάμι, έσπρωχνε μέσα στα νερά από την κορυφή της καμάρας του γεφυριού του Μίσσιου, μία ή περισσότερες αρκάδες του, όρθιες δηλαδή πέτρες που ασφάλιζαν τα χείλη του, άκρα. Ήταν τέτοιες οι συνέπειες αυτής της περιέργης πράξης, ώστε χρειάστηκε να επισκευαστεί το γεφύρι και να αλλάξει μορφή. *Τα Ηερίρωτικά γεφύρια' Σπύρος Μαντάς Αθήνα 1984
		1939 Στα χωριά Άνω και Κάτω Βίτσα υπάρχουν 31 ομβροδεξαμενές (στερνές) *Ιστορική μονογραφία περί της εν Ηερίρω χώρας Βεζήτης' Νικολαΐη Ιωάννη Ιωάννινα 1939 Άνω και Κάτω Βίτσα, στέρνες 38. - Φ. Β.
		1939 Πληθυσμιακά στοιχεία Άνω Βίτσα Οικογένειες: 26 Κάτοικοι: 105 Κάτω Βίτσα Οικογένειες: 37 Κάτοικοι: 179 Στους δύο μαχαλάδες κατοικούν και αθίγγαντοι Οικογένειες: 13 Κάτοικοι: 67

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

αναδρομή στα περασμένα

Μαθητικές κατασκηνώσεις Εκπ/κής Περιφ. Ζαγορίου Μετσόβου
Στην Ελάτη Ζαγορίου το καλοκαίρι του 1950

Στο τελευταίο τεύχος του 2000, αριθμ. 272, διάβασα όσα ο φίλος Λευτέρης Παπαθανασίου γράφει για τη λειτουργία των Μαθητικών Κατασκηνώσεων της Εκπ/κής Περιφ. Ζαγορίου-Μετσόβου στην Ελάτη.

Πραγματικά, όπως σημειώνει, προσθέτει αρκετά στοιχεία, για τα χρόνια που λειτουργήσε η Κατασκήνωση στο χωριό του.

Με την παρέμβασή μου αυτή θα ήθελα κι εγώ να συμπληρώσω, για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νεότεροι, όπως λένε, και μερικά άλλα στοιχεία, νομίζω αυθεντικά, για τη λειτουργία της Κατασκήνωσης στην Ελάτη, τον πρώτο, μετά το τέλος του εμφυλίου πολέμου, χρόνο το καλοκαίρι του 1950. Τα στοιχεία αυτά παίρνω από την «Έκθεση λειτουργίας των Μαθητικών Κατασκηνώσεων εν Ελάτη Ζαγορίου κατά το 1950», που υπέβαλε στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας (Δ/ση Σχολικής Υγιεινής), ο τότε αρχηγός της, αείμνηστος Γιώργος Εξαρχόπουλος.

Την Έκθεση αυτή βρήκα τυχαία, ύστερα από μισό αιώνα περίπου από το χρόνο που υποβλήθηκε, στα χρονοντούλα του ΥΠΕΠΘ. Για άλλο έψαχνα, το ντοκουμέντο αυτό βρέθηκε μπροστά μου. Είχε σταλεί στο Υπ. Παιδείας το Φθινόπωρο του 1950.

Αγαπητέ Λευτέρη, εκτός από τους Βρυοχωρίτες δασκάλους Αρχηγό-Υπαρχηγό-Διαχειριστή: Γιώργο Εξαρχόπουλο, Αδαμάντιο Κοννάβο και Κων/νο Κοννάβο, ήταν και τα παρακάτω στελέχη, όπως αναφέρονται σ' έναν από τους πίνακες της Έκθεσης:

Αρχηγός-Υπαρχηγός-Διαχειριστής: Γ. Εξαρχόπουλος, Αδ. Κοννάβος, Κων. Κοννάβος.
Βοηθός Διαχ/στή: ο πτυχ. Ακαδημίας Ευσγ. Γκολογιάννης.
Αποθηκάριος: η δ/λα Βασ. Ζαγόρου και ο πτυχ. της Ακαδημίας Παν. Ζαγόρος.

Οικονόμος: η σπουδάστρια της Ακαδημίας Αλίκη Παπαρη-

στου.

Κοινοτάχες: οι πτυχ. της Ακαδημίας: Στέφ. Γαλανόπουλος, Ιωάν. Τσακίρης, Αγαθή Γραβάνη και Μαίρη Μακρή.

Ομαδάρχες: Γ. Χαρίτος, Μαρία Βλέτσα, Αικ. Ζαγόρου, Γ. Γάτσιος, Στ. Ρώσιος, Αχ. Λεοντάρης, Αμ. Καρτούτση (όλοι τους σπουδαστές της Ακαδημίας).

Βοηθός Οικονόμος: Μαρία Εξαρχοπούλου.

Ιατρός Κατασκήνωσης: Κων. Μασσόπουλος και **Νοσοκόμα:** Νίνα Σκαμνέλου.

Η κατασκήνωση τη χρονιά αυτή στηρίχτηκε σχεδόν εξ ολοκλήρου στη συνδρομή της Ζ.Π.Α. Πλην του Δ/στή και της Αποθηκαρίου όλα τα άλλα στελέχη υπήρξαν δ/λοι, πτυχιούχοι ή σπουδαστές της Ακαδημίας.

Μια και ο λόγος για το προσωπικό θα ήθελα εδώ να σημειώσω ότι ο Υπαρχηγός Αδαμάντιος Κοννάβος, πτυχιούχος του Ωδείου Αθηνών, είχε και τη δ/ση της ψυχαγωγίας των μαθητών. Έπαιζε υπέροχο βιολί και προσέφερε, εκτός του Διοικητικού τομέα, και στον τομέα της ψυχαγωγίας μεγάλες υπηρεσίες.

Η Έκθεση αριθμεί 30 δακτυλογραφημένες σελίδες και είναι χωρισμένη σε 18 κεφάλαια - περιεχόμενα, όπως: Ίδρυση και λειτουργία - Τοποθεσία - Εγκαταστάσεις - Ύδρευση κλπ. Εξωχρηστικά περιλαμβάνει πολλούς πίνακες και καταστάσεις και από ότι φαίνεται υπήρχε κι ένα απόκομμα εφημερίδας που εξέδιδε η Κατασκήνωση. Κάτι σχετικό με την εφημερίδα δε βρήκα: θα είχε ενδιαφέρον.

Υπάρχουν πολλά μικρά και απλά, που, αν μη τι άλλο, αυτά επιμέρους συνθέτουν το κλίμα της κατασκηνοεπικής ζωής, μιας ορεινής Κατασκήνωσης, με όλες τις δυσκολίες που παρουσίαζε στη λειτουργία της και χωρίς κτιριακές εγκαταστάσεις. Οι παραθαλάσσιες κατασκηνώσεις είχαν πολύ λιγότερα προβλήματα.

Φυλλομετρώντας την σήμερα για να γράψω αυτές τις αράδες,

δεν ξέρω γιατί, στάθηκα περισσότερο στο Ε' κεφάλαιο της Έκθεσης με την ένδειξη «Ύδρευση». Μάλλον γιατί είναι πάλι στην επικαιρότητα το πρόβλημα του νερού στην περιοχή μας (βλέπε στο ίδιο τεύχος ενημέρωση του Δημάρχου Κεντρικού Ζαγορίου σχετικά με την ύδρευση).

Ας διαβάσουμε λοιπόν τι γράφει ο αείμνηστος Εξαρχόπουλος πριν από μισό αιώνα για το νερό της Ελάτης:

Ύδρευσις της Κατασκηνώσεως

«Η ύδρευσις της Κατασκηνώσεως εγένετο εκ της εγγύς αυτής κεντρικής κρήνης του χωριού, ήτις είχε δύο κρουνοί. Το ύδωρ ήτο δροσερόν και διανγές, χωνευτικώτατον δε. Πάντως ήτο ανεπαρκές δια την ύδρευσιν της Κατασκηνώσεως και του χωριού. Μάλιστα οι κάτοικοι εδημιούργουν σκηνάς εις την υπηρεσίαν της Κατασκηνώσεως κατά την λήψιν του ύδατος, διότι επεθύμουν με το ολίγον ύδωρ της κρήνης (τούτο κατά το θέρος ελαττούται) να ποτίζωσι και τα μικρά των κηπάρια. Εφέτος δε ιδιαιτέρως, έχοντες ανάγκην του ύδατος οι κάτοικοι διά την ανοικοδόμησιν των οικιών των και στερούμενοι άλλων επαρκών υδάτων, εγένοντο εξαιρετικώς σκληροί εις την Κατασκήνωσην, απαγορεύοντες την ύδρευσιν αυτής δια μυρίαν μέσων και δημιουργούντες καθ' εκάστην σκηνάς. Δι' ο και η εγκαθίστην πολλάκις να διαμαρτυρηθώμεν προς τον κ. Πρόεδρον της κοινότητος και λοιπούς προϋχόντας διά την τοιαύτην συμπεριφοράν των κατοίκων έναντι των φιλοξενουμένων μικρών παιδιών. Πάντως εις την κρήνην δεν προσήγγιζον οι παίδες, νυπτόμενοι εις τους δι' αυτούς προοριζομένους νυπτήρας και αδρεούμενοι εις την τραπέζαν των δια καταλλήλων δοχείων και κυπέλλων, τόσον κατά τας ώρας των γευμάτων των, όσον και κατά τας λοιπάς τοιαύ-

τας».

Η Κατασκήνωση στην Ελάτη από τον πρώτο κιόλας χρόνο της λειτουργίας της είχε και πολύ καλή ομάδα βόλεϊ. Τα παιδιά που έπαιζαν στο σύνολό τους ήταν σπουδαστές της Ζ.Π.Α. Μα κι εμείς στο χωριό μου (Ασπράγγελοι) είμαστε πολλά παιδιά και, για τα δεδομένα της εποχής, είχαμε καλή ομάδα. Από μπάσκετ τότε δεν ξέραμε. Κάθε Κυριακή ή και γιορτή παίζαμε πότε στο χώρο της Κατασκήνωσης και πότε στην πλατεία του χωριού μου, που είχε αρκετή άπλα... Άλλωστε η απόσταση των δύο χωριών για μας ήταν μηδαμινή, μισή ώρα δρόμος.

Κατά τα τέλη του Αυγούστου του 1950 σταματήσαμε τα παιχνίδια μα και το πήγαινε-έλα στη Κατασκήνωση: το γιατί θα το καταλάβετε από τα παρακάτω: «Κατά την 30ην Αυγούστου ενεφανίσθη η ομάδα Βασιλάρα, ήτις διήλθε της περιοχής της Κατασκηνώσεως και εκρύβησαν μέλη αυτής εις λόχημν απέχουσας μόλις περί τα 500 μέτρα από της Κατασκηνώσεως. Εκ του γεγονότος Δε τούτου εφοβούντο οι μαθητές, καίτοι ετοποθετήθη υπό του Α' Σώματος Στρατού ειδική φρουρά προς προστασίαν της Κατασκηνώσεως...».

Κλείνοντας θα ήθελα κι εγώ να επισημάνω το γεγονός ότι η Εκπ/κή Περιφέρεια Ζαγορίου-Μετσόβου είναι η μόνη που έμεινε στο Νομό χωρίς μόνιμες εγκαταστάσεις. Λάθος τότε η αντίδραση των Ελατινών, και όχι μόνο, να μη δώσουν έκταση για να χτιστούν μόνιμες εγκαταστάσεις. Σήμερα θα είχε στη διάθεσή της η Τοπική Αυτοδιοίκηση συγκρότημα από 5-6 πολυτελή κτίρια. Στην Κόνιτσα (Πηγή) που έχει μόνιμες εγκαταστάσεις, από τις καλύτερες στην Ελλάδα, απ' ότι μαθαίνω, οι χώροι αυτοί προσφέρονται σήμερα για Πρεβαντόριο.

Ντίνος Καραγιάννης

Ασπράγγελοι

Χριστούγεννα 2000

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΚΑΙ Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Γενάρης του 2001. Στην Ολομέλεια της Βουλής συζητείται η αναθεώρηση του Συντάγματος του 1975. Μεταξύ των άρθρων που θα αναθεωρηθούν περιλαμβάνεται και το άρθρο 24. Αλλά τι μας ενδιαφέρει εμάς τους Ζαγοριείς η αναθεώρηση του Συντάγματος και ειδικότερα του άρθρου 24;

Ας δούμε όμως τι ρυθμίζει το ισχύον άρθρο 24: α) την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, β) την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, γ) τον χωροταξικό σχεδιασμό, δ) τον πολεοδομικό σχεδιασμό. Το άρθρο 24 εμφανίζει όμως και οικολογική διάσταση γιατί στις παραπάνω δράσεις κάνει ειδική αναφορά στην προστασία των δασών, των μνημείων και των παραδοσιακών περιοχών.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ

Θεωρώ σκόπιμο προτού προχωρήσω στα ισχύοντα και στα προτεινόμενα, αλλά και στους προβληματισμούς των Ζαγοριέων, να παραθέσω μερικές έννοιες σχετικές με τα θέματα του άρθρου 24.

Α) Απ' το Νόμο 360/1976 «Περί χωροταξίας και περιβάλλοντος»:

α) **Χωροταξικό σχέδιο:** Σύνολο από κείμενα και σχέδια με τα οποία εκφράζονται οι γενικές αρχές και κατευθύνσεις της χωροταξικής πολιτικής, που θα ακολουθηθεί στα πλαίσια των προγραμμάτων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

β) **Φυσικό περιβάλλον:** Ο χερσαίος, θαλάσσιος και εναέριος χώρος που περιβάλλει τον άνθρωπο, μαζί με την χλωρίδα, την πανίδα και τους φυσικούς πόρους που υπάρχουν σ' αυτόν τον χώρο.

γ) **Πολιτιστικό περιβάλλον:** Τα ανθρωπογενή στοιχεία πολιτισμού και χαρακτηριστικά όπως αυτά διαμορφώθηκαν από την παρέμβαση και τις σχέσεις του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον, περιλαμβανομένων των ιστορικών χώρων, όπως και της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής εν γένει κληρονομιάς της Χώρας.

δ) **Προστασία περιβάλλοντος:** δα) η διατήρηση του χαρακτήρα του φυσικού περιβάλλοντος και η βελτίωση των διαμορφωθείσων σχέσεων μεταξύ των στοιχείων αυτού, ως οικοσυστήματος. δβ) Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος από τις ζημιωτικές επιπτώσεις που προέρχονται από την ανάπτυξη δραστηριοτήτων και παρεμβάσεων του ανθρώπου. δγ) Η διαφύλαξη του πολιτιστικού περιβάλλοντος όπως και των ιστορικών χώρων μέσα στους οποίους διαμορφώθηκε. δδ) Ο έλεγχος της αξιοποίησης των φυσικών πόρων και ο έλεγχος των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο χώρο.

Β) Απ' το Νόμο 947/1979 «Περί οικιστικών περιοχών»:

Οικιστική περιοχή: Είναι εδαφική έκταση, η οποία από τη θέση της, την φυσική διαμόρφωση του εδάφους και τις συνθήκες που επικρατούν σ' αυτή, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για οικοδόμηση, ώστε να εξυπηρετηθεί η διαβίωση του ανθρώπου, η οργανωμένη κοινωνική ζωή και η παραγωγική δραστηριότητα.

Γ) Απ' το Νόμο 998/1979 «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας»:

α) **Σς δάσος** νοείται κάθε έκταση της επιφάνειας του εδάφους, η οποία καλύπτεται ολικά ή μερικά από άγρια ξυλώδη φυτά.

δη φυτά, οιονδήποτε διαστάσεων και ηλικίας, που αποτελούν εξαιτίας της μετώπης των αποστάσεων και αλληλεπιδράσεων οργανική ενότητα και η οποία μπορεί να προσφέρει προϊόντα που εξαγωγή από τα φυτά ή να συμβάλλει στη διατήρηση της φυσικής και βιολογικής ισορροπίας ή να εξυπηρετήσει την διαβίωση του ανθρώπου μέσα στο φυσικό περιβάλλον.

β) **Σς δασική έκταση** νοείται κάθε έκταση της επιφάνειας του εδάφους που καλύπτεται από ξυλώδη βλάστηση αραιά ή πενήχρη, ψηλή ή θαναώδης, οποιασδήποτε διαστάσεων, που μπορεί να εξυπηρετήσει κάποια από τις λειτουργίες του δάσους.

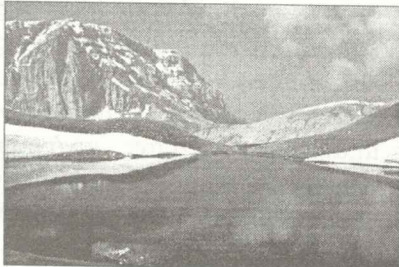
Δ) Απ' το Νόμο 1650/1986 «Για την προστασία του περιβάλλοντος»:

α) **Περιβάλλον:** Το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα της ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες.

β) **Προστασία περιβάλλοντος:** Το σύνολο των ενεργειών, μέτρων και έργων που έχουν στόχο την πρόληψη της υποβάθμισης του περιβάλλοντος ή την αποκατάσταση, διατήρηση ή βελτίωσή του.

γ) **Οικοσύστημα:** Κάθε σύνολο βιοτικών και μη βιοτικών παραγόντων και στοιχείων του περιβάλλοντος που δρουν σε ορισμένο χώρο και βρίσκονται σε αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

δ) **Τοπίο:** Κάθε δυναμικό σύνολο βιοτικών και μη βιοτικών παραγόντων και στοιχείων του περιβάλλοντος που μεμονωμένα ή αλληλοεπιδρώντας σε συγκεκριμένο χώρο συνθέτουν μια οπτική εμπειρία.

ε) **Φυσικοί πόροι:** Κάθε στοιχείο του περιβάλλοντος που χρησιμοποιείται ή μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον άνθρωπο για την ικανοποίηση των αναγκών του και αποτελεί αξία για το κοινωνικό σύνολο.

στ) **Ρύπανση:** Η παρουσία στο περιβάλλον ρύπων, δηλαδή κάθε είδους ουσιών, θορύβου, ακτινοβολίας ή άλλων μορφών ενέργειας, σε ποσότητα, συγκέντρωση ή διάρκεια που μπορούν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία στους ζωντανούς οργανισμούς και στα οικοσυστήματα ή υλικές ζημιές και γενικά να καταστήσουν το περιβάλλον ακατάλληλο για τις επιθυμητές χρήσεις του.

ζ) **Μόλυνση:** Η μορφή ρύπανσης που χαρακτηρίζεται από την παρουσία παθογόνων μικροοργανισμών στο περιβάλλον ή δεικτών που υποδηλώνουν την πιθανότητα παρουσίας τέτοιων μικροοργανισμών.

Ε) Από εγκυκλωπαιδίες

α) **Οικολογία:** Η δυναμική των σχέσεων των οργανισμών (μικροβίων, φυτών, ζώων, ανθρώπου) με το περιβάλλον.

β) **Πολεοδομία:** Η ορθολογική, αρμονική και συντονισμένη οργάνωση στο γεωγραφικό χώρο των διαφόρων λειτουργιών της πόλης ή τμημάτων της ή και μικροτέρων οικισμών ή συγκροτημάτων.

Μετά την καταγραφή των παραπάνω εννοιών που μας ενδιαφέρουν ας δούμε τι ορίζει το Σύνταγμα και τι προτείνεται με την αναθεώρηση. Η κυβερνητική πολιτική με προτάσεις του υπουργού κ. Βενιζέλου προχωρεί σε τροποποιήσεις με αιτιολογικό την καλύτερη προστασία του περιβάλλοντος. Η αντίθετη πλευρά, δηλαδή το «Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων» και το «Δίκτυο Κινήσεων για την προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής και Ιστορικής Κληρονομιάς», ισχυρίζεται ότι το άρθρο 24 του Συντάγματος, όπως ισχύει από το 1975 και σε συνάρτηση με τους νόμους που ψηφίστηκαν, προστατεύει επαρκώς το περιβάλλον. Προσθέτουν ακόμα οι οργανώσεις ότι η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ενισχύει ακόμα περισσότερο την προστασία του περιβάλλοντος. Η κυβέρνηση απ' την άλλη μεριά προσθέτει ότι με την αναθεώρηση του άρθρου 24 του Συντάγματος εναρμονιζόμαστε με την ευρωπαϊκή πολιτική για την προστασία του περιβάλλοντος.

Αλλά ας δούμε σύντομα μερικά σημεία στα οποία υπάρχει διαφορά απόψεων μεταξύ κυβέρνησης και οργανώσεων:

α1) Η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το δικαίωμα προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος δεν πρέπει να είναι και δικαίωμα του καθενός, αλλά πρέπει να είναι αποκλειστική ευθύνη του Κράτους. Η ποιότητα ζωής, το δικαίωμα στην κατοικία, οι χρήσεις γης, η χωροταξία και η πολεοδομία είναι αποκλειστική ευθύνη του κράτους.

α2) Οι οικολογικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις απαντούν ότι η κυβέρνηση προσπαθεί να ικανοποιήσει οικολογικούς και καταπατητές και δημοσιεύουν ονόματα και δασικές περιοχές.

β1) Η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το δικαίωμα που έχουν οι πολίτες και οι μαζικοί φορείς να καταφεύγουν στο Συμβούλιο Επικρατείας για θέματα προστασίας του περιβάλλοντος προκαλέσει φόρο εργασίας και γ' αυτό το δικαίωμα πρέπει να ασκείται στα κατώτερα δικαστήρια εφόσον υπάρχει έννομο συμφέρον και σε τελευταίο βαθμό στο Συμβούλιο Επικρατείας.

β2) Οι οργανώσεις απαντούν ότι οι διαδικασίες αυτές είναι χρονοβόρες και ότι το Συμβ. Επικρατείας με την πλούσια νομολογία του ασκούσε αποτελεσματική δικαστική προστασία του περιβάλλοντος. Γι' αυτό δεν πρέπει να τροποποιηθούν τα άρθρα 94, 95 και 100 του Συντάγματος.

γ1) Η κυβέρνηση προτείνει ότι η αλλαγή χρήσης ενός δάσους μπορεί να γίνει για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Έτσι οι λόγοι εθνικής οικονομίας που προβλέπει το άρθρο 24 γίνονται λόγοι δημοσίου συμφέροντος.

γ2) Οι φορείς απαντούν ότι τώρα πλέον μπορεί ένα δάσος να γίνει π.χ. νοσοκομείο ή ξενοδοχείο. Με το ισχύον άρθρο 24 τα ιδιωτικά δάση τυχάνουν απόλυτης προστασίας. Η νέα πρόταση της κυβέρνησης δεν διακρίνει δημόσια και ιδιωτικά δάση και επομένως τα ιδιωτικά δάση μπορούν ν' αλλάξουν χρήση για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

δ1) Η κυβέρνηση δεν αλλάζει την

φράση «Νόμος ορίζει τα σχετικά με την έννοια των δασών και των δασικών εκτάσεων». Ήδη ισχύει ο Νόμος 998/79.

δ2) Οι οργανώσεις επιμένουν ότι πρέπει οι παραπάνω έννοιες να καθορίζονται από την επιτελική.

ε1) Η κυβέρνηση αναλαμβάνει την υποχρέωση σύνταξης δασολογίου στα πλαίσια του Εθνικού Κτηματολογίου.

ε2) Οι οργανώσεις εδώ συμφωνούν και προσθέτουν ότι πρέπει να συνταχθούν και δασικοί χάρτες.

στ1) Η τροποποίηση του άρθρου 24 αλλάζει διατύπωση. Η κυβέρνηση προσθέτει έννοιες ή φράσεις, ενώ παραλείπονται αντίστοιχες σημερινές. Προστίθεται η έννοια «αιεφορία» και η έννοια «συνολικό περιβαλλοντικό ισοζύγιο».

στ2) Οι οικολογικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις κατηγορούν την κυβέρνηση ότι η νέα διατύπωση είναι γενικόλογη και αόριστη και ότι δεν διαπνέεται από οικολογική αντίληψη όπως το ισχύον άρθρο 24.

Αυτά συμβαίνουν στην Αθήνα κι εμείς οι Ζαγοριέοι δεν έχουμε δύναμη να επηρεάσουμε καταστάσεις. Δεν έχουμε βροντερή φωνή ή ακολουθούμε τη μοίρα μας εδώ και 90 χρόνια. Είμαστε ένα κομμάτι της Ηπείρου, της πρωτογενούς περιοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν θέλω να γίνω προφήτης, αλλά πιστεύω τ' αποτελέσματα της απογραφής του 2001 θα είναι περισσότερο δυσόλινα για το Ζαγόρι. Απ' το 1912-13 μέχρι σήμερα, το κράτος δεν ενδιαφέρθηκε για το Ζαγόρι. Το ιδιοκτησιακό πρόβλημα 90 χρόνια άλυτο. Το δημογραφικό πρόβλημα λύθηκε για μερικά χωριά, δηλαδή το χεμώνα δεν έχουν ψυχούλα κι έγιναν παραθεριστικοί οικισμοί. Το πρόβλημα των μνημείων βρήκε λύση στα χαρτιά, αλλά έμεινε μισό. Κι όχι μόνο δεν λύνονται προβλήματα, αλλά προστίθενται κι άλλα με μεγαλύτερη συχνότητα. Το Ζαγόρι υπέφερε αρκετά με το άνοιγμα των συνόρων της Αλβανίας. Τώρα η κυβέρνηση σκέπτεται να κλείσει και το Αστυνομικό Τμήμα των Κήπων. Το Ζαγόρι κατακλύστηκε από νάνους ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο. Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο. Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο.

Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο. Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο.

Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο. Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο.

Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο. Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο.

Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο. Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο.

Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο. Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο.

Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο. Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο.

Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο. Είχαμε τηλεφώνω να σύματα και τάναν ασκονικές και κοντιά. Λίγο έλειπε νάρθει στο Ζαγόρι και η ΕΛΒΙΕΞ με το κολοφώνιο.

που απαιτούν λύσεις:

α) **Νέες οικιστικές περιοχές.** Υπάρχει μια τάση από επενδυτές για την εγκατάσταση τουριστικών επιχειρήσεων. Προτιμούν εκτάσεις εκτός των οικισμών. Ίσως εκεί το κόστος να είναι μικρότερο, ίσως θέλουν μεγάλες κτιριακές εγκαταστάσεις. Από την άλλη μεριά υπάρχει μεγάλη μερίδα Ζαγοριέων που αντιτίθενται στη δημιουργία νέων οικισμών με αιτιολογικό την αλλοίωση του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Όλοι ζητάμε από το κράτος να καθορίσει μια κι έξω τις χρήσεις γης και κάθε ενδιαφερόμενος να πράξει αναλόγως.

β) **Επέκταση οικισμών.** Πολλές κοινότητες πριν τον Καποδίστρια και ήδη και τα Δημοτικά Συμβούλια ενέκριναν επεκτάσεις οικισμών. Οι επεκτάσεις έγιναν με προχειρότητα, με σκοπιμότητα εξυπηρέτησης και χωρίς αιτιολόγηση. Οι φορείς καταπίστηκαν με τυπικούς λόγους και δεν ασχολήθηκαν με την ουσία. Αναρωτιέμαι αν χρειάζονταν όλοι οι οικισμοί επέκταση. Κι ακόμα προβληματίζομαι πως ζούσαν οι παλιοί Ζαγοριέοι στα μικρά χωριά τους και σήμερα δεν χωρούν, αφού ο πληθυσμός μειώθηκε κατά 80% και 90% και μερικά χωριά αδειάζουν το χεμώνα. Δεν μπορώ να κατηγορήσω το κράτος για ότι έγινε. Το φταίξιμο ανήκει σε μας. Δεν έχουμε ευαισθησίες, δεν υπάρχουν συναισθήματα, δεν υπάρχει αίσθηση καθήκοντος κι ευθύνης.

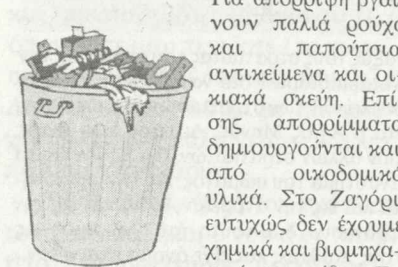
γ) **Άδειες οικοδομών.** Αν πρόκειται για ανέγερση οικοδομής βεβαίως δεν γεννάται λόγος ότι απαιτείται άδεια απ' την πολεοδομία. Το πρόβλημα όμως υπάρχει με τις επισκευές των παραδοσιακών σπιτιών μας. Είναι αποδεκτό ότι το κόστος είναι αρκετά μεγάλο (πλάκα απ' το Βόλο ή την Καβάλα) και σ' αυτό το πρόβλημα και η δαπάνη για την έκδοση άδειας επισκευών. Δεν αντέχουν οι φτωχοί Ζαγοριέοι. Για το λόγο αυτό πολλοί ιδιοκτήτες προχωρούν σε επισκευές χωρίς άδεια. Με άδεια ή χωρίς άδεια υπάρχει ο κίνδυνος κατασκευών που αλλοιώνουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα των οικισμών. Οι Ζαγοριέοι ζήτουν εδώ και πολλά χρόνια κάποιες ατέλειες για να μπορέσουν να κρατήσουν την παράδοση.

δ) **Προστασία μνημείων και Πρόγραμμα Αναπλάσεως Ζαγοριού.** Η μνημεία που κοσμούν το Ζαγόριο χιόρον έγιναν με τον ιδρώτα και το αίμα των ξεριζωμένων Ζαγοριέων. Ναοί, σχολεία, σπιτία, γεφύρια, βρύσες κλπ. Το κράτος τα κήρυξε διατηρητέα και καλώς έπραξε γιατί τα μνημεία ανήκουν σ' όλους. Τα μνημεία όμως χρειάζονται συντήρηση κι επισκευές. Οι φορείς και οι ιδιώτες δεν έχουν οικονομική δυνατότητα για τέτοιες υψηλές δαπάνες και για σύνταξη μελετών. Ήρθε, λοιπόν, το Πρόγραμμα Αναπλάσεως Ζαγοριού με σύμβαση ΥΠΕΧΩΔΕ και Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Ιωαννίνων. Ξεκίνησε η ανάπλαση αρκετών μνημείων.

Μερικά έργα ολοκληρώθηκαν χάρις στη δραστηριότητα των προέδρων και των εργολάβων αναδόχων. Η σύμβαση προέβλεπε χρηματοδότηση τμηματικά σε τέσσερα χρόνια. Εξάλλου οι πιστώσεις έρχονταν μετά από πολλούς μήνες μέχρι που σταμάτησαν. Οι ανάδοχοι εφόσον δεν πληρώνονταν τα χρηματικά εντάλματα που κατέθεταν δεν προχωρούσαν σε άλλες εργασίες. Αρκετοί μέχρι σήμερα παραμένουν απλήρωτοι. Αρκετά μνημεία παραμένουν μυστελειώματα. Κι ακόμα, προτού ολοκληρωθεί το πρόγραμμα για το Ζαγόρι, το ΥΠΕΧΩΔΕ και η Νομαρχία υπογράφουν σύμβαση αναπλάσεως για τα Τζουμέρκα. Κι εκεί τζιφος.

ε) **Αποκομιδή απορριμμάτων.** Είναι

αναμφισβήτητο ότι σήμερα στα χωριά μας δημιουργούνται περισσότερα απορρίμματα για τις κλιμακαριές, έφτιαχνε παλινία για φράξιμο και γενικά ασκούσε όλες τις πράξεις που προσδιάζουν στη φύση του δάσους. Και η προσπάθεια στη φύση διατηρούνταν και το οικοσύστημα λειτουργούσε. Δεν χρειάστηκε τότε το Ζαγόρι περιβαλλοντολόγους και οικολόγους και τεχνοκράτες. Η πολιτική που άσκησε το κράτος στο Ζαγόρι απ' το 1912-13 οδήγησε στην ερήμωση. Σήμερα περιμένουμε αλλαγή απ' τους Δήμους. Δύο χρόνια πέρασαν με Καποδίστρια και δεν μπορούμε ακόμα ν' ασκήσουμε κριτική. Το Ζαγόρι εξακολουθεί να παρασπένεται για το ιδιοκτησιακό καθεστώς και να νοιώθει απογοήτευση για την πολιτική που ασκήθηκε εδώ και 90 χρόνια.

ζ) **Προστασία δασών και δασικών εκτάσεων.** Δυστυχώς το 2000 είχαμε μεγάλη καταστροφή στο δασικό πλούτο από ανεξέλεγκτη πυρκαγιά. Το ίδιο συνέβη και στην περιοχή της Αγίας Μαρίνας Παγωνίου. Άλλοι κίνδυνοι μικρότερης σημασίας είναι η παράνομη υλοτομία, οι εκχερσώσεις, η βόσκηση κλπ. Μιλάνε πάντως για μια μόλυνση του περιβάλλοντος από όξινες βροχές. Ιδιαίτερο βάρος όμως πρέπει να δοθεί στις φωτιές.

Μέχρι σήμερα αυτό που έκαναν οι κοινότητες ήταν η διάνοξη δρόμων για πρόσβαση πυροσβεστικών οχημάτων. Τα τελευταία χρόνια είχαμε προσπάθεια φύλαξης με περιτολικά αυτοκίνητα και με πρόκληση εποχιακού προσωπικού. Ελπίζω διατηρήσει και στα πυροσβεστικά αεροπλάνα και ελικόπτερα. Τελικά χρειάζεστε οπλισμένο επίγεμα κι εναέριο μέσα. Αναλυτικότερη μελέτη - πρόταση δημοσιεύτηκε στο περιοδικό μας στο τεύχος 270 του Οκτωβρίου 2000 από τον κ. Κώστα Δήμο, γεωπόνο, φιλόλογο και τώος Πρόεδρο της κοινότητας Βοβορύδας. Τέλος, όσον αφορά την αλλαγή χρήσης ενός δάσους ή μιας δασικής έκτασης, το θέμα δεν απαιτείται ιδιαίτερα το Ζαγόρι, αλλά περιοχές με τεράστια συμπεριφορά ιδιωτών.

η) **Προστασία των Εθνικών Δρυμών, της πανίδας και της χλωρίδας.** Εμάς μας ενδιαφέρει η προστασία των Εθνικών Δρυμών Βίκου και Αώου, αλλά και επέκταση ολόκληρου του ορεινού όγκου της Πίνδου σε συνάρτηση με την πανίδα και

την χλωρίδα. Η μια δέση κινδύνων αφορά την μόλυνση από σκουπίδια, το παθολογικό κυνήγι, την έυληση, την βόσκηση, τις διάφορες κατασκευές κλπ. Δυστυχώς το παθολογικό κυνήγι συνεχίζεται με τρεις όψεις. Στη μια περίπτωση διαπιστώνουμε κυνήγι κατάτεμενών ειδών, όπως π.χ. αγριόγιδο, τσαρκάδι κλπ. Στη δεύτερη περίπτωση βλέπουμε κυνήγι επιτρεπόμενων θηραμάτων αλλά σε χρόνο απαγορευμένο

ήτοι για το χειμώνα), έκοβε καμιά γρεντά για επισκευή του σπιτιού, έκοβε φρούρα για τις κλιμακαριές, έφτιαχνε παλινία για φράξιμο και γενικά ασκούσε όλες τις πράξεις που προσδιάζουν στη φύση του δάσους. Και η προσπάθεια στη φύση διατηρούνταν και το οικοσύστημα λειτουργούσε. Δεν χρειάστηκε τότε το Ζαγόρι περιβαλλοντολόγους και οικολόγους και τεχνοκράτες. Η πολιτική που άσκησε το κράτος στο Ζαγόρι απ' το 1912-13 οδήγησε στην ερήμωση. Σήμερα περιμένουμε αλλαγή απ' τους Δήμους. Δύο χρόνια πέρασαν με Καποδίστρια και δεν μπορούμε ακόμα ν' ασκήσουμε κριτική. Το Ζαγόρι εξακολουθεί να παρασπένεται για το ιδιοκτησιακό καθεστώς και να νοιώθει απογοήτευση για την πολιτική που ασκήθηκε εδώ και 90 χρόνια.

Μέχρι σήμερα αυτό που έκαναν οι κοινότητες ήταν η διάνοξη δρόμων για πρόσβαση πυροσβεστικών οχημάτων. Τα τελευταία χρόνια είχαμε προσπάθεια φύλαξης με περιτολικά αυτοκίνητα και με πρόκληση εποχιακού προσωπικού. Ελπίζω διατηρήσει και στα πυροσβεστικά αεροπλάνα και ελικόπτερα. Τελικά χρειάζεστε οπλισμένο επίγεμα κι εναέριο μέσα. Αναλυτικότερη μελέτη - πρόταση δημοσιεύτηκε στο περιοδικό μας στο τεύχος 270 του Οκτωβρίου 2000 από τον κ. Κώστα Δήμο, γεωπόνο, φιλόλογο και τώος Πρόεδρο της κοινότητας Βοβορύδας. Τέλος, όσον αφορά την αλλαγή χρήσης ενός δάσους ή μιας δασικής έκτασης, το θέμα δεν απαιτείται ιδιαίτερα το Ζαγόρι, αλλά περιοχές με τεράστια συμπεριφορά ιδιωτών.

η) **Προστασία των Εθνικών Δρυμών, της πανίδας και της χλωρίδας.** Εμάς μας ενδιαφέρει η προστασία των Εθνικών Δρυμών Βίκου και Αώου, αλλά και επέκταση ολόκληρου του ορεινού όγκου της Πίνδου σε συνάρτηση με την πανίδα και

την χλωρίδα. Η μια δέση κινδύνων αφορά την μόλυνση από σκουπίδια, το παθολογικό κυνήγι, την έυληση, την βόσκηση, τις διάφορες κατασκευές κλπ. Δυστυχώς το παθολογικό κυνήγι συνεχίζεται με τρεις όψεις. Στη μια περίπτωση διαπιστώνουμε κυνήγι κατάτεμενών ειδών, όπως π.χ. αγριόγιδο, τσαρκάδι κλπ. Στη δεύτερη περίπτωση βλέπουμε κυνήγι επιτρεπόμενων θηραμάτων αλλά σε χρόνο απαγορευμένο

ήτοι για το χειμώνα), έκοβε καμιά γρεντά για επισκευή του σπιτιού, έκοβε φρούρα για τις κλιμακαριές, έφτιαχνε παλινία για φράξιμο και γενικά ασκούσε όλες τις πράξεις που προσδιάζουν στη φύση του δάσους. Και η προσπάθεια στη φύση διατηρούνταν και το οικοσύστημα λειτουργούσε. Δεν χρειάστηκε τότε το Ζαγόρι περιβαλλοντολόγους και οικολόγους και τεχνοκράτες. Η πολιτική που άσκησε το κράτος στο Ζαγόρι απ' το 1912-13 οδήγησε στην ερήμωση. Σήμερα περιμένουμε αλλαγή απ' τους Δήμους. Δύο χρόνια πέρασαν με Καποδίστρια και δεν μπορούμε ακόμα ν' ασκήσουμε κριτική. Το Ζαγόρι εξακολουθεί να παρασπένεται για το ιδιοκτησιακό καθεστώς και να νοιώθει απογοήτευση για την πολιτική που ασκήθηκε εδώ και 90 χρόνια.

Μέχρι σήμερα αυτό που έκαναν οι κοινότητες ήταν η διάνοξη δρόμων για πρόσβαση πυροσβεστικών οχημάτων. Τα τελευταία χρόνια είχαμε προσπάθεια φύλαξης με περιτολικά αυτοκίνητα και με πρόκληση εποχιακού προσωπικού. Ελπίζω διατηρήσει και στα πυροσβεστικά αεροπλάνα και ελικόπτερα. Τελικά χρειάζεστε οπλισμένο επίγεμα κι εναέριο μέσα. Αναλυτικότερη μελέτη - πρόταση δημοσιεύτηκε στο περιοδικό μας στο τεύχος 270 του Οκτωβρίου 2000 από τον κ. Κώστα Δήμο, γεωπόνο, φιλόλογο και τώος Πρόεδρο της κοινότητας Βοβορύδας. Τέλος, όσον αφορά την αλλαγή χρήσης ενός δάσους ή μιας δασικής έκτασης, το θέμα δεν απαιτείται ιδιαίτερα το Ζαγόρι, αλλά περιοχές με τεράστια συμπεριφορά ιδιωτών.

η) **Προστασία των Εθνικών Δρυμών, της πανίδας και της χλωρίδας.** Εμάς μας ενδιαφέρει η προστασία των Εθνικών Δρυμών Βίκου και Αώου, αλλά και επέκταση ολόκληρου του ορεινού όγκου της Πίνδου σε συνάρτηση με την πανίδα και

την χλωρίδα. Η μια δέση κινδύνων αφορά την μόλυνση από σκουπίδια, το παθολογικό κυνήγι, την έυληση, την βόσκηση, τις διάφορες κατασκευές κλπ. Δυστυχώς το παθολογικό κυνήγι συνεχίζεται με τρεις όψεις. Στη μια περίπτωση διαπιστώνουμε κυνήγι κατάτεμενών ειδών, όπως π.χ. αγριόγιδο, τσαρκάδι κλπ. Στη δεύτερη περίπτωση βλέπουμε κυνήγι επιτρεπόμενων θηραμάτων αλλά σε χρόνο απαγορευμένο

ήτοι για το χειμώνα), έκοβε καμιά γρεντά για επισκευή του σπιτιού, έκοβε φρούρα για τις κλιμακαριές, έφτιαχνε παλινία για φράξιμο και γενικά ασκούσε όλες τις πράξεις που προσδιάζουν στη φύση του δάσους. Και η προσπάθεια στη φύση διατηρούνταν και το οικοσύστημα λειτουργούσε. Δεν χρειάστηκε τότε το Ζαγόρι περιβαλλοντολόγους και οικολόγους και τεχνοκράτες. Η πολιτική που άσκησε το κράτος στο Ζαγόρι απ' το 1912-13 οδήγησε στην ερήμωση. Σήμερα περιμένουμε αλλαγή απ' τους Δήμους. Δύο χρόνια πέρασαν με Καποδίστρια και δεν μπορούμε ακόμα ν' ασκήσουμε κριτική. Το Ζαγόρι εξακολουθεί να παρασπένεται για το ιδιοκτησιακό καθεστώς και να νοιώθει απογοήτευση για την πολιτική που ασκήθηκε εδώ και 90 χρόνια.

ζ) **Προστασία δασών και δασικών εκτάσεων.** Δυστυχώς το 2000 είχαμε μεγάλη καταστροφή στο δασικό πλούτο από ανεξέλεγκτη πυρκαγιά. Το ίδιο συνέβη και στην περιοχή της Αγίας Μαρίνας Παγωνίου. Άλλοι κίνδυνοι μικρότερης σημασίας είναι η παράνομη υλοτομία, οι εκχερσώσεις, η βόσκηση κλπ. Μιλάνε πάντως για μια μόλυνση του περιβάλλοντος από όξινες βροχές. Ιδιαίτερο βάρος όμως πρέπει να δοθεί στις φωτιές.

Μέχρι σήμερα αυτό που έκαναν οι κοινότητες ήταν η διάνοξη δρόμων για πρόσβαση πυροσβεστικών οχημάτων. Τα τελευταία χρόνια είχαμε προσπάθεια φύλαξης με περιτολικά αυτοκίνητα και με πρόκληση εποχιακού προσωπικού. Ελπίζω διατηρήσει και στα πυροσβεστικά αεροπλάνα και ελικόπτερα. Τελικά χρειάζεστε οπλισμένο επίγεμα κι εναέριο μέσα. Αναλυτικότερη μελέτη - πρόταση δημοσιεύτηκε στο περιοδικό μας στο τεύχος 270 του Οκτωβρίου 2000 από τον κ. Κώστα Δήμο, γεωπόνο, φιλόλογο και τώος Πρόεδρο της κοινότητας Βοβορύδας. Τέλος, όσον αφορά την αλλαγή χρήσης ενός δάσους ή μιας δασικής έκτασης, το θέμα δεν απαιτείται ιδιαίτερα το Ζαγόρι, αλλά περιοχές με τεράστια συμπεριφορά ιδιωτών.

η) **Προστασία των Εθνικών Δρυμών, της πανίδας και της χλωρίδας.** Εμάς μας ενδιαφέρει η προστασία των Εθνικών Δρυμών Βίκου και Αώου, αλλά και επέκταση ολόκληρου του ορεινού όγκου της Πίνδου σε συνάρτηση με την πανίδα και

την χλωρίδα. Η μια δέση κινδύνων αφορά την μόλυνση από σκουπίδια, το παθολογικό κυνήγι, την έυληση, την βόσκηση, τις διάφορες κατασκευές κλπ. Δυστυχώς το παθολογικό κυνήγι συνεχίζεται με τρεις όψεις. Στη μια περίπτωση διαπιστώνουμε κυνήγι κατάτεμενών ειδών, όπως π.χ. αγριόγιδο, τσαρκάδι κλπ. Στη δεύτερη περίπτωση βλέπουμε κυνήγι επιτρεπόμενων θηραμάτων αλλά σε χρόνο απαγορευμένο

ήτοι για το χειμώνα), έκοβε καμιά γρεντά για επισκευή του σπιτιού, έκοβε φρούρα για τις κλιμακαριές, έφτιαχνε παλινία για φράξιμο και γενικά ασκούσε όλες τις πράξεις που προσδιάζουν στη φύση του δάσους. Και η προσπάθεια στη φύση διατηρούνταν και το οικοσύστημα λειτουργούσε. Δεν χρειάστηκε τότε το Ζαγόρι περιβαλλοντολόγους και οικολόγους και τεχνοκράτες. Η πολιτική που άσκησε το κράτος στο Ζαγόρι απ' το 1912-13 οδήγησε στην ερήμωση. Σήμερα περιμένουμε αλλαγή απ' τους Δήμους. Δύο χρόνια πέρασαν με Καποδίστρια και δεν μπορούμε ακόμα ν' ασκήσουμε κριτική. Το Ζαγόρι εξακολουθεί να παρασπένεται για το ιδιοκτησιακό καθεστώς και να νοιώθει απογοήτευση για την πολιτική που ασκήθηκε εδώ και 90 χρόνια.

Μέχρι σήμερα αυτό που έκαναν οι κοινότητες ήταν η δι

«Τ' Αϊ-Μηνός» Στην Μεγάλη Εκκλησία του Αγίου Μηνά

εγκαταλειμμένη και νυν κατηρηλωμένη Μεγάλη Εκκλησία του Αγίου Μηνά, ανέγνωσαν τον Ιούλιο του 1893 εντοπισμένην διά ψηφιδωτών κεράμων επιγραφήν ιδρύσεως αυτής: «ΕΤΟΣ ΖΟΗ» (= 1570)», γράφει ο Δημήτριος Σάρρος εις τα «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ», έτους 1937, σελ. 126.

Ποιός την έχτισε;

«...Παρά ταύτην, (δηλαδή την πόλιν Ρεννίκον της Αρτσόστης), δ' έκειτο η κώμη «Άγιος Μηνάς», αριθμούσα μετά την καταστροφήν ταύτης 400 οικίας, εν αις και αι των «Σταμάτη και Γεράνην», απογόνων μεγάλων τιμαριούχων και γαιοκτημόνων, ιδρύσασμένων και εκκλησίαν μετ' αφίδων τω 1571 αυτοίθι διασωζομένην, (και σε υποσημειώσιν συνεχιζέιν). Μεγάλην μέχρι του νυν καλουμένην», γράφει ο Ι. Λαμπριδής στα «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ», Τόμ. Β', τεύχος Η', σελ. 26.

Και ο εξ Αρίστης Φώτιος Πέτσας γράφει: «Οι κάτοικοι του Αγίου Μηνά του έδειξαν ένα ενεπίγραφο κεραμίδι που βρέθηκε σ' έναν τάφο μέσα στην εκκλησία, (τη Μεγάλη Εκκλησία), να ήταν αυτός ο κτήτωρ, γιατί όπως έλεγαν οι μεγάλοι, θυμούταντων ζωγραφισμένην την εικόνα του κτήτορος Σταμάτη». (Αρίστη και Δυτικό Ζαγόρι, σελ. 72).

Ονομάστηκε «Μεγάλη Εκκλησία», γιατί σίγουρα θα ήταν η μεγαλύτερη από όλες τις άλλες του χωριού, αλλά και των άλλων γύρω χωριών, αλλά και η ωραιότερη και μεγαλοπρεπέστερη, αφού, όπως ανατοτέρω γράφει ο Ι. Λαμπριδής, «...μετ' αφίδων...». Πότε καταστράφη;

Ο αιμνηστός πατέρας μου, μου έλεγε ότι όταν ήταν μικρός περνούσε απ' εκεί, έβλεπε μόνον τους τοίχους της όρθιους, ήταν ψηλοί και είχανε αμοιραστές.

Με τους πολέμους, την εγκατάλειψη και το πέρασμα του χρόνου, γραμμάτια και οι τοίχοι.

Πότε ξαναχτίστηκε;

«Οι κάτοικοι του Αγίου Μηνά, για να δείξουν προς τον προστάτη Άγιο την ευγνωμοσύνη τους, που γλίτωσαν από τον Ιταλικό πόλεμο και την κατοχήν, έχτισαν πάλι στα χαρακώματα των υπερασπιστών του 1940 και μέσα στα ερείπια της παλαιάς, μια καινούργια μικρή εκκλησία», γράφει ο Φ. Πέτσας, έθν. εν. σελ. 72.

Αυτή είναι και σήμερα, μόνον που ευπρετίστηκε περισσότερο η ίδια η εκκλησία και ο περιβάλλον χώρος.

γ) Το Συναξάρι του Αγίου Μηνά

Καλά και ωραία τα «παραδοσιακά» και «ιστορικά» στοιχεία, όμως δεν θα ήταν παράλειψις, αν δεν λέγαμε και λίγα λόγια για τον Άγιο Μηνά, τη μνήμη του οποίου εορτάζουμε σήμερα: «Ο Άγιος Μηνάς γεννήθηκε στην Αίγυπτο κατά τους χρόνους του βασιλέως Μαξιμιανού (296), προγόνους και πατέρα είχαν ασείβει κατά την θρησκείαν ειδωλολάτρων και όμως από τοιούτους γονείς γεννήθηκε ο Άγιος εχρημάτισε δούλος Χριστού εκλεκτός. Αφού ανεγράφη ο Άγιος και ήλθεν εις την ηλικίαν των ανδρών, απεγράφη εις τα τάξιν των στρατιωτών, ευρισκόμενος εις τα βασιλικά στρατεύματα εις τα Νούμερα (στρατιωτικά τάγματα), τα ονομαζόμενα Ρουταλικά, υπό τον ηγεμόνα Αργυρίσκον, εν τω Κοτναίω της Φρυγίας Σαλατουρίας, το οποίον τώρα τουρκιστί ονομάζεται Κιουτάι. Κατ' εκείνον τον καιρόν ο ταξίαρχος Φιριμλιανός, συ-

νάξας τους στρατιώτας του επήγεν εις την Μπαρματαρίαν διά να φυλάττη, εν μέσω δε εκείνων των στρατιωτών ήτο, ως είπον, και ο Άγιος Μηνάς. Διέφερε δε ο Άγιος των άλλων στρατιωτών, όχι μόνον εις το ανάστημα του σώματος, εις την ωραιότητα και εις την ανδρείαν, αλλά και εις την φρόνησιν» διά τούτο ήτο γνωστός εις τους πολλούς και είχε όνομα επαινετόν.

Ημέραν τινά, ευθύς ως ήκουσε τας διταγάς του βασιλέως, δι' ών παρηγγέλλοντο οι στρατιώται και οδηγούντο εις το πως να συλλαμβάνωσι τους Χριστιανούς και να τους τυραννώσιν, είσπρησε τοσούτον το ασεβέστατον εκείνον πρόσταγμα, ώστε έφριξε την ζώνην την στρατιωτικήν, η οποία ήτο σημείο κατ' εκείνον τον καιρόν εις τους στρατιώτας και ανέβη εις το όρος, όπερ ήτο άνωθεν του Κοτναίου, έμβα ησκήτευσ, προκρίνας κάλλιον να κατοικεί με τα θηρία, παρά να ευρίσκειται με τους εχθρούς του Χριστού ειδωλολάτρων. Εκεί διατρίψας ο Άγιος ικανόν καιρόν, εκάθαρσεν εαυτόν με νηστείας, αγρυπνίας και προσευχάς. Αφού δε εοστερέωσε και ενεδυνάμωσε την καρδίαν του με τον ένθεον ζήλον του Χριστού και ήναψε την ψυχήν του από την θείαν αγάπην, είδε και αποκάληψιν, ότι ο καιρός είναι να μαρτυρήσει. Όθεν ημέραν τινά, κατά την οποίαν είχαν μεγάλην πανήγυριν οι ειδωλολάτραι, κατέβη από το βουνόν, και σταθείς εν μέσω αυτών ανεκήρυξε τον Χριστόν Θεόν αληθινόν...»

Στη συνέχεια τον οδήγησαν στον ηγεμόνα της πόλεως Πύρρον, ο οποίος αφού τον εβασάνισε με πολλά και ποικίλα μαρτύρια και έβλεπεν ότι ο Άγιος με κανέναν τρόπον δεν ήθελε ν' αρνηθεί τον Χριστόν, διέταξε και τον έκαναν.

Έκαμε πάρα πολλά θαύματα και εξακολούθη να κάμει σε όσους με πίστη τον επικαλούνται.

Εμείς δε εδώ, θα αναφέρωμεν εν συντομία, ένα από τα πολλά που έγινε κάπως πρόσφατα, δηλαδή κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμον.

«...όλοι γνωρίζωμεν εις ποίαν δεινήν θέσιν ευρέθη η Ελλάς κατά την περίοδον του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου των ετών: 1939-1945...»

Τότε ολίγος στρατός Ελληνικός διαφυγών την αιχμαλωσίαν διεπεραιώθη εις την Αίγυπτον, την πατρίδα του Αγίου Μηνά, και εκεί απετέλεσε τον πυρήνα του ανασυσταθέντος Ελληνικού Στρατού, εκείθεν δε συνέχισε τον αγώνα του διά την απελευθέρωσιν της σκλαβωμένης πατρίδος.

Και τις δεν ενθυμείται μετά δέους την περίοδον εκείνην του φόβου και του τρόμου, κατά την οποίαν αι στρατιαί του Χίτλερ με αρχηγόν των περιβόητον εκείνων Ρόμελ, καταλαμβάνουσι ολόκληρον σχεδόν την βόρειον Αφρικήν εβιάζον και κατά της Αλεξανδρείας; Και τις δεν ενθυμείται την περιώνυμον εκείνην μάχην του Ελ Αλαμίν του έτους 1942, κατά την οποίαν αι συμμαχικά δυνάμεις, μετ' ών συνεμάχοντο και οι ολίγοι ελεύθεροι Έλληνες, ανέκωσαν την προέλασιν του Ρόμελ και κατανικήσασαι τας δυνάμεις αυτού έτρεψαν αυτούς εις φυγήν και κατεδίωξαν έως ου άπαντας τους εχθρούς συνέλαβον αιχμαλώτους; Τις έτι δεν ενθυμείται ότι συνεχισθέντος από τότε του αγώνος εναντίον των τέως πανίσχυρων εχθρών με την πατρίδα μας, την Ελλάδα, και όλων των χωρών εκείνων τας οποίας

είχον καταλάβει οι τύραννοι;

Και ποίος δεν γνωρίζει ότι, εάν δεν, χε γίνει η θυσία εκείνη μεταστροφή του πολέμου εις το Ελ Αλαμίν θα είμεθα σήμερα αιχμάλωτοι και δούλοι των εχθρών μας; Τις άλλος από τον Άγιον Μεγαλομάρτυρα Μηνά, τον προστάτην μας, και ακούσατε διά να λάβητε πολλήν την αγαλλίασιν.

Το όνομα του Ελ Αλαμίν είναι Αραβική παραφθορά του ονόματος του Αγίου Μηνά, έλαβε δε το όνομα τούτο διότι εκεί εις το Ελ Αλαμίν*, υπάρχε Ναός του Αγίου Μηνά, λέγεται δε ότι εκεί υπήρχε και ο τάφος του Αγίου. Εις τον Ναόν αυτόν του Αγίου Μηνά προσέτερχον επί αιώνας ολόκληρους προσκυνητάς από όλες τας παραμεσοείους χώρας και πλείστα θαύματα ετελούντο διά της χάριτος του Αγίου, σώζονται δε μάλιστα μέχρι σήμερον εις τα ερείπια του αρχαίου αυτού Ναού πολλά παραστάσεις των διαφόρων θαυμάτων του Αγίου· μία μάλιστα εκ των παραστάσεων αυτών εικονίζει τον Άγιον Μηνάν οδηγούντα καμήλους καραβανίου τινός, το οποίον διέσωσεν από βέβηλον κίνδυνον.

Όταν λοιπόν αι στρατιαί του Ρόμελ εβιάζον κατά της Αλεξανδρείας έφθασαν και εις το Ελ Αλαμίν, εις το οποίον εστρατοπέδευσαν την νύκτα εκείνην και την πρωΐαν ητοιμάζοντο να επιτεθούν κατά της πόλεως. Ο κόσμος ολόκληρος και περισσότερο ημείς οι υπάδουλοι τότε Έλληνες υπό δέους συνεχόμενοι αναμνησμεν ως βεβαίαν την πτώσιν αυτής, μαζί με την οποίαν θα έχαναν και τας τελευταίας ελπίδας της απελευθερώσεως μας ως και αυτά τα τελευταία υπολείμματα του ελευθέρου στρατού μας. Όμως ο Άγιος Μεγαλομάρτυς Μηνάς δεν αφήσε να γίνει η ολοκληρωτική καταστροφή, διότι ως Έλλην και αυτός Αιγυπτίσις συνεπύκνωσε τους πάσχοντας Έλληνες και τους συμμάχους αυτών και το μεσονύκτιον, καθ' ην στιγμήν επρόκειτο να αρχίση η μάχη, η εξαισίον θαυματουργήματος! Βλέπουν τινές ευσεβείς τον Άγιον Μηνάν εξερχόμενον εκ των ερειπίων του Ναού αυτού οδηγούντα καμήλους, ως ακριβώς εν τη προρηθείση τοιχογραφία εικονίζεται, εισχωρούντα δε ομού με αυτούς και το στρατόπεδον των εχθρών. Είνοι αδύνατον να περιγράψη τις τον πανικό όστις κατέλαβεν από της ώρας εκείνης τους τέως πανίσχυρους και αήτητους εχθρούς, καθώς επίσης απεργισμός τυγχάνει η έκτασις της καταστροφής αυτών. Αρκεί δε μόνον να είπωμεν ότι από της ώρας εκείνης εσήμανε το τέλος της παντοδυναμίας αυτών και εντός ολίγου χρόνου κατενικήθησαν τελείως, απελευθερώσεις ούτω και της ημετέρας πατρίδος.

Το θαύμα τούτο εκτιμώντες και αυτοί οι αλλόδοξοι συμμάχοι προσέφερον εις το Πατριαρχείον Αλεξανδρείας τον τόπον εκείνον διά να ανακτισθή ο Ναός του Αγίου και να ιδρυθή εκεί Μοναστήριον επ' ονόματι αυτού εις ένδειξιν ανωνύμην ευγνωμοσύνης προς τον Άγιον και διά να υμνολογήται εις αυτόν απάντως διά την επιτελεσθείσαν εξαισίον θαυματουργίαν, ο εν τοις Αγίοις αυτού ένδοξαζόμενος Θεός και ο ένδοξος αυτού Μεγαλομάρτυς Άγιος Μηνάς, ου τας αγίας προσβίαις λυτρωθήμεν και ημείς από πάσης περιστάσεως και αξιοβηθήμεν της Βασιλείας των ουρανών. Αμήν».

Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου

11 Νοεμβρίου (του Αγίου Μηνός) 2000

* Μέγας Συναξαριστής, Βίκτωρος Ματαθίου, τόμος ΙΑ', σελ. 306-319.

** Το Ελ Αλαμίν είναι παραλλήλον χωρίον της Αιγύπτου, κείμενον προς το δυτικόν του κόλπου των Αράβων, εις απόστασιν 120 χιλιομέτρων δυτικώς της Αλεξανδρείας.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ένδοξα γεγονότα στο Ζαγόρι Ιωαννίνων

Το Ζαγόρι τους 2-3 περασμένους αιώνες ευδοκίμοισε οικονομικά περισσότερο από τα εμπόσια· τα που έστελναν ή έφερναν οι πολλοί ξενιτεμένοι της. Είχε δε προνόμια χωρίς την αυτονομία της και ευνοούμενοι από την βαλιδέ σουλτάνα. Είχε πολλούς εγγράμματους και γενικά ήταν η πιο πλούσια περιοχή της Ηπείρου. Αλλά ήταν και περίοδος που ...ευδοκίμοισε η ληστεία.

Οι ληστές προέρχονταν κυρίως από την Αλβανία αλλά σε μικρότερο αριθμό από τα γειτονικά χωριά.

Ο ιστορικός της Ηπείρου Λαμπριδής κάνει εγκωμιαστικά σχόλια για τα χαρίσματά των, αλλά τους ντροπιάζουν τρία βλάχικα μεγαλοχώρια που ...παρήγαγαν και ληστές όπως: Η Σαμαρίνα, Περιβόλι και Μπρεάζα, αργότερον Δίστρατο.

Στα τέλη του 18ου αιώνα, μια πολυπληθής συμμορία τουρκαλβανών, 166 τον αριθμό με αρχηγό τον Αλή Τσογμένη, πάτησαν το κερανολόχιο Σκαμνέλι και μάζεψαν τους κατοίκους του στην εκκλησία και στο προαύλιο όπου τους λήστεψαν από τις λίρες και χρυσαφικά.

Ένας κάτοικος του διέφυγε και έτρεξε στην Βαβούσα ζητώντας βοήθεια μια που τότε δεν είχαν αστυνομία.

Ο ιστορικός Λαμπριδής γράφει στο βιβλίο του: Ξεκινούν από την Βαβούσα οι δυο ξακουστοί οπλαρχηγοί, Λάλα Δούβλης (Λάλα στα βλάχικα είναι θείος) και ο Μπάτζιο Μπαριαχτάρης με 45 ατρόμητους βλάχους και στην φρονική μάχη με τους περικινλωμένους αλβανούς, σκοτώνεται ο αρχηγός των Αλή Τσογμένης, ξάδελφος του Αλή Πασά, οι δε λοιποί παραδόθηκαν.

Τους οδήγησαν στην θέση Βλασίνα, όπου έκοψαν τα αφτιά σε δυο αιχμαλώτους, υποχρεώνοντάς τους να παραστούν στο μακάβριο θέαμα. Τους αποκεφάλισαν όλους και τα κεφάλια τα έβαλαν σε πασάλους. Απ'απόρητο αλλά τότε δεν υπήρχαν τα σημερινά δικαιώματα του ανθρώπου ή των αιχμαλώτων! Από τότε η θέση Βλασίνα μετονομάστη στο Κεφάλια! Είπαν στους δυο χωρίς αφτιά: Να πάτε στην Αλβανία και να πείτε στους μελλοντικούς εισβολείς ότι έτσι θα τους περιμενούμε! Πέρασαν 70 χρόνια να ξαναστατήσουν το Ζαγόρι οι Αλβανοί!

Από τότε υπάρχει και το τραγούδι που λέγει:

Βουβουσιώτες γεγκελίδες (πολεμιστές ένδοξοι) / στα ντουφέκια πρωταβιζήδες (ξακουστοί) / όπου πάτε μου πενιέστε / το χωριό σας δεν πατιέται / πόχετε τον λαλό Δούβλη και τον Μπάτζιο Μπαριαχτάρη / πόχετε καλά ντουφέκια και περίσια παλικάρια.

Τον Λάλα Δούβλη τον σκότωσε το πρωτοπαλικάρο του ο δε Μπάτζιο Μπαριαχτάρης φοβούμενος την εκδίκηση του Αλή Πασά για τον θάνατο του ξαδέλφου του, διέφυγε και εγκατεστάθη στο Βετερνίκο του Ασπροποτάμου Τρικάλων, σήμερα έχει άλλο όνομα. Είναι προπάππος του ένδοξου στρατηγού Χατζηπέτρου που ήταν και υπασπιστής του Όθωνα.

Στα Τρίκαλα σε κέντρο της πόλεως, δεσπόζει η προτομή του στρατηγού η δε πόλη γιορτάζει κάθε χρόνο τα χατζηπέτρια. Έγραφα προ ετών σε τοπική εφημερίδα, όπου παίνευα τους τρικαλινούς για την προσοχή που δείχνουν στον Χατζηπέτρο τους ενημέρωνα όμως και ότι είναι δισέγγονος —τριών γενεών— του οπλαρχηγού Μπάτζιου Μπαριαχτάρη.

Κάποτε η Βαβούσα ήταν κεφαλοχώρι με 1.000 οικογένειες. Στην καταστροφή της, 500 οικογένειες εγκατεστάθηκαν στην περιοχή Σερρών και 300 οικογένειες δημιούργησαν στα νότια της Βουλγαρίας, κοντά στα σύνορα με την Ελλάδα το κεφαλοχώρι Πέστερα, από όπου ήταν στα τέλη του 19ου αιώνα ο πρωθυπουργός Τάκερ.

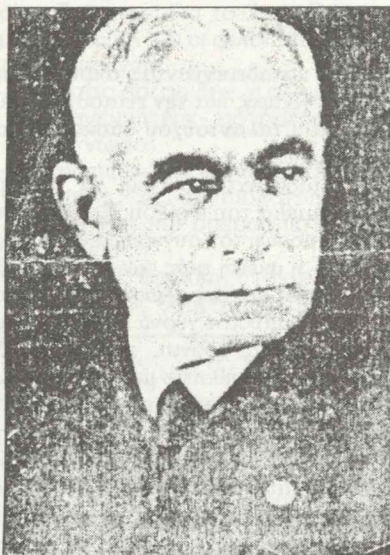
Ο βασιλιάς Όθων με τον υπασπιστή του Χατζηπέτρο, έκαναν περιοδεία στην περιοχή Ζητούνιου —σήμερα Λαμίας— και στην διαδρομή αντίκρυσαν όμιλο προσφύγων, εγκατεστημένους πρόχειρα στην άκρη του δρόμου, σε σκηνές, με μουλάρια, σαβάρια και βελόντες: Τους ρωτά ο στρατηγός από που έρχεστε: Του απαντούν από την κατεστραμένη Βαβούσα. Και εγώ είμαι βοβοισιώτης τους απαντά περιχαρής. Με τι μπορώ να σας φανώ χρήσιμος γιατί μπορώ. Του ευχαρίστησαν για την ευγενή προσφορά των αλλά ένα μόνο θέλουμε να μας βοηθήσεις να επανεισκατασταθούμε στην Βαβούσα, επειδή στον κάμπο χάνουμε τα παιδιά μας από ελονοσία. Τους βοήθησε και από τις 17 οικογένειες ξανάγινε η Βαβούσα που σήμερα έχει περίπου 100 οικογένειες, από τις 1.000 που είχε κάποτε.

Κώστας Χατζής

Γιατρος - Βέροια

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΧΑΣΙΩΤΗΣ

(ο πατέρας της ελληνικής γεωργίας)
γέννημα και θρόμμα του Μονοδενδρίου

Με αφορμή τη δημοσιευμένη εργασία στο φύλλο του μηνός Δεμβρίου 2000 του περιοδικού μας, με τίτλο «ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΒΙΤΣΑΣ - ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ» του συμπατριώτη μας Στάθη Βασιλάκη, θεώρησα σκόπιμο, προς αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας ν' αναφερθώ στον τόπο καταγωγής του Σπυρίδωνα Χασιώτη, ο οποίος είναι Μονοδενδρίτης. Διά του λόγου το αληθές, παραθέτω στη συνέχεια μερικά στοιχεία, που αποδεικνύουν την πραγματική καταγωγή του Σπ. Χασιώτη.

1) Φέρεται εγγεγραμμένος στα Μητρώα Αρρένων της Κοινότητας Μονοδενδρίου (τα οποία άρχιζαν από το 1835) με τα στοιχεία «ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΧΑΣΙΩΤΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ» έτος γεννήσεως 1862. Επίσης στο ίδιο βιβλίο - Μητρώο - και ο υιός του Κωνσταντίνος Χασιώτης (έτος γεννήσεως 1900), ο μετέπειτα ναύαρχος του Πολεμικού μας ναυτικού).

2) Σε παλαιογραφικό έγγραφο του έτους 1872 το όνομα του Σπύρου Χασιώτη αναφέρεται μεταξύ των μαθητών του Σχολείου Μονοδενδρίου.

3) Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου «κατάστιχο» της Κοινότητας Μονοδενδρίου 1898 και στη σελίδα 47 μεταξύ των οφειλετών αναγράφεται και το όνομα του Σπύρου Χασιώτη.

«Σπύρο Χασιώτης	
Σωτίμ.	140 γρ.
Στρατολ.	40
Δρομολ.	12
Δεσποτικά	5,20
Προσθήκη	12
	209,20

4) Ο αδελφός του Ευγένιος Χασιώτης καθηγητής Μονοδενδρίτης, πνίγηκε σε ναυάγιο το 1900.

5) Οι εγγονοί του Σπύρου και Πάννης Χασιώτης (παιδιά του Κων/τίνου Χασιώτη) από το Μονοδένδρι διώρισαν το έτος 1971 το πατρωνικό τους σπίτι στο Μονοδένδρι, όπου κτίστηκε και λειτουργεί η Ριζαρείος Χειροτεχνική Σχολή.

6) α) Διετέλεσε σύμβολος του Πολυμελούς Διοικητικού Συμβουλίου της Ριζαρείου Σχολής Αθηνών (σαν Μονοδενδρίτης) από το έτος 1941-1945.

β) Πρόεδρος (ο πρώτος Πρόεδρος) της Ένωσης Ζαγορισίων Αθηνών κατά την περίοδο των ετών 1936-1941 (Από την επετηρίδα της Ένωσης, «διατελέσαντες Πρόεδροι 1936-1941 ...με πρώτο τον Σπύρο Χασιώτη, γεωπόνο από το χωριόν Μονοδένδρι»).

7) Στη μνήμη Σπύρου Χασιώτη πατέρος της γεωργίας από το Μονοδένδρι η Ένωση Ζαγορισίων Αθηνών με πανελλήνιο έργο κατασκεύασε απαξιοτό δρόμο από το Μονοδένδρι μέχρι το μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής, που τον ονόμασε «δρόμο Σπύρου Χασιώτη».

Τέλος θα αναφερθώ και σ' ένα ακόμα πολύτιμο στοιχείο, κλείνοντας τη σημερινή μου παρέμβαση με την πληροφορία, πως στη διάθεση όσων ενδιαφέρονται για την έρευνα διαθέτω και άλλα στοιχεία για την καταγωγή του Σπ. Χασιώτη.

Σε ομιλία του αιμνηστού λογοτέχνη Ζαγορισιου Ζήση Παπαθανασίου στην ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ (22-1-1969) και που τυπώθηκε σε βιβλίο αναφέρεται: «Στο Μονοδένδρι χωριό του Ζαγορίου, το 1862 πρωταντίκτισε το φως της ζωής ο Σπύρος Χασιώτης πρωτοαπόστολος της γεωργικής μας ανάπτυξης».

Σάββας Θεοδώρου

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΦΡΙΞΟΥ ΤΖΙΟΒΑ

«Η μαγική φουσαρμόνικα»
(παραμύθι)

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων, θέλοντας να επιβραβεύσει τον καταξιωμένο λογοτέχνη και ποιητή, συμπατριώτη μας Φρίξο Τζιόβα, για την πλούσια προσφορά του στα

λους, καταδεικνύοντας ακριβώς την τέχνη γραφής και την ενσυναίσθητη ψυχής του ταλαντούχου δασκάλου και συγγραφέα.

Διαβάζοντας κανείς τα όμορφα παραμύθια του Φρίξου Τζιόβα — μια άλλη μορφή του συγγραφικού του έργου — η σκέψη εμάς των μεγάλων δειμένων στη μαγική κλωστή της ανέμης του παραμυθιού γυρνά πίσω, στα παιδικά ωραία χρόνια, παρασύροντάς μας να πλανηθούμε μαζί με τους μικρούς αναγνώστες στους φανταστικούς κόσμους, όπου ο ήλιος και το φεγγάρι, τα πουλιά και τα ζώα, τα δάση και τα κρίνα των αγρών μιλούν και κρίνουν και προσφέρουν άμεση ευχαρίστηση και τεράστια μορφωτική επίδραση στην παιδική ψυχή. Σκοπός εξ άλλου του συγγραφέα, όντας δάσκαλος, ήταν ν' ανοίξει πλατύς ορίζοντες για μάθηση στους μαθητές του και να τους καλλιεργήσει την αγάπη για τη γενέθλια γη και για όλα του Θεού τα πλάσματα με τρόπο τερπνό και ευχάριστο.

Ηπειρωτικά Γράμματα, ανέλαβε τιμητικά την έκδοση του έργου του «Η μαγική Φουσαρμόνικα».

Πρόκειται για μια σειρά παραμυθιών, που αν και γράφτηκαν πριν σαράντα χρόνια από σήμερα συγκινεί και συναρπάζει μικρούς και μεγά-

Στην υλιστική εποχή μας τέτοια αναγνώσματα είναι επωφέλη και συντελούν στον φρονηματισμό και την ψυχική καλλιέργεια των παιδιών μας, που δυστυχώς καθημερινά δέχονται ποικίλες ψυχοφθορές επιδράσεις από τη σύγχρονη κοινωνία.

Ο εκλεκτός συμπατριώτης μας

Φρίξος Τζιόβας για μια ακόμη φορά καταθέτει μέσα από το έργο του «Η μαγική φουσαρμόνικα» όλη του την αγάπη για το παιδί, συναισθημα, που κυριάρχησε κατά τη μακρόχρονη διάρκεια της διδασκαλικής του καριέρας, αναγόντας έτσι το έργο του δασκάλου σε πραγματικό λειτούργημα, όπως πρέπει να είναι. Και θα κλείσω αυτό το σύντομο σχόλιό μου για το νέο έργο του Φρίξου Τζιόβα, παραθέτοντας την τελευταία παράγραφο από

το προλόγισμα του Νομάρχη μας κ. Ζαμπιτάλη, που νομίζω εφαρμόζει όλους μας.

«Ευχαριστούμε, από καρδιάς, τον καλό συμπατριώτη μας συγγραφέα για τη συνεργασία του με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων και τον ευχόμαστε ολόψυχα, μαχητική, καλή δύναμη και κουράγιο να μας δώσει και άλλες δημιουργίες του».

Σ. Θεοδόσης

Προς διακεκριμένο δάσκαλο

Σεβαστέ μου πρώην δασκαλέ και αξιότιμε κ. Φρίξο Τζιόβα! Με πολλή χαρά και ευχαρίστηση έλαβα ταχυδρομικώς το νέο βιβλίο σου «Η μαγική φουσαρμόνικα» και διαπίστωσα, για μια ακόμη φορά, ότι είχες μέγιστες ικανότητες γραφής βιβλίων.

Ανήκει πλέον στους μέγιστους και διακεκριμένους Ζαγορισίους και Ηπειρώτες, αφού και ως δάσκαλος πρόσφερε πολλά και σπουδαία, αλλά και ως συγγραφέας ήσουν και είσαι ακόμη (στη μέγιστη ηλικία σου) ένας επιτυχημένος συμπατριώτης μας.

Είμαι κι εγώ πλέον, ο πρώην μαθητής σου του 1948, ένας παππούς, που διαβάζει τη «Μαγική φουσαρμόνικα» σου, στα εγγονάκια μου, ή την παραδίδω στα μεγαλύτερα και τη διαβάζουν τα ίδια, με πολλή χαρά και ευχαρίστηση! Γιοντάς μου συνεχώς και ευθαρσώς: «Τι καλός είναι αυτός ο συγγραφέας! Ποσο μας αρέσει αυτό το ωραίο βιβλίο του... Αυτός πρέπει να ήταν ένας επιτυχημένος εκπαιδευτικός, αλλά κι ένας διακεκριμένος συγγραφέας... Και πόσο θα μας ευχαριστούσε να είχαμε κι εμείς ένα τέτοιο, ή παρόμοιο δάσκαλο, που είχε εσύ, τυχερό μας παππού!».

Φαίνεται ξεκάθαρα λοιπόν, σεβαστέ μου και αξέχαστε δασκαλέ μου, ότι ήδη κατεγράφη στην τοπική ιστορία του Ζαγορίου, αλλά και όλης της Ηπείρου, με τα χειροπιαστά, αποδοτικά και συγκεκριμένα σου έργα. Γι' αυτό και όλοι σήμερα σε τιμούμε και σε εκτιμούμε. Αλλά και στον επόμενο αιώνα που μπήκαμε, του 2001, όλοι θα σε τιμούν κι όλοι, ανεξαιρέτως, θα σ' εκτιμούν και ποτέ δεν θα σε ξεχνούν, αφού εφάρμοσες εμπράκτως την αρχαία ελληνική μας ρήση: «Έργους φιλόπονους ίσθι... μη λόγους μόνον», δηλαδή «Να σ' αξιολογώ στα έργα... Κι όχι στα λόγια μόνο».

Ο πρώην μαθητής σου
και πάντα θαυμαστής σου
ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΛΕΚΚΟΣ
Ο ελάχιστος
9-2-2001

«Ζαγορισίων Βίος» στο Ριζάριο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου

Μετά την πρωτοφανή επιτυχία της φωτογραφικής έκθεσης του Κ. Μάνου, στο Ριζάριο Εκθεσιακό Κέντρο, στο Μονοδένδρι, η οποία διήρκεσε έξι μήνες ποερίτου, εγκαινιάζεται αύριο, 1η του μήνα, μια εξίσου σημαντική Έκθεση, με θέμα «Ζαγορισίων Βίος». Φωτογραφικά ντοκουμέντα από δύο αιώνες.

Πρόκειται για μια πολύτιμη αποσπασματική μαρτυρία της πολιτισμικής παράδοσης και εξέλιξης του Ζαγορίου, όπως την αποθανάτισε ο φακός ελάνιμων και ανάνιμων ερασιτεχνών και επαγγελματιών φωτογράφων κατά την περίοδο 1890-1940. Ανάμεσα στους ερασιτέχνες φωτογράφους ξεχωριστή θέση έχει ο Θεοφάνης Φραγκούλης, εκλεκτός εκπαιδευτικός από το χωριό Σκαμνέλι. Το υλικό της Έκθεσης προέρχεται κυρίως από το φωτογραφικό αρχείο της Ριζαρίας, από οικογενειακά αρχεία καθώς και από τις Συλλογές της Λαμπροαδειού Σχολής, του Συλλόγου Μονοδενδριτών και Φίλων του Βίου, της Αδελφότητας Βίτσας και του Συλλόγου Νέων Αρσίου, που προσέφεραν τις φωτογραφίες τους για καλλιτεχνική αναπαράγωγή και μεγέθυνση. Οι παραπάνω εργασίες έγιναν από τους φωτογράφους Σπύρο Μελετήρη και Τάκη Αναγνωστάκο, οι οποίοι με μεράκι και ενσυναίσθηση «ανέστησαν» έναν ολόκληρο κόσμο μέσα από ξεθωριασμένες φωτογραφίες, οι οποίες αποκαλύπτουν άλλη διάσταση με τη «νέα» μορφή τους και με την

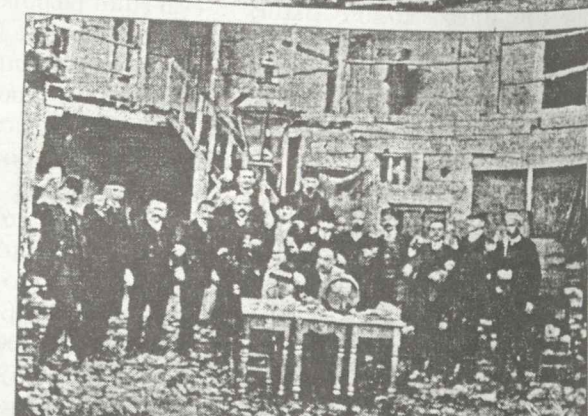
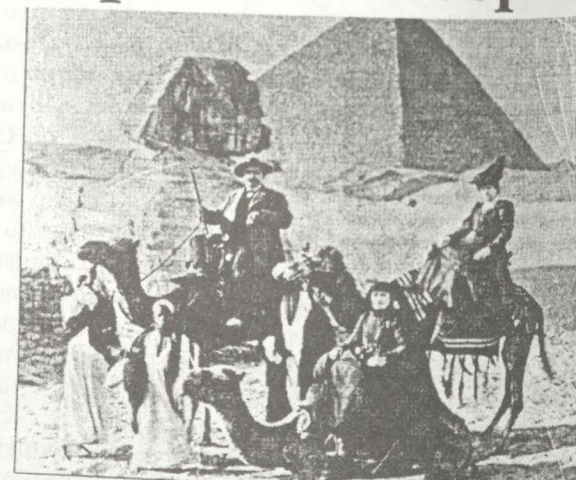

έκθεσή τους στους αρχοντικούς χώρους του γνωστού πλέον Ριζαρίου Εκθεσιακού Κέντρου. Η Έκθεση «Ζαγορισίων Βίος» δεν σκοπεύει στην επιμέρους προβολή χωριών αλλά στη συντήρηση και ανάδειξη μιας σειράς ευκρινών διαχρονικής αξίας, που εκφράζουν με παραστατικότητα την ποιότητα αλλά και τη διαδρομή του βίου των Ζαγορισίων από τις μικρές πατρίδες μέχρι την Ξενιά. Στα βέλτη στον

χώρα της Έκθεσης είναι επίσης η εντυπωσιακή αίθουσα της.

Το Ριζάριο Εκθεσιακό Κέντρο, ετοιμάσε επίσης πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό για τους μαθητές της Α' βάθμιας και Β' βάθμιας εκπαίδευσης. Η έκθεση θα λειτουργεί καθημερινά, εκτός Δευτέρας από τις 10.00-17.00. Το πλήρες του εκθεσιακού κέντρου είναι 71573 (0653).

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗ

(Από την εφημερίδα «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ» της 31-1-2001)

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ

Σωτήρης Ζούμπος

Ο δικός μας Φρίξος Τζιόβας με τον αείμνηστο Σωτήρη Ζούμπο στη Δοβρά το έτος 1936.

δημοσιογράφων. Μετέπειτα η πόλις των Γιαννίνων έδωσε το όνομά του σε κάποιον δρόμο και υπάρχει σήμερα οδός Νικολάκη Εφέντη.

Οι Δοβριανίτες εκτιμούσαν πολύ το Σωτήρη Ζούμπο. Ο κυρ-Σωτήρης ήτο πραγματικός λόγιος, ποιητής, πεζογράφος, ιστοριοδίης και δημοσιογράφος. Το Πατριαρχείο και συγκεκριμένα ο Πατριάρχης Αθηνάγορας, του απένειμε το οφφίκιο του Ιερομνημόνα της Μεγάλης Εκκλησίας. Ποιός από μας με κάποια ηλικία, δεν τον θυμούμαστε να προπορεύεται των θρησκευτικών τελετών με το μανδύα και το σταυρό στο στήθος; Αλλά και η πόλις των Γιαννίνων τον τίμησε, πλησίον του

ΡΙΖΑΡΙΟ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ

Απολογισμός της Φωτογραφικής Έκθεσης Κ. Μάνου

Η έκθεση φωτογραφίας του γνωστού Ελληνοαμερικανού καλλιτέχνη Κωνσταντίνου Μάνου εγκαινιάστηκε στο Ριζάριο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου στις 2 Αυγούστου 2000 και λειτουργήσε μέχρι τις 21 Ιανουαρίου 2001.

Κατά το διάστημα αυτό διατέθηκαν 4.240 εισιτήρια. Ο αριθμός αυτός αναφέρεται σε ενήλικες γιατί για τους ανήλικες επισκέπτες η είσοδος ήταν δωρεάν.

Εκτός όμως από τις παραπάνω κατηγορίες η Έκθεση Κ. Μάνου δέχθηκε και οργανωμένες ομαδικές επισκέψεις Σχολείων της περιοχής του Νομού Ιωαννίνων.

Συγκεκριμένα, κατά τους μήνες Οκτώβριο-Δεκέμβριο, επισκέφθηκαν την Έκθεση 31 σχολεία, από τα οποία τα 12 ήταν Δημοτικά, τα 10 Γυμνάσια, τα 2 Λύκεια, τα 3 ΤΕΙ και τα υπόλοιπα 4 Τμήματα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Το σύνολο μαθητών-φοιτητών ανήλθε στον αριθμό των 2.870. Και έτσι τελικά ο αριθμός των επισκεπτών της Έκθεσης ξεπέρασε τα 7000 άτομα.

Κατά την διάρκεια της Έκθεσης διατέθηκαν επίσης για λογαριασμό του Μουσείου Μπενάκη 240 αντίτυπα του φωτογραφικού λευκώματος του Κ. Μάνου «A Greek Portfolio».

Τέλος αξίζει να αναφερθεί και το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα, που ερασιτέχθηκε στην Έκθεση σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη, στο οποίο έλαβαν μέρος 960 άτομα από το σύνολο των μαθητών και σπουδαστών που επισκέφθηκαν την Έκθεση. Η ύλη του Εκπαιδευτικού Προγράμματος, μεταξύ των άλλων, περιλάμβανε και εμπειρισματομένο φάκελο με κείμενα και φωτογραφίες γύρω από την εφεύρεση και την εξέλιξη της φωτογραφικής τέχνης, τη ζωή και το έργο του Κ. Μάνου κλπ. Το υλικό αυτό διατέθηκε στα Σχολεία με συμβολικό ποσό.

Σε γενικές γραμμές η Έκθεση Κ. Μάνου σημείωσε μεγάλη επιτυχία που καταγράφηκε τόσο από τις χιλιάδες των επισκεπτών στο βιβλίο Εντυπώσεων που ανοιχθηκε στο Ριζάριο Εκθεσιακό Κέντρο όσο και από τον τοπικό τύπο των Ιωαννίνων, που την θεώρησε ως το σημαντικότερο πολιτιστικό γεγονός του Νομού Ιωαννίνων κατά το προηγούμενο έτος 2000.

Ιδιαίτερα όμως πρέπει να τονίσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών, που ασχολήθηκαν με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, γιατί σίγουρα απέκτησαν πολλές γνώσεις αλλά κυρίως μια άλλη αντίληψη για τους χώρους των εκθέσεων και των μουσείων γενικότερα.

«Α»

της παραδοσιακής ψυχής των Γιαννινών).

— Κώστας Νικολαΐδης (η Γιαννιωτική μορφή της παραδοσιακής λογοσύνης).

— Αρσένης Γερωντικός (ο φίλος ο θυμώσφορος, ο χιουμορίστας, ο ευσυνειδητός υπάλληλος).

— Τάκης Σιωμόπουλος (ο καλόγερος με το σπαθί και το καλαμάρι) και άλλοι.

Εφόσον υπάρχω, στη μνήμη μου θα είναι γραμμένη η μορφή του Σωτήρη Ζούμπου.

Αιωνία του η μνήμη.

Μιχ. Γ. Κομπ.

Φλεβάρης 2001

Το «αλί του Αλή» και

το δικό μας «σύνδρομο καταπληξίας!»

Είναι λίγες οι φορές που παρακολουθώντας μια θεατρική παράσταση κομωδίας και γέλιο συζητήθηκε. Ενώ εκείνη την στιγμή που στέκεται ανάμεσα στον προβληματισμό και την πικρία για τα «κακώς κείμενα» της ζωής μας. Ένα κατάμεστο Πνευματικό Κέντρο νομίζω πως ένιωθε το ίδιο εκείνη τη βραδιά. Το «αλί του Αλή» μας χάρισε απλόχερα το γέλιο που προσφέρουν θέματα ανθρώπινα, βιωματικά και πάνω απ' όλα ευτυχώς καταγραμμένα από τη συγγραφέα του έργου. Το γέλιο μας ανθόρμητο, πηγαίο για όλα όσα βλέπαμε κι ακούγαμε. Για 'κείνη τη θαυμάσια καυστική σάτιρα που έθιγε χωρίς να προσβάλλει, που διακατωμαδούσε χωρίς να εξευτελίζει. Την ποιότητα της παράστασης έκρινε ακόμα εκείνη η προσεγγιστική βολυμολοχία μέσα από τις λαϊκές παροιμίες ή την αγαθή αφέλεια των πρωταγωνιστών και μακριά από την ανθάδικη χυδαioτητα, τόσο γνώριμη σήμερα.

Μέσα σε δύο ώρες ζήσαμε κυριολεκτικά στιγμές της καθημερινότητάς μας, του «πολιτισμού» μας, της νοοτροπίας μας. Πόσοι αλήθεια φάγαμε ανάλατο το φαί μας; Πόσοι έχουμε λιγότερα από 15 μπουνκαλάκια στο μπάνιο μας; Πόσοι δε νοσταλγούμε εκείνη τη φέτα με το λάδι και τη ζάχαρη; Πόσοι... Πόσοι... Ίσως γι' αυτό να μας άγγιξε η παράσταση. Ίσως και γιατί οι πρωταγωνιστές ήταν ασεπέραστοι, αληθινοί, ταυτισμένοι απόλυτα με το ρόλο τους. Τους ευχαριστούμε όλους, γιατί πραγματικά έχουμε ανάγκη από χαρά, ευθυμία, εκτόνωση και τελικά ισορροπία και ευαισθησία.

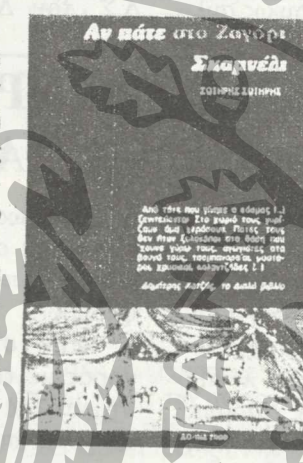
Μαρία Τσούπη-Ρέμου

ΣΩΤΗΡΗ ΣΩΤΗΡΗ:

«Αν πάτε στο Ζαγόρι, Σκαμνέλι»

Το Ζαγοροχώρια, είναι γνωστό, ότι φιμίζονται για την πλούσια φυσική και ιστορική τους παράδοση. Και ο πόθος βρήνουν το φως της δημοσιότητας κείμενα και εκδόσεις, που σκοπό έχουν να ενημερώσουν κυρίως τον επισκέπτη για το τι θα συναντήσει στο Ζαγόρι.

Μια τέτοια μονογραφία, που αφορά ένα από τα χωριά του Ζαγορίου, το Σκαμνέλι, είναι και η εργασία του Σωτήρη Σωτήρη, που εκδόθηκε πρόσφατος, από το Ηπειρωτικό Εκδοτικό Γραφείο «Πρώτη Σελίδα». Ο κ. Σωτήρης, δραστήριο μέλος της Ζαγορίας, παροικίας στην Αθήνα, παθιασμένος με τον γενέθλιο τόπο του, μας έδωσε στο μικρό, αλλά καθίσθησε βιβλιαράκι του, χρήσιμες πληροφορίες για την ιστο-

ρία, την τοπογεωγραφία και τον πολιτισμό του Σκαμνελίου. Ετσι ο επισκέπτης, έχοντας στην τσέπη του τον χάρτη αυτό οδηγό, μπορεί να γνωρίσει τον τόπο και τα αξιοθέατα του χωριού, να επισκεφτεί τα μοναστήρια και τις εκκλησίες του, να περπατήσει στα καλοστρωμένα

καλντερίμια, στους γύρω λόφους και στις εξοχές του.

Η έκδοση είναι εμπλουτισμένη και από πολλές φωτογραφίες του αλλου εραστή της Ζαγορίας, ομορφιάς του ακούραστου κ. Κώστα Θεοδοσίου.

Χορηγοί αυτής της προσπάθειας είναι η Κοινότητα Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Σκαμνελίου και ο Σύνδεσμος Σκαμνελιτών Αττικής. Εύγε σε όλους!

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Αξέχαστη και γεμάτη απόλαυση η βραδιά που μας χάρισε και φέτος ο Σύνδεσμος Ζαγορισίων στη συνάντησή για την κοπή της πίτας που πραγματοποιήθηκε το Σάββατο στις 20 Ιανουαρίου 2001 στα Λιθαρίσια.

Αν και «ο θεσμός παλαιότατος και μάλλον παρωχημένος», όπως επισημαίνει στο εύστοχο και επίκαιρο κείμενό της η αγαπητή φίλη

Η ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΠΙΤΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

λέκτη του ατίμητου και πολύτιμου παραδοσιακού υλικού με το οποίο αναδεικνύεται η παράδοση και συντελείται η αναβίωση μνήμης και η επιβίωση της πολιτισμικής παράδοσης του Ζαγοριού μας.

Τσουμάνης και το μέλος κος Δέμκας, ο πρόεδρος Κοινότητας Παπίγκου Λεωνίδα Τσουμάνης καθώς και οι δημοτικοί σύμβουλοι του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου Β. Ζαρκάδας, Ι. Κλούμπας, Β.

Στη συνέχεια τραγούδησε ο επίσης αειθαλής Χρόνης Δρούγας τιμώντας τον Αγάπιο Τόλη και τους συνδαιτημόνες.

Ακολούθησε γλέντι μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες με το βάδσο του Ζαγορίου Γρηγόρη Καψάλη και το κλαρίνο του, συνοδευόμενος στις μουσικές διαδρομές από τον εκλεκτό τραγουδιστή Γιάννη Παπακώστα και το δεξιότεχνη

Μαρία Ζουμπούλη (Ηπειρωτικός Αγών, 23/1/2001), η βραδιά είχε να επιδείξει «αυθεντικότητα, γόνιμο κοσμοπολιτισμό και φιλοξενία», που μόνο οι Ζαγορίσιοι μπορούν, πηγαία να προσφέρουν.

Η εκδήλωση, πέρα από το αντάμωμα για την καθιερωμένη κοπή της πίτας, είχε ένα επιπλέον στόχο: να τιμήσει τον Αγάπιο Τόλη για την προσφορά του ως συλ-

Στη γιορτή παρευρέθηκαν ο Νομάρχης Ν. Ζαρηπαλάς, η συμπατριώτισσά μας νομαρχιακή σύμβουλος Μαρία Γιαννακού-Ντιναλέξη, ο Μιχάλης Νικολός, επίσης νομαρχιακός σύμβουλος, ο αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του Δήμου Ιωαννιτών κος Σαΐνης, ο δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου Γαβριήλ Παπαναστασίου, ο πρόεδρος του Δ.Σ. του Δήμου Τύμφης Άρης

Μπούρης, Χ. Τσουμάνης, Γ. Δούβλης και Σπ. Καραγιάννης.

Ομιλίες με περιεχόμενο την προσφορά του τιμώμενου απήντησαν ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ζαγορισίων Πολύβιος Καράας και ο νομάρχης Ν. Ζαρηπαλάς. Τους ομιλούντες ευχαρίστησε, συγχαίροντάς τους, ο κ. Αγάπιος Τόλης, ενώ σύσσωμο το Δ.Σ. του Συνδέσμου τον συνόδεψε στο άνοιγμα του χορού.

Θα ήταν μεγίστη παράλειψη να μην αναφέρουμε στο σημείο αυτό, ότι προς τιμήν του τιμώμενου και των παρευρισκομένων τραγουδήσαν ο αειθαλής —90χρονος— Χριστόδουλος Καψάλης, ο γνωστός σ' όλους μας Ζιούλης, που με την καλλικέλαδη φωνή του μας συγκίνησε και μας ταξίδεψε στα χρόνια που τα «Τακούτσια» με την παρουσία τους σημάδευαν τη μοναδικά αυθεντική ζαγορίσια μουσική.

Ευχόμαστε και του χρόνου να είμαστε καλά, «στο μέτρο», και να βρεθούμε σε μια τέτοια και ακόμη καλύτερη εκδήλωση του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορισίων, με την πολύτιμη και μακροχρόνια πολιτισμική του προσφορά στο Ζαγόρι και τους ανθρώπους του.

Κατερίνα Ζαριδή

Οικόπεδο στα Ζαγοροχώρια

ΠΩΛΕΙΤΑΙ οικόπεδο 1200 τ.μ. στο Κέντρο της ΑΡΙΣΤΗΣ πολύ προνομιούχο, διότι είναι κατάλληλο για τουριστική επιχείρηση.

Επίσης καταμετρομένο και για δυο άνετα οικόπεδα. Βρίσκεται λίγα μέτρα από την πλατεία απέναντι από τον Σπύριον «ΖΗΣΗΣ» και επί του δρόμου Αρίστης - Βοϊδομάτη - Παπίγκου.

Πληροφορίες τηλ.: 01/8640.925 (κ. Παπακώστας) Ιωάννινα 0651/27.018 (κ. Σακελλαρίδη).

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΚΑΤΑ ΑΘΛΙΟΤΗΤΩΝ

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου, κατά τη συνεδρίαση της 29-1-2001, μετά από πρόταση του Προέδρου αυτού, ασχολήθηκε με το απαράδεκτο φαινόμενο της τραμπούκικης ενέργειας αναγραφής χυδαίων συνθημάτων στους δρόμους κατά συναδέλφου Δημοτικού Συμβούλου (και μάλιστα σε περίοδο μη προεκλογική). Το Δημοτικό Συμβούλιο εξέδωσε κατά πλειοψηφία το ακόλουθο ψήφισμα:

- 1) Διαμαρτύρεται εντόνως και εκδηλώνει την αντίθεσή του σε παρόμοιες ενέργειες οι οποίες δεν συνάδουν στον πολιτισμό και την εν γένει ιστορία του Ζαγοριού και των Ζαγορισίων.
- 2) Καταγγέλλει αυτή την άθλια ενέργεια την οποία χαρακτηρίζει ως έργο τραμπούκων και ανεγκέφαλων, υποκειμένων τα οποία ντροπιάζουν όλους τους Ζαγορίσιους και τον πολιτισμό τους.
- 3) Καταδικάζει οποιαδήποτε παρόμοια άθλια ενέργεια, οποτεδήποτε ήθελε προκύψει και από οπουδήποτε ήθελε προέλθει.
- 4) Καλεί όλους τους Ζαγορίσιους να αποστασιοποιηθούν με κάθε μέσο από τις αθλιότητες και τους άθλιους που τις μετέχονται οι οποίοι αποτελούν ντροπή για το Ζαγόρι. Και
- 5) Εκδηλώνει την με κάθε τρόπο συμπαράσταση στο συνάδελφο του οποίου θα υποστηρίξει κάθε νόμιμη ενέργεια προς ηθική του ικανοποίηση.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

ΙΣΜΗΝΗ Θ. ΚΑΛΑΝΤΖΗ

Πέθανε στις 27 του Γενάρη, πλήρης ημερών και κηδεύτηκε στα Γιάννινα η Ισμήνη Κаланτζή, το γένος Σουσιποπούλου. Πρότυπο Ζαγορίσια γυναίκα και νοικοκυράς η καλοσυνάτη Ισμήνη, έφυγε ανώδυνα και ειρηνικά μέσα στην αγκαλιά και τη στοργή των τριών καλοπαινεμένων θυγατέρων της και γύρω της εγγόνια και δισέγγνα. Η απουσία της θα γίνεται πάντα αισθητή στα Κάτω Σουδενά, γιατί η Ισμήνη ήταν πάντα και παντού ενεργά παρούσα, σε εκδηλώσεις, σε χαρές και σε λύπες. Θα τη θυμόμαστε, πάντα.

Ας είναι ελαφρύ το Παννιώτικο χώμα που την σκέπασε.

Επικήδειος στον Αριστοτέλη Σιούτη (Καλέντζα)

Αγαπημένε μας Λούτσι, Είναι σίγουρο πως αν ήσουν κοντά μας, δεν θα μας επέτρεπες να αναφερθούμε στην κοινωνική σου παρουσία και προσφορά, που ήταν στηριγμένα σε αρχές που απέκτησες από το οικογενειακό σου αλλά και Τσερβαριώτικο περιβάλλον στο οποίο ανδρώθηκες και διαμορφώθηκες.

Εμείς «παραβιάζοντας» τούτη τη θέση σου, επειδή πιστεύουμε ότι κάθε παλιός που φεύγει από το μάταιο τούτο κόσμο, μας κάνει φτωχότερους σε σοφία και επικοινωνία και επειδή θεωρούμε ότι επάξια εντάσσεται στην κατηγορία των «πρωτύων οικογενειακής και κοινωνικής ζωής», θα θέλαμε να σημειώσουμε ορισμένα βιογραφικά σου στοιχεία, καθώς και ορισμένα από τα προτερήματά σου για να θυμηθούν οι παλαιότεροι αλλά και για να μάθουν οι νεότεροι.

Ο εκλιών γεννήθηκε στον Ελαφότοπο Ζαγορίου Ιωαννίνων το 1915. Δίδυμος αδελφός του γνωστού δικηγόρου στον Άρειο Πάγο, Πάνου Σιούτη. Ήταν παντρεμένος με τη Ρένα Γεωργίου από τη Θεσσαλονίκη, με την οποία απέκτησε δύο παιδιά,

το Δημοσθένη και τη Δημήτρη, που είναι και τα δύο τακτοποιημένα επαγγελματικά. Από το Δημήτρη χώριξε και εγγονή.

Τα πρώτα του χρόνια, χρόνια «Πέτρινα», τα έζησε στο χωριό δουλεύοντας σκληρά σε γεωργικές, αλλά και σε πάσης φύσεως τεχνικές εργασίες διότι, κατά κοινή ομολογία, «έπιαναν τα χέρια του».

Ακολούθησε και αυτός τη μόρτα των Ζαγορισίων και βρέθηκε στην Αθήνα αναζητώντας δουλειά.

Μεταπολεμικά εργάστηκε στο σώμα της Τελενοφυλακής, από όπου και συνταξιοδοτήθηκε ως Τομέαρχης στα τέλη της δεκαετίας του 1970.

Χαρακτηριστικά του γνωρίσματα: — Ο τρόπος της ζωής του, η προκοπή και η εργατικότητα του, η αξιοπρεπεία του, η καλοσύνη του, η ακεραιότητά του.

— Η αγάπη του για την οικογένεια, τη γυναίκα του, τα παιδιά του, την εγγονή του, την οικογένεια του αδελφού του και τον πληθύνον γενικό του.

— Η αγάπη σου για την Πατρίδα, για την οποία αγωνιστικές ανδιδοτελές σε κάθε στιγμή της ζωής σου.

— Η αθεράπευτη αγάπη του για το χωριό, το αγαπημένο μας Τσερβάρη, που πάντα με καίριο μίλαγε γι' αυτό, επισημαίνοντας συχνά την ιδιομορφία του χαρακτήρα των κατοίκων του, την οποία βέβαια δέχονταν και τη δικαιολογούσε τεκμηριωμένα.

Αγαπητέ Συγχωρινή μας Αριστοτέλη, Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου, στην οποία διετέλεσες επί σειρά ετών Γενικός Γραμματέας, αλλά και δραστήριο μέλος σε όλη σου τη ζωή από μεράκι — και είμαστε σίγουροι ότι θα συνεχίσουν επάξια οι απόγονοί σου — εκφράζει ολόψυχα τα θερμά του συλλυπητήρια στους οικείους σου και αντί στεφάνου αποφάσισε τη δωρεά χρηματικού ποσού στην εκπαιδευτική επιτροπή του Αγίου Νικολάου του χωριού μας.

Αιώνια μνήμη σου αξιομακάριστε αδελφέ μας. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Αττικής γης που θα σε σκεπάσει.

Προκόπης Δ. Γκογιάννης

ΚΗΠΟΙ

Βασιλόπιτα του Πολιτιστικού Συλλόγου

Το Σάββατο, 3 του Φλεβάρη, στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, του Πολιτιστικού Συλλόγου Κήπων «Η ΜΠΑΓΙΑ», έγινε η τελετή κοπής της πίτας για τον καινούργιο χρόνο.

Παραβρέθηκαν όλοι σχεδόν οι μόνιμοι κάτοικοι του χωριού, καθώς και αρκετοί από τα Γιάννινα.

Την τελετή ετίμησε με την παρουσία του ο Αρχιερατικός Επίτροπος των τριών Δήμων του Ζαγοριού Παπα-Κώστας, Ιερέας του Δημ. Διαμ/τος Κουκουλίου.

Την βασιλόπιτα ευλόγησε και έκοψε ο αιδεσιμότατος Παπα-Βαγγέλης, ιερέας του χωριού. Η τυχερή ήταν η μαθήτρια Ελευθερία κόρη της Ρέικης και του Στέργιου Σγούρου, που της ευχήθηκαν όλοι με υγεία και καλή πρόοδο την καινούργια χρονιά.

Μίλησαν με τη σειρά και ευχήθηκαν τους παριστάμενους ο Πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου και Αντιπρόεδρος του Συλλόγου κ. Μιχάλης Βλάχος, ο επί σειράν ετών Πρόεδρος κ. Δημ. Καραπέτσης και τέλος βαθιά συγκινημένος ο ιδρυτής του Λαογραφικού Μουσείου Κήπων κ. Αγάπιος Τόλης.

Επακολούθησε προβολή διαφανειών από την κ. Αθηνά Σάρρου με θέματα και προσωπικότητες παλαιότερων εποχών, όταν το χωριό είχε ακόμη πολύ κόσμο.

Από το κατάστημα του «ΜΙΧΑΛΗ», εκτός από τη βασιλόπιτα έγινε και προσφορά στους παριστάμενους αναψυκτικών και ποτών.

Και του χρόνου με υγεία.

Κ.Α.Χ.

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΝΑΤΣΙΚΑ

Την 7ην του μηνός Δεκεμβρίου, έφυγε για το ταξίδι που δεν έχει γυρισμό ο Μιχάλης Νάτσικας από την Αετορραγή Ιωαννίνων, σύζυγος της Μονοδενδρίτισσας Βιολέττας Τσεργιογιάννη.

Ο πρόωρος και ανεπαιστέτος θάνατός σου, πάγωσε τις καρδιές όλων των γνωστών σου. Πέθανε ο Μιχάλης ο Νάτσικας ο επί πολλά χρόνια οδηγός του ΚΤΕΛ και μετέπειτα ταξίτζης.

Βορβοί και αμίλητοι στέκουν, όλοι όσοι σε γνώρισαν: γιατί δεν υπάρχει άνθρωπος που να σε γνώρισε και να μην σε αγαπήσει. Ποιος θα το πίστευε και ποιος το πιστεύει πως έφυγες τόσο νωρίς από κοντά μας! Γιατί βιάστηκες να φύγεις; Εσύ ο πάντα γελαστός, ο καλόκαρδος, ο πρόθυμος, ο φιλότιμος, ο καταδεκτικός, ο εξυπηρετικός, ο φιλόθενος, ο άριστος οικογενειάρχης, ο χορηγός χωριανός που έδινες πάντα το παρόν σε χαρά και λύπη! Ποιος φανταζόταν πως εσύ που αντιμετώπιζες τόσο λεβέντικα τη ζωή, θα την αποχαιρέτούσες τόσο γρήγορα, τόσο λυβέντικα, τόσο περήφανος, τόσο άνθρωπος;

Πως να ξεχάσουμε το χαμό σου; Πως να συνεχίσουμε χωρίς την συντροφιά σου, το ανοιχτόκαρδο γέλιο σου, χωρίς τα γλέντια σου και τα τραγούδια σου; Ήσουν απλός άνθρωπος, ζωτός, υπέροχος, με αγάπη για όλους.

Πα τον καθένα μας έστρεφες ξεχωριστή αγάπη. Όλοι κάτι κερδίσαμε από την συντροφιά σου και τη φιλία σου! Θα μείνεις για πάντα στις καρδιές μας. Αβάσταχτο το κενό της απουσίας σου, στην οικογένειά σου, στους φίλους σου. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει, κι ας χαιρόμαστε εκεί που είσαι, ό,τι δεν πρόλαβες να χαρείς σ' αυτόν εδώ τον κόσμο.

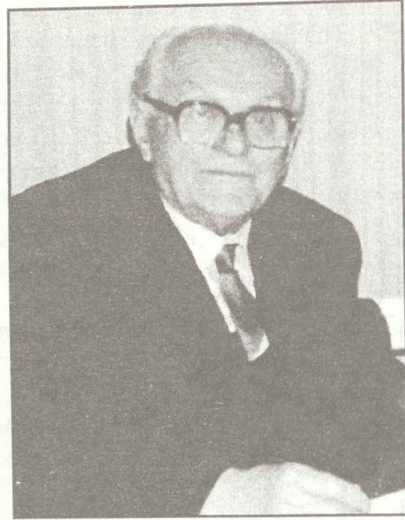
Στην αδελφή μου Βιολέττα και στα ανήψια μου Βασιλή, Σωτήρη, Άγγελο και Όλγα, θέλω να στείλω ένα μήνυμα.

Να έχουν δύναμη και κουράγιο, να συνεχίσουν τη ζωή σαν να είναι δίπλα τους ο Μιχάλης, όπως θα βολεύεται και στις δικές μας καρδιές.

Τσεργιογιάννης Θεόδωρος

Αυτοί που έφυγαν ΗΛΙΑΣ Ε. ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ Ένας μεγάλος Δάσκαλος πατριώτης που έφυγε...

στο μονοτάξιο Δημοτικό Σχολείο Ζέρμας (νυν Πλαγιάς) Κονίτσας. Το 1925 μετατέθηκε στο Δημοτικό Σχολείο Ηλιοχωρίου-Ζαγορίου. Εκεί παντρεύτηκε τη Χρυσούλα κόρη του ια-

τρού Αθανασίου Νασώκα με την οποία απέκτησε τρεις γιους. Το 1930 επήλθε με μετάθεση στο Δημοτικό Σχολείο Βρυσοχωρίου - Ζαγορίου και το 1937 αποσπάστηκε για δύο χρόνια στη νεοσυσταθείσα τότε Γενική Επιθεώρηση Στοιχειώδους Εκπαιδευσεως Ηπείρου, που είχε έδρα τα Ιωάννινα, ως βοηθός Γενικού Επιθεωρητού. Το 1939 τοποθετήθηκε ως δάσκαλος στα Πρότυπα Δημοτικά Σχολεία της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας, στα οποία έγινε Διευθυντής του 4/ετίου και κατόπτι του 6/ετίου Σχολείου. Από το 1941 μέχρι το 1947 στα ζοφερά χρόνια της Ιταλικής και Γερμανικής κατοχής υπηρέτησε ως αναπλη-

ρωτής Επιθεωρητής Δημοτικής Σχολείων Κονίτσας.

Αντιμετώπισε με περίσσιο θάρρος και αυτοθυσία την υπό των Ιταλών υποστηριζόμενη Ρουμανική προπαγάνδα. Ματαίωσε με τις ενέργειές του την ίδρυση Ρουμανικών Σχολείων σε πολλά βλαχόφωνα χωριά της Πίνδου.

Οι επανειλημμένες υπό των Ιταλών συλλήψεις του και οι εξαναγκασμοί να ενδώσει στη λειτουργία Ρουμανικών Σχολείων δεν λύγισαν τον πατριωτισμό του και την απόφασή του να αγωνισθεί μέχρι τέλους κατά της Ρουμανικής προπαγάνδας.

Στην περίοδο της Γερμανικής κατοχής στην Κόνιτσα, από τον Ιούνιο του έτους 1943 μέχρι και την απελευθέρωση τον Οκτώβριο 1944, όταν το αντάρτικο είχε φουντώσει για καλά και τα πράγματα είχαν σφίξει, παρέμεινε ακλόνητος στη θέση του προσφέροντος με την απόφασή του αυτή και μόνο πολύτιμες υπηρεσίες στην ιδέα της απελευθέρωσης της Πατρίδας.

Από τις αρχές του έτους 1947 επανήλθε στα Πρότυπα Σχολεία της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας, όπου παρέμεινε μέχρι τη συνταξιοδότησή του το Μάρτιο 1962.

Καταρτισμένος Παιδαγωγικά και με βαθιές γνώσεις της Διδακτικής, έδιδε ακούραστα σε πολλές γενιές μαθητών.

Μάθαινε στους μαθητές του γράμματα, επειδή ο ίδιος ενόριζε γράμματα και είχε τον ζήλο και τον τρόπο να τα μεταδίδει. Ήταν ΔΑΣΚΑΛΟΣ.

Παράλληλα ασχολήθηκε και με τον νγιή τότε συνδικαλισμό, συμμετέχοντας σε πολλά Υπηρεσιακά Συμβούλια, από τα οποία προσέφερε πολ-

λά στους συναδέλφους του και τον κλάδο τους.

Το 1953 ως πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας, εισηγήθηκε και παρά τις αντιρροήσεις που συνήντησε, επέτυχε με την επιμονή και διορατικότητά του την αγορά για την ΔΟΕ του μεγάρου επί της οδού Ξενοφώντος στην Αθήνα, όπου σήμερα στεγάζονται τα γραφεία της.

Μετά τη συνταξιοδότησή του έγινε τακτικός συνεργάτης του περιοδικού «Η ΚΟΝΙΤΣΑ», στο οποίο δημοσίευε σχεδόν σε κάθε τεύχος άρθρα ιστορικού, κοινωνικού και λογογραφικού περιεχομένου. Παρόμοια άρθρα έχει δημοσιεύσει στον Αθηναϊκό και τον παλαιό τύπο καθώς και το περιοδικό «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ».

Συγγραφέας του βιβλίου «Η ΔΟΞΑΣΜΕΝΗ ΚΟΙΛΑΔΑ», που αναφέρεται στην περιοχή της Λάκκας Αιόου. Έργο αξιόλογο με ενδελεχείς μελέτες, που φέρνει στην επιφάνεια πολυτίμητα πολιτισμικά και ιστορικά στοιχεία της περιοχής από τον αρχαιολογικό χρόνο μέχρι τον παρόντα.

Επίσης έγραψε το βιβλίο με τίτλο «ΤΑ ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ» για το χωριό του το ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΛΙ, το οποίο υπεργαπούσε και στο οποίο έχει προσφέρει πολλά. Ίδρυση Οικονομικής Σχολής και Παιδικού Σταθμού, κατασκευή γέφυρας στον Αϊώ ποταμό κατά τα έτη 1930-1935, επέκταση Κοινοτικού εδάφους, επίμονες δημοσιεύσεις στον τύπο για την κατασκευή του δρόμου Κονίτσας-Διστράτου και άλλα πολλά.

Σε ηλικία 82 ετών ίδρυσε το Μορφωτικό και Ορειβατικό Σύλλογο Παλαιοσελλίου, στον οποίο διετέλεσε και ως πρώτος Πρόεδρος.

Στις 19 Οκτωβρίου 2000, έφυγε για πάντα από κοντά μας. Τον συνοδεύει η έκφραση της αγάπης και της νοσταλγίας όλων όσων τον γνώρισαν και τον έζησαν.

Αιώνια η μνήμη του.

Ζ. ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ

ΑΝΩ ΣΟΥΔΑΕΝΑ

Συλλυπητήρια

— Στην Κρίνα Δούβλη και το σύζυγό της Κώστα Παπακοσμά για το χαμό της πολυαγαπημένης τους Λένας, ειλικρινή, θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΒΙΤΣΑ

Συγχαρητήρια

— Στις συγχωριανές μου Άννα Ι. Παππά και Βασιλεία Γ. Φιλίδη για την επιτυχία τους, η πρώτη στο Τμήμα Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών του Ε.Μ.Π. και η δεύτερη στο Φυσικό Τμήμα του Παν/μίου Πατρών, εγκάρδια συγχαρητήρια και πάντα επιτυχίες.

Φ.Β.

— Στην αγαπητή μας Ελένη Αγγ. Κήτα για τους αραβιώνες της με τον ηλεκτρολόγο και προπονητή Τένις Αναστάσιο Ευαγ. Μπάρα, εγκάρδια συγχαρητήρια και καλά στέφανα.

Κούλα - Ηλέκτρα - Φίλιππος - Λάμπρος

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Συγχαρητήρια

— Ευχόμαστε ολόψυχα στο Μένιο και τη Μπέττυ να τους ζήσει η κοροούλα. Στον παππού της Αριστοβούλου, τέως Πρόεδρο της Ένωσής μας, και στη γιαγιά της Σοφία να τη χαρούν και νυχφούλα.

Το Δ.Σ. της Ενώσεως Αποδήμιων Ελαφοτόπου

Συλλυπητήρια

— Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσεως Αποδήμιων Ελαφοτόπου Αθηνών, εκφράζει τα βαθιά του συλλυπητήρια στην οικογένεια του εκλιπόντος συγχωριανού μας Αριστοτέλη Σιούτη, τέως Γενικό Γραμματέα της Ενώσεως, που χάθηκε πρόσφατα και θάφτηκε στην Αθήνα. Θερμά επίσης συλλυπητήρια και στην οικογένεια του αδελφού του Πάνου. Αντί στεφάνου καταθέτει χρηματικό ποσό στην Εκκλησιαστική Επιτροπή του Αγίου Νικολάου Ελαφοτόπου.

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

Συλλυπητήρια

— Για το θάνατο της σεβαστής μας θείας και νουνάς Ισμήνης Κολαντζή, εκφράζουμε τα πιο ειλικρινά

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

μας συλλυπητήρια στις θυγατέρες της, τα εγγόνια και αδελφια της.

Οικογένεια

Κώστα Βασιλείου, από την Αυστραλία

ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΑΕΝΑ

Θάνατοι

— Στις 27 Γενάρη πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννινα η Ισμήνη Κολαντζή, το γένος Σουσιοπούλου.

Σ' όλους τους δικούς της θηματικών και Φυσικών Επιστημών του Ε.Μ.Π. και η δεύτερη στο Φυσικό Τμήμα του Παν/μίου Πατρών, εγκάρδια συγχαρητήρια και πάντα επιτυχίες.

«Το Ζαγόρι μας»

ΚΗΠΟΙ

Μνημόσυνο

— Την Κυριακή, 11 Φεβρουαρίου, έγινε στους Κήπων, στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου, το ετήσιο μνημόσυνο της Αικατερίνης, συζύγου Ναπολέοντα Δέρβας. Παραβρέθηκαν οι χωριανοί καθώς και πολλοί συγγενείς και φίλοι από τα Γιάννινα. Αιώνια της η μνήμη.

Κ.Δ.Χ.

— Πέθανε και κηδεύτηκε την 17.02.2001, ημέρα Σάββατο ο Ναπολέων Θρασ. Δέρβας, ετών 70.

Ο εκλιών υπήρξε μόνιμος κάτοικος Κήπων καθ' όλη την διάρκεια της ζωής του. Εδημούργησε οικογένεια με την σύζυγό του Αικατερίνη, η οποία προ ενός έτους ακριβώς (Φβριος 2000) αποδήμησε και αυτή εις Κύριον.

Ο Ναπολέων Δέρβας ήτο συνταξιούχος του Υπουργείου Γεωργίας, υπηρέτησε επί 30 έτη ως Κοινοτικός Δασοφύλακας. Εργατικός, τίμιος και καλός οικογενειάρχης. Αφησε πίσω του τα τρία κορίτσια, την Ελισάβετ, την Μαριάνθη και την Ευαγγελία, τα δυο τον αδελφή, τον Δημήτρη και τον Κοσμά και την χαροκαμένη μάνα του.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή εκφράζει τα θερμά της συλλυπητήρια και εύχεται να είναι ελαφρύ το χόμα του χωριού του που τον σκεπάζει.

Γ.Τ.

Αντί στεφάνου, εις μνήμη του αποθανόντος και υπέρ του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Κήπων κατέθεσαν:

1) Οι θυγατέρες του 30.000 δρχ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

2) Τα αδελφια του 20.000 δρχ.

3) Ο εξάδελφός του Αγάπιος 20.000 δρχ.

4) Ο συμπεθερός Χρ. Παπανικολάου 10.000 δρχ. Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

Συλλυπητήρια

— Το Σάββατο, 17 Φεβρουαρίου, πέθανε και κηδεύτηκε στους Κήπους ο Ναπολέων Θρ. Δέρβας, πρώην κοινοτικός δασοφύλακας.

Στους οικείους και λοιπούς συγγενείς του, θερμά συλλυπητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας» - Κ.Δ.Χ.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

— Το ζεύγος Κων/νος και Αντωνία Κουφάλα (το γένος Ανδρέα Ντέτσικα) απόκτησαν το πρώτο τους παιδί (αγόρι).

Στους ευτυχείς γονείς και στους παππούδες, ευχόμαστε να τους ζήσει.

Οικογ. Αχ. Λένη

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Θάνατοι

— Πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στο Σκαμνέλι, που τόσο αγπούσε ο καλός μας συγχωριανός Θεόδωρος Λ. Κουσουρής. Ο ξαφνικός θάνατός του βύθισε σε θλίψη την οικογένειά του και όλο το χωριό.

Το Δ. Συμβούλιο του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΚΑΜΝΕΛΙΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, εκφράζει προς την οικογένειά του και λοιπούς οικείους θερμά συλλυπητήρια.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

Θάνατοι

— Πέθανε και κηδεύτηκε την 2.2.2001 στην Αθήνα, η Ελισάβετ Κων. Σούτα, το γένος Κονιτσαίτη, σε ηλικία 79 ετών. Η εκλιούσα καταγόταν από Ασπραγγέλους Ζαγορίου πρώτης θείας (αδελφής της αιμνήστου μητρός των Αιδιών) των Αφών Ερμιόνης Γεωργίου Ιωάννου και Άδωνη Δημ. Τσεκούρα, προ πολλών ετών ζούσε και κατοικούσε στη Νέα Πεντέλη Αττικής.

Πάνδημος η κηδεία της, παρουσία και των ανημιών της, έγινε στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, Νέας Πεντέλης Αττικής και η ταφή της στο οικογενειακό τά-

φο, στο Δημοτικό Νεκροταφείο του Χαλανδρίου.

Αιώνια σου η μνήμη θεία Ελισάβετ κι ως είναι ελαφρύ το χόμα της Αττικής που σε σκέπασε.

Αντί στεφάνου τ' ανήψια σου κατέθεσαν στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων το ποσόν των 20.000 δρχ.

Γ.Τ.

Ευχαριστήριο

— Από τα βάθη της ψυχής μας εκφράζουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ σ' όλους τους συγγενείς, φίλους και συμπατριώτες που με την συγκινητικότητα τους

και την ολόθερμη συμμετοχή τους προσπάθησαν να μετριάσουν τον αβάσταχτο πόνο μας για τον αδόκητο χαμό του λατρευτού μας συζύγου και πατέρα.

Τους ευχόμαστε υγεία και καλοσύνη στα σπίτια τους.

Οικ. Θανάση Σακελλαρίδη

Συλλυπητήρια

— Εκφράζω τα θερμά μου συλλυπητήρια στην οικογένεια του Αθανασίου Σακελλαρίδη.

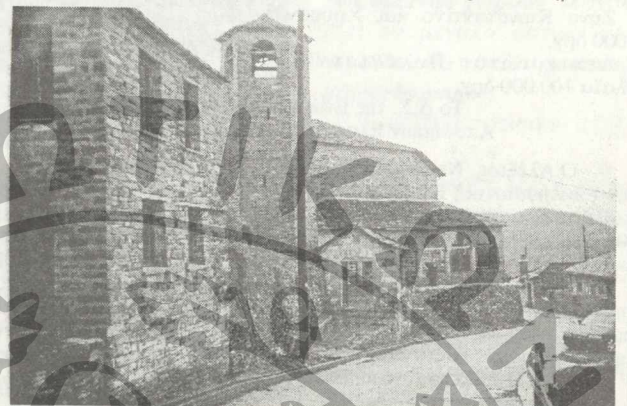
Ο βιβλιοδέτης Αλέξανδρος Παππάς

Μνημόσυνο Θανάση Σακελλαρίδη

Αρχιερατικό μνημόσυνο τελέστηκε την Κυριακή, 28 του Γενάρη, στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων υπέρ της αναστασεως της ψυχής του Θανάση Σακελλαρίδη, από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Θεόκλητο, με τη συνοδεία του παν/του Φιλόθεου και έξι ιερέων.

Πλήθος κόσμου από πολλά χωριά του Ζαγορίου και τα Γιάννινα προσενηθήκαμε στον Ύψιστο για την ανάπαυση της ψυχής του καλού αυτού Ζαγορίσιου και φίλου.

Εκτός από τον πρώην Υπουργό κ. Κάρλο Παπούλια, προσωπικό φίλο του μακαρίτη, των Δημάρχων Τύμφης και Κεντρικού Ζαγορίου κ.κ. Θόδωρου Τσουμάνη και Γαβριήλ Παπαναστασίου καθώς και Δημοτι-

κών Συμβούλων, παρέστησαν ο Πρόεδρος και ο Γεν. Γραμματέας της ΙΛΕΖ κ.κ. Απ. Ντιναλέης και Βασ. Τζιόβας και μέλη του Δ/μού Συμλίου και της Συνικής Επιτροπής του περιοδικού «Το ΖΑΓΟΡΙ μας».

Στον κατάμεστο και φωταγωγημένο από τους δέκα πολυελαίους και τα κηροπήγια Ναό του χωριού ο Μητροπολίτης μας τέλεσε με θεοσεμνική κατανύξη και μεγαλοπρέπεια το μνημόσυνο, σε τρόπο που μπορεί κανείς να αισθανθεί το Μεγαλείο της Ορθόδοξης Χριστιανικής Πίστης και των λατρευτικών της Ιεροτελεστιών.

Παραδοσιακά και ορτυαγμένα κόλλυβα, ανατάψιμο και κείμ μοιρασθηκαν μετά το τέλος του μνημοσύνου. Στην πολυτελή και ευρύχωρη αίθουσα του Πολ/κού Κέντρου του χωριού δέχθηκαν συλλυπητήρια οι οικείοι και προσφέρθηκαν καφές και βουτήματα. Στον ίδιο χώρο, στα πλαίσια της ζαγοριόσιας παράδοσης και φιλοξενίας παρατέθηκε πλούσιο γεύμα στους χωριανούς και τους φίλους, που τίμησαν με την παρουσία τους τη μνήμη του αξεχάστου Θανάση.

Ο Μεγαλόδυναμος, ως αναπαύσει την ψυχή του κι ως στάξει βάλασμα παρηγορίας στην πονεμένη γυναίκα του, στα παιδιά του και τα εγγόνια του.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας» - Κ.Δ.Χ.

Αναδημοσιεύουμε τον αποχαιρετισμό στην αιώνισηση Λένα, κόρη αγαπημένη της συμπατριώτισσας μας Παν-Σουδενιώτισσας Κρίνας Δούβλη, από τη Λουκία Τζάλλα στην εφημερίδα της «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΑΓΩΝΑ»

Για τη Λένα που ποτέ δεν πρόλαβα

αναγκασμένο.

Και δεν σε νοιάζει για τον κύματος που πλάϊ μας ταξιδεύει την πνιχτή άμμη, πάνω απ' την κόμη σου απλωμένη, μήτε για των ανέμων το τραγούδι.

Παρακαλώ μικρούλι μου κοιμήσου, ως κοιμηθεί κι η θάλασσα, ως κοιμηθεί το αμέτρητο κακό» (Σιμωνώνης ο Κείος).

Στο προσώλιο της Ακαδημίας κάναμε όνειρα για την καριέρα μας και τη ζωή μας. Για το πώς θα διδάσουμε τα παιδιά του κόσμου. Για το πώς η ζωή μας θα έπαυε την στροφή της. Όνειρα ποτισμένα με ελπίδες. Μαζί και στα πρώτα βήματα της διδασκαλικής μας πορείας. Η Κρίνα, που γέμιζε αληθινά κρύνα τη ζωή μας. Στα εκπαιδευτήρια Λιαπίκου τραγουδία με τα παιδιά του κόσμου. Τραγουδία τα απογεύματα για την καρδιά του Κώστα.

Μαζί κι αργότερα στη Θεοπροπία να κάνομε όνειρα παρέα με τον αχό από το

κύμα της θάλασσας και με τον κρημνό των γλάρων. Κι ύστερα ήρθαν τα παιδιά, πρώτα τα δικά της, που ήταν και δικά μου. Η Νούλα, η Λένα και η Λιάνα. Θαναμάσια παιδιά. Πώς θα μπορούσαν άλλωστε να μην είναι τέτοια, αφού ήταν τα παιδιά της Κρίνας Δούβλη και του Κώστα Παπακοσμά. Ήμουν πάντα κοντά τους και στις χαρές και στις επιτυχίες και στις λύπες τους. Κι εκείνοι δίπλα μου με πραγματικά φίλα στέκονταν.

Τη Λένα ποτέ δεν την πρόλαβα. Από μια συγκυρία έφραγε από κοντά μου. Δεν την πρόλαβα ούτε στη γέννησή της, ούτε στο γάμο της.

Ήμουν σχεδόν απύουσα από τις χαρές του λεπτέλεπτου κοριτσιού με το συγκρατημένο χαμόγελο και τα γαλάζια μάτια. Απύουσα κι από το φευγικό της. Από μια συγκυρία, όπως πάντα.

Θα τη θυμάμαι τη Λένα με το πλουμιστό φροντάκι και το άσπρο γακαδάκι στα πρώτα της γενέθλια να οβήνει τα κεράκια από την τούρτα. Να φουά με μας και να τα οβήνει

όλα. Θα τη θυμάμαι στη γιορτούλα της σε πατρικό σπίτι στην Αργυροκάστρου να γράφει με τις φωνές της τη γιορταστική σφαιρα.

Τριάντα τρία κεράκια οβήθηκαν στη βίγλα της Κόνιτσας. Από το δυνατό άνεμο που τα παρασείνει όλα στο διάβα του, έσπετο αποφασίζει. Από την ανάρα, που στην καλίπτεη τον τόπο μας. Από μια συγκυρία από μια αυχία, από την κακιά την ώρα. Όπως γίνεται πάντα, όταν η μοίρα του καλού μας το καλέι. Ποιος μπόρεσε άλλωστε τη νικήσει;

Ρήγη αληγομήνιμα με διαπερνούν στο άνω σμα της φοβερής είδησης αγνή το βράδυ. Τετάρτης κι οι λέξεις της η Λένα αναπνέει στην αρχή με αφήνουν άφωνη. Κι ύστερα καθυγραίνονται και διεισδύουν μέσα μου σε κάθε πόρο. Τι να πω στους αγαπημένους; Τι να τους ευχθώ, παρά μονάχα δύναμη το αντέξουν. Ας τους δίνει κουράγιο η εγγονάκι τους, η συνέχεια της Λένας.

«Σαν στην καλοφτιαγμένη λάρνακα φουσούσε ο άνεμος κι η ανταριασμένη θάλασσα, από φόβο γονάτισε με μάγουλα στεγνά και το ακριβό της χέρι ολόγυρά της άπλωσε κι είπε: ώ παιδί μου, πόνο μεγάλο που έχω, όμως εσύ κοιμάσαι, με τρώπους βρεφικούς κοιμάσαι μέσα στο άχαρο χάλκινο δώμα. απ' την άφωνη νύχτα και το βαθύ σκοτάδι

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

— Η Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ι. Ναού Αγίου Δημητρίου Άνω Πεδινών, ευχαριστεί θερμότατα την οικογένεια του κ. Δρόσου Παπανικολάου για τη δωρεά μιας ηλεκτρικής σκούπας, αξίας 70.000 δρχ. Επίσης ευχαριστεί θερμότατα όλους τους συγχωριανούς μας για τις συγκινητικές προσφορές του για την αντικατάσταση της στέγης του Ναού Αγ. Δημητρίου.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

— Εις μνήμην Γαλήνης Κουνάβου-Γκοντινάρη οι ξαδέρφες της Ξενία Τζιόβα, Αριστεία Χρόνη και Μαρίκα Παπά, προσέφεραν 100.000 δραχμές για διαδρόμους (μοκέτες) της Εκκλησίας μας.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή θερμά ευχαριστεί

— Εις μνήμην Ανδρομάχης Καραγιάννη, η οικογένειά της προσέφερε χρηματικό ποσό για επισκευές του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου του χωριού μας.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

ΕΛΑΤΗ

— Στη μνήμη των συγχωριανών Μαρίας Χαρίλ. Θεοχάρους, Ανθίμου Δημ. Σκαρβέλη και Βασιλάκη Κυριακόπουλου (Δίκροφ), η οικογένεια Λευτέρη Παπαθανασίου προσέφερε δέκα χιλιάδες (10.000) δραχμές στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Ελάτης Κεντρ. Ζαγορίου.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

— Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών, αποδέχτηκε ομόφωνα την οικονομική ενίσχυση για τις δραστηριότητές της, από τους παρακάτω συγχωριανούς μας και τους ευχαριστεί ιδιαίτερα:

Πριμικήρη Πολίνα του Φάνη 200.000 δρχ.

Ζήνα Κωνσταντίνο και Χρυσάνθη 50.000 δρχ.

Λευτεριώτου-Βολογιαννίδου Αγκαία 100.000 δρχ.

Το Δ.Σ. της Ενώσεως Αποδήμων Ελαφοτόπου

— Ο Αλέξιος Ντιναλέξης κατέθεσε στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Ελαφοτόπου το ποσό των 100.000 δρχ. για τις ανάγκες του παρεκκλησίου της Αγίας Παρασκευής.

Ο Κων/νος Καραϊσκος κατέθεσε στην Εκκλησιαστική Επιτροπή για διάφορες ανάγκες το ποσό των 15.000 δρχ. στη μνήμη Ιωάννη Παταγεωργίου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

ΗΛΙΟΧΩΡΙ

— Η Χρυσούλα Ηλία Παπαζήση προσφέρει το ποσό των 20.000 δρχ. υπέρ της Μονής της Παναγίας Ηλιοχωρίου-Ζαγορίου εις μνήμην του προσφιλούς συζύγου της Ηλία Παπαζήση.

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

— Στη μνήμη της προσφιλούς τους Ισμήνη Θ. Καλαντζή, το γένος Σουσιόπουλου οι παρακάτω συγγενείς και φίλοι προσέφεραν στον Μορφωτικό Σύλλογο Κάτω Πεδινών, υπέρ των Εκκλησιών του χωριού τους τα αντίστοιχα χρηματικά ποσά για τον Άγιο Αθανάσιο:

- 1) Γιάννης Σουσιόπουλος 30.000
- 2) Νίκη και παιδιά Χρ. Σουσιόπουλου 20.000
- 3) Διομήδης Σουσιόπουλος 10.000
- 4) Οικογέν. Σπυρ. Καπελλίδη 15.000
- 5) Κώστας και Πόλυ Σουσιόπουλου 10.000

Προσφορά εις μνήμην

Ο Δήμος Τύμφης Ζαγορίου εις μνήμην του εκλιπόντος **Ευριπίδη Γιαννακού**, αντί για στεφάνι προσέφερε εις τον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Τσεπελόβου **100.000** δρχ.

- 6) Έλλη Δριγκοπούλου 10.000
 - 7) Οικ. Βασίλη Τζιόβα 10.000
 - 8) Οικ. Αλεξ. Κουλούρα 50.000
 - 9) Φρόσω και Νίκη Λάπα 10.000
 - 10) Αθανασία Τζιόβα 10.000
- Υπέρ Αγίων Ταξιαρχών:
Γιάννης και Ξανθίππη Κουντούρη 10.000

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

— Εις μνήμη του θανόντος Θεοδώρου Κουσουρή αντί στεφάνου κατέθεσαν υπέρ του Ιερού Ναού Αγίων Αποστόλων Σκαμνελίου.

Η γυναίκα του Ευφροσύνη, τα παιδιά του Σπυριδών και Ελένη και οι εγγονές του Θεοδώρα και Βασιλική, το ποσό των 50.000 δραχμών.

Οι συμπέθεροι του Βασιλείου Τζωρτζή το ποσό των 30.000 δραχμών.

Ο αδερφός του Αθανάσιος Σουκοβέλος και τα παιδιά του το ποσό των 50.000 δραχμών.

Ο αδερφός του Απόστολος και Αθηνά Σουκοβέλου το ποσό των 20.000 δραχμών.

Τα ανήψια του Ανδρέας και Ανθούλα Βαρνακιώτη το ποσό των 20.000 δραχμών.

Ο ανηψιός του Γεώργιος Σουκοβέλος το ποσό των 10.000 δραχμών.

Ο ανηψιός του Σπυριδών Σουκοβέλος το ποσό των 10.000 δραχμών.

Ο ανηψιός του Πολυχρόνης Κουσουρή το ποσό των 10.000 δραχμών.

Ο ανηψιός του Νικόλαος Κουσουρης το ποσό των 10.000 δραχμών.

Ο ταμίας

Απόστολος Σ. Σουκοβέλος

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

10.000

Αναστασιάδης Μιχαήλ

Γεωργίου Μάρκου Ανδρομάχη

Λάμπας Κων/νος

Μπουκογιάννη Ελένη

Τζουριάδη Ελένη

Τζουριάδη Μαρία

Στουκίδης Βασίλης

7.000

Σκλάβη Ευνομία

6.000

Ζηκοπούλου Σιαμπίρη Αφροδίτη

Λαμπριδής Δημήτριος

5.000

Αλεξανδρής Κων/νος

Αναγνωστάκη Αργυρούλα

Βασδέκη Βαρβάρα

Βασδέκης Δημήτριος

Βαγιαζάνος Ευάγγελος

Βούρβος Νικόλαος

Γεωργάκης Αλέξανδρος

Δούβλη Μπάου Ιφιγένεια

Καλύβας Γεώργιος

Καρβούνης Θεόδωρος

Κουνάβου Δήμητρα

Ρούντας Γεώργιος

Σαφαρίκα Αικατερίνη

Τζόκας Ιωάννης

Τζουμάνης Παύλος

Τοκαλίδης Ανδρέας

4.000

Κοντοδήμου Βασιλική

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

20.000

Μητσιαδής Βύρων (3)

12.000

Κωνσταντής Απόστολος (4)

Τσιλιμάντος Κων/νος (4)

10.000

Γιαννής Δημήτριος (3)

Τσαφέρη Ελισάβετ (3)

9.000

Τσατσόπουλος Γεώργιος (3)

8.700 (40 \$ Καναδά)

Ανδριανός Δημήτριος

6.000

Βαταβάλης Απόστολος (2)

Γαλανόπουλος Στέφανος (2)

Δάφλου Ελένη (2)

Οικονόμου Πέτρος (2)

Παπαζήση Χρυσούλα (2)

Σουρανάκη Εριέτα (2)

Στυλίδης Γεώργιος (2)

Τσεργιογιάννης Θεόδωρος (2)

3.000

Αγόρης Σωτήριος

Αναγνωστοπούλου Ιωάννα

Βαταβάλης Φίλιππος

Γεωργιάδου Μαίρη

Γιαννόπουλος Σωτήρης

Γιαννώρος Νικόλαος

Δάφνη Φρειδερίκη

Ζαρίδη Αικατερίνη

Ζαρίδη Ελευθερία

Ζήγος Θεόδωρος

Ιερός Ναός Αγ. Νικολάου Τσεπελό-
βου

Καλαντζή Γιαννοπούλου Ιωάννα

Καπέλλου Ελισάβετ

Καρράς Γεώργιος

Κεφάλας Χαρίλαος

Κοντοδήμου Κυριακή Καίτη

Κουλάνης Ανέστης

Λέκκος Ματθαίος

Λιακοπούλου Καρακίτσου Ολυμπία

Λιάπη Βαρβάρα

Μαντέλου Βουλτζάτη Αγκαία

Ματσίκας Πέτρος

Μάτσιος Χρήστος

Μπάγκα Μερόπη

Μπισμυλέη Ξανθίππη

Νούλη Ειρήνη

Ντεμής Ανδρέας

Παλιάγκα Στεφανία

Πανταζής Κων/νος

Πανταζής Κων/νος

Παντέκης Γεώργιος

Παπαβασιλείου Χρυσόστομος

Παπαγιαννοπούλου Μαριγώ

Παπαδημητρίου Βασιλική

Παπαποστόλου Σωτήριος

Ρογκότης Ευστάθιος

Σουκοβέλος Απόστολος

Σουκοβέλος Απόστολος

Σουκοβέλος Γεώργιος

Στεργίου Ιωάννης

Στεργίου Παύλος

Ταπεινόπουλος Γεώργιος

Τζιμοπούλου Ελένη

Τσαπάρη Λίτσα

Τσίλης Αριστομένης

Τσίλης Χρήστος

Τσιρώνης Λύσανδρος

Τσολός Κων/νος

Τσοτού Ευφροσύνη

Χριστοδούλου Λεωνίδα

Χουλιάρης Φάνης

Ψυχούλας Ευάγγελος

ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί, δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★
Ιδιοκτήτης - Εκδότης:
ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★ Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ

2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

3. ΖΑΡΙΑΔΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

4. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ

5. ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΛΥ

6. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

7. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

8. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

9. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

10. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

★ Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.

Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

★ Υπεύθυνος Έλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 27.105

★ Στο ρεπορτάζ:

Κ. Δ. Χριστοδούλου

★ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,

εμβάσματα:

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Σίνα 4 - Ιωάννινα 454 44

και Μυροπολείο

ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Ιωάννινα 45444.

Κατώτερη ετήσια

συνδρομή δρχ. 3.000

Πα το εξωτερικό δρχ. 6.000

ή 20 \$ ΗΠΑ

★ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΣΥΛΒΙΑ ΓΚΟΥΝΟΠΟΥΛΟΥ

★ Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ

Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.

28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπερή)

Τηλ. 20.544 - 27.845

Ιωάννινα 454 44